

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2018

Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je sestavni del Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2018, ki ga je Kmetijski inštitut Slovenije pripravil v okviru naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2019.

Uredil

Jure BREČKO

Avtorji

Barbara ZAGORC (rastlinski pridelki)

Ben MOLJK (živalski proizvodi)

Jure BREČKO (živalski proizvodi)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

Fotografija na naslovnici

Janko VERBIČ, KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/>.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	11
2	RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1	Žito	12
2.2	Oljnice	23
2.3	Krompir	27
2.4	Hmelj.....	33
2.5	Zelenjadnice	35
2.6	Krmne rastline.....	50
2.7	Sadje	58
2.8	Oljke.....	69
2.9	Grozdje in vino	72
2.10	Suhe stročnice	80
2.11	Seme.....	81
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	82
3.1	Meso govedi	82
3.2	Meso prašičev	92
3.3	Perutninsko meso	103
3.4	Ovčje in kozje meso.....	110
3.5	Mleko	116
3.6	Jajca.....	127
3.7	Konji	133
3.8	Med	134

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava žita; 2017 in 2018	13
Preglednica 2:	Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2014–2018	14
Preglednica 3:	Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2014–2018	14
Preglednica 4:	Parametri kakovosti pšenice; 2014–2018	15
Preglednica 5:	Pridelava oljnic; 2017 in 2018	24
Preglednica 6:	Odkupne cene oljnic; 2014–2018	24
Preglednica 7:	Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2013 in 2016	35
Preglednica 8:	Pridelava zelenjadnic; 2017 in 2018	36
Preglednica 9:	Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2014–2018	37
Preglednica 10:	Odkupne cene zelenjadnic; 2014–2018	38
Preglednica 11:	Pridelava krme na njivah; 2017 in 2018	51
Preglednica 12:	Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016	51
Preglednica 13:	Pridelava krme na trajnem travinju; 2017 in 2018	52
Preglednica 14:	Pridelek sadja; 2017 in 2018	59
Preglednica 15:	Izvoz in uvoz svežega sadja; 2014–2018	60
Preglednica 16:	Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2015–2018	69
Preglednica 17:	Pridelek grozdja in vina; 2017 in 2018	72
Preglednica 18:	Bilanca zunanje trgovine; 2014–2018	73
Preglednica 19:	Izvoz in uvoz vina; 2017 in 2018	73
Preglednica 20:	Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2014–2018	74
Preglednica 21:	Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2014–2018	84
Preglednica 22:	Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2014–2018	94
Preglednica 23:	Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2014–2018	104
Preglednica 24:	Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2014–2018	118

Kazalo slik

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2006–2018	12
Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2006–2018	13
Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2006–2018	14
Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2006–2018	15
Slika 5: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	16
Slika 6: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2013– 2017 = 100)	17
Slika 7: Površina in pridelek oljnic; 2006–2018	23
Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2013– 2017 = 100)	25
Slika 9: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2006–2018	27
Slika 10: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2006–2018	28
Slika 11: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2006–2018	28
Slika 12: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	29
Slika 13: Pridelava hmelja; 2006–2018	33
Slika 14: Površina in pridelek zelenjadnic; 2006–2018	36
Slika 15: Pridelava in poraba zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2006–2018	37
Slika 16: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2006–2018	50
Slika 17: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2006–2018	52
Slika 18: Površina in pridelek sadja; 2006–2018	58
Slika 19: Odkupne cene namiznega sadja; 2006–2018	61
Slika 20: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2013–2017=100)	62
Slika 21: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2006–2018	69
Slika 22: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2006–2018	72
Slika 23: Odkupna cena grozdja za predelavo; 2006–2018	73
Slika 24: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	75
Slika 25: Število in prirast govedi; 2006–2018	83
Slika 26: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018	83
Slika 27: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018	84
Slika 28: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU	85
Slika 29: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2017 in 2018	86
Slika 30: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	86
Slika 31: Število in prirast prašičev; 2006–2018	92
Slika 32: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018	93
Slika 33: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018	94

Slika 34: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU.....	95
Slika 35: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2017 in 2018	96
Slika 36: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	96
Slika 37: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2006–2018	103
Slika 38: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2006–2018	104
Slika 39: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU.....	105
Slika 40: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2017 in 2018.....	105
Slika 41: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	106
Slika 42: Število drobnice in prirast; 2006–2018.....	110
Slika 43: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU.....	111
Slika 44: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	112
Slika 45: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2006–2018.....	116
Slika 46: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2006–2018	117
Slika 47: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU	119
Slika 48: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2017 in 2018	119
Slika 49: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	120
Slika 50: Število kokoši in povprečna nesnost; 2006–2018.....	127
Slika 51: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2006–2018	128
Slika 52: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	128
Slika 53: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2017 in 2018.....	129
Slika 54: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)	130

Kazalo prilog

2	RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1	Žito	12
2.1.1	Površina in pridelek žita	18
2.1.2	Pridelava žita za seme	19
2.1.3	Odkup žita (t)	19
2.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.5	Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.6	Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.7	Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.8	Odkupne in institucionalne cene žita	22
2.2	Oljnice	23
2.2.1	Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic	26
2.3	Krompir	27
2.3.1	Pridelava krompirja	30
2.3.2	Evidentirana prodaja krompirja (t)	31
2.3.3	Odkupne cene krompirja	31
2.3.4	Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)	32
2.4	Hmelj	33
2.4.1	Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja	34
2.5	Zelenjadnice	35
2.5.1	Površina zelenjadnic skupaj	39
2.5.2	Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj	40
2.5.3	Skupni pridelek zelenjadnic skupaj	41
2.5.4	Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	42
2.5.5	Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	43
2.5.6	Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	44
2.5.7	Izvoz in uvoz sveže zelenjave	45
2.5.8	Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)	46
2.5.9	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)	47
2.5.10	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)	48
2.5.11	Odkupne cene zelenjadnic	49
2.6	Krmne rastline	50
2.6.1	Pridelava zelene krme z njiv – površina	53
2.6.2	Pridelava zelene krme z njiv – pridelek	54
2.6.3	Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek	55
2.6.4	Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin	56
2.6.5	Pridelava krme na trajnem travinju	57
2.7	Sadje	58
2.7.1	Pridelava sadja	63
2.7.2	Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih	63
2.7.3	Pridelava sadja v intenzivnih nasadih	64
2.7.4	Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih	65
2.7.5	Evidentirana prodaja sadja (t)	66
2.7.6	Izvoz in uvoz svežega sadja	67
2.7.7	Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)	68
2.7.8	Odkupne cene sadja	68

2.8	Oljke.....	69
2.8.1	Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja	71
2.9	Grozdje in vino	72
2.9.1	Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih	76
2.9.2	Vinogradi po vinorodnih deželah	76
2.9.3	Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah	77
2.9.4	Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina	77
2.9.5	Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo	78
2.9.6	Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU ...	79
2.10	Suhe stročnice	80
2.10.1	Pridelava suhih stročnic	80
2.10.2	Evidentirana prodaja suhih stročnic	80
2.11	Seme.....	81
2.11.1	Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin	81
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	82
3.1	Meso govedi	82
3.1.1	Število govedi konec leta.....	87
3.1.2	Bilanca števila govedi	88
3.1.3	Prirast govedi in prireja mesa (000 t)	88
3.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase).....	89
3.1.5	Zakol govedi v klavnicah po kategorijah	90
3.1.6	Cene govedi (EUR/t)	91
3.2	Meso prašičev	92
3.2.1	Število prašičev	98
3.2.2	Bilanca števila prašičev	98
3.2.3	Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)	99
3.2.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase).....	100
3.2.5	Zakol prašičev v klavnicah po kategorijah.....	101
3.2.6	Cene prašičev (EUR/t)	102
3.3	Perutninsko meso	103
3.3.1	Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)	107
3.3.2	Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)	107
3.3.3	Zakol perutnine v klavnicah	108
3.3.4	Cene perutnine	109
3.4	Ovčje in kozje meso.....	110
3.4.1	Število drobnice	113
3.4.2	Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)	114
3.4.3	Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa).....	115
3.4.4	Cene drobnice za zakol	115
3.5	Mleko	116
3.5.1	Proizvodnja kravjega mleka	121
3.5.2	Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka	122
3.5.3	Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t).....	123
3.5.4	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)	124
3.5.5	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)	125
3.5.6	Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov	126

3.6	Jajca.....	127
3.6.1	Proizvodnja in prodaja jajc (000).....	131
3.6.2	Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)	131
3.6.3	Cene jajc.....	132
3.7	Konji.....	133
3.7.1	Zakol konj v klavnicah	133
3.7.2	Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)	133
3.7.3	Odkupne cene konj za zakol	133
3.8	Med	134
3.8.1	Pridelava in prodaja medu (t)	134
3.8.2	Bilanca pridelave in porabe medu (t).....	134
3.8.3	Cene medu	135

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

B – beljakovine

CPZ – centralna podatkovna zbirka

EU – Evropska unija

EUR – evro

FFS – fitofarmacevtska sredstva

FN – število padanja (Falling Number)

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

KNCT – kombinirana nomenklatura carinska tarifa

l – liter

M – maščobe

mio – milijon

ml – mililiter

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PVP – proizvodno vezano plačilo

PRP – Program razvoja podeželja

RKG – Register kmetijskih gospodarstev

RPGV – Register pridelovalcev grozdja in vina

RS – Republika Slovenija

SGP – slovensko geografsko poreklo

SS – suha snov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UVHVVR – Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

V – vlaga

ZGO – zaščitena geografska označba

ZOP – zaščitena označba porekla

1 UVOD

Pregled po kmetijskih trgih je dodatek k splošni oceni stanja kmetijstva v letu 2018. Splošni del obravnava kmetijstvo kot celoto, pregled po kmetijskih trgih pa tematiko zaokroža na ravni posameznega kmetijskega trga. V obeh delih so obravnavana podobna vsebinska področja, pomemben del poročil pa so tudi podatkovne priloge. V primerjavi s splošnim delom so tu podrobnejše informacije za posamezne trge zbrane na enem mestu. Nekatera področja se v obeh poročilih prekrivajo, za celovit vpogled v stanje kmetijstva pa je treba obravnavati oba dela skupaj.

Poročilo podrobno obravnava 15 pomembnejših kmetijskih trgov. V okviru vsakega trga so prikazani proizvodnja, zunanja trgovina, poraba (bilance proizvodnje in porabe za trge, kjer so te izdelane), cene, neposredni ukrepi kmetijske politike in spremembe ekonomskih rezultatov. Poudarek je na primerjavi leta 2018 s predhodnim letom. Spremembe v daljšem časovnem obdobju so večinoma prikazane grafično. Podatkovna priloga praviloma vsebuje podatke za obdobje 2006–2018, poleg obravnavanih trgov pa tudi podatke za še nekatere druge proizvode (suhe stročnice, seme, konji, med), ki sicer niso posebej obdelani.

Poročilo je pripravljeno na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2019, izjemoma tudi pozneje. Bilance proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov ter nekateri preračuni so bili pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS). Podatki o zunanji trgovini in živinorejski proizvodnji še niso končni, kar pa zelo verjetno ne vpliva pomembno na glavne ugotovitve.

Viri, uporabljeni pri pripravi pregleda po kmetijskih trgih, so navedeni v splošnem delu Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2018.

Vsi vrednostni kazalniki so prikazani v evrih. Podatki za leto 2006, ki so izvirno izraženi v tolarjih, so preračunani v evre po povprečnem tečaju Banke Slovenije za to leto.

V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov.

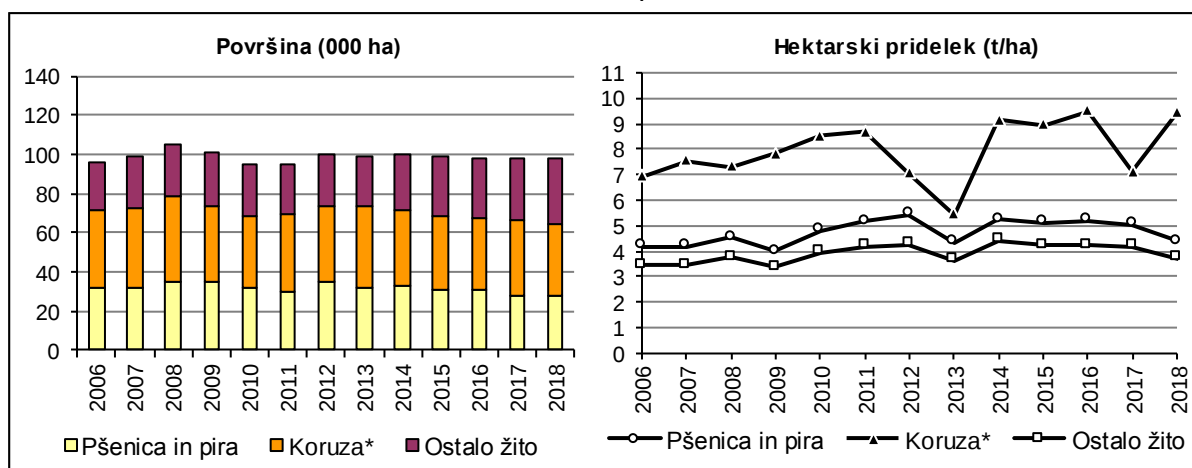
2 RASTLINSKI PRIDELKI

2.1 Žito

Delež žita v vrednosti kmetijske pridelave med leti niha. Od leta 2006 žito prispeva od 5,2 % do 9,5 % k vrednosti kmetijstva, njegov prispevek k vrednosti rastlinske pridelave pa je od 10,2 % do 18,3 %. Leta 2018 je žito k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 6,3 %, kar je manj kot v letu prej in manj kot v povprečju zadnjih petih let (6,9 %). V vrednosti rastlinske pridelave pa je imelo 11,3 %, kar je manj kot v letu 2017 in tudi manj kot v zadnjih petih letih (12,8 %).

Strukturne spremembe pri pridelavi žita, ki se kažejo v znatno manjšem številu kmetijskih gospodarstev (KMG), ki se ukvarjajo s pridelavo žita, in v večji povprečni površini žita na gospodarstvo, so se nadaljevala tudi v obdobju 2013–2016. V Sloveniji se je v letu 2016 s pridelavo žita ukvarjalo dobrih 33 tisoč kmetijskih gospodarstev oziroma 7 % manj kot v letu 2013. V zadnjih treh letih se je povprečna površina žita na KMG povečala za 7 % in je obsegala 3,0 hektarja.

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2006–2018

* Koruza za zrnje.

Vir: SURS

Pridelovalna površina žita je v letu 2018 ostala na ravni iz leta 2017 in je z 98 tisoč hektarji malce pod ravni povprečja zadnjih petih let (2013–2017). V teh letih je bilo z žitom v povprečju zasejanih okoli 57 % njiv. V primerjavi z letom prej je bilo na njivah več strnega žita (manj pšenice, pira in ovsu ter več ječmena, tritikale in rži), manj je bilo koruze za zrnje (–3 %) in manj njiv je bilo v povprečju posejanih z ostalim žitom (povečala se je površina prosa, zmanjšala pa površina ajde).

Skupni pridelek žita se je leta 2018 povečal za 9 % in je bil za 2 % večji od pridelka v zadnjem petletnem obdobju. Glavnino k večjemu pridelku žita je prispevala zelo dobra letina koruze za zrnje, saj je bil hektarski pridelek za 33 % večji od skromnega v letu prej in za 18 % nad povprečjem zadnjih petih let. Zaradi zelo slabe letine pa je bil manjši skupni pridelek strnega žita (–11 %), od tega med pomembnejšimi vrstami najbolj pšenice in pira (–13 %).

Preglednica 1: Pridelava žita; 2017 in 2018

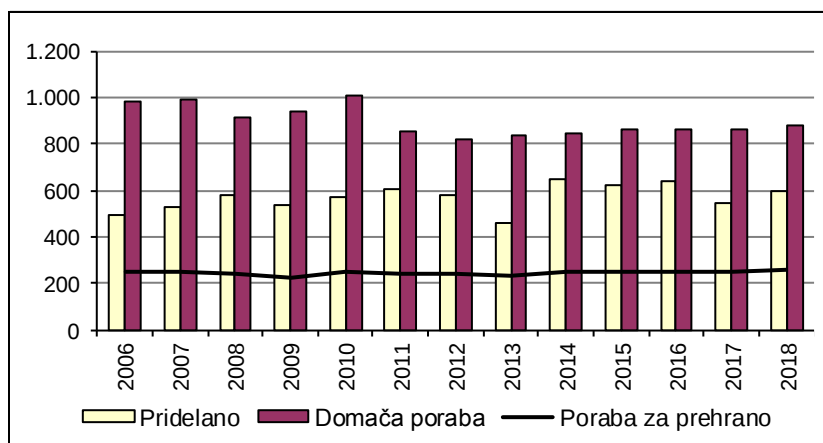
	Površina (ha)		Indeks 2018/17	Pridelek (t/ha)		Indeks 2018/17	Skupni pridelek (t)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Žito skupaj, od tega:	98.460	98.246	99,8	5,6	6,1	109,3	546.994	596.663	109,1
– pšenica in pira	28.017	27.823	99,3	5,0	4,4	87,1	140.961	121.900	86,5
– koruza za zrnje	38.290	37.079	96,8	7,1	9,5	133,0	272.177	350.489	128,8
– ječmen	20.369	20.994	103,1	4,8	4,2	87,2	97.929	88.057	89,9
– rž	1.081	1.301	120,4	4,1	3,5	85,5	4.415	4.542	102,9
– oves	1.448	1.245	86,0	3,2	2,7	85,1	4.641	3.397	73,2
– tritikala	5.032	5.668	112,6	4,6	4,2	91,3	22.923	23.572	102,8

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržnega poročila ARSKTRP je bilo v času žetve skupaj prevzetih (odkupljenih) 56,4 tisoč ton krušne pšenice letine 2018¹, kar je za 40 % manj kot v letu 2017 in najmanj do zdaj.

V Sloveniji je pridelava žita manjša od domače porabe, ki je bila po letu 2006 med 0,8 do enega milijona ton na leto. V zadnjih petih letih se je v povprečju 61 % žita porabilo za krmo, od tega je bilo največ koruze (63 %). Za prehrano se je v enakem obdobju v povprečju porabilo 29 % žita, v strukturi porabe za prehrano s 84 % prevladuje pšenica.

Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2006–2018

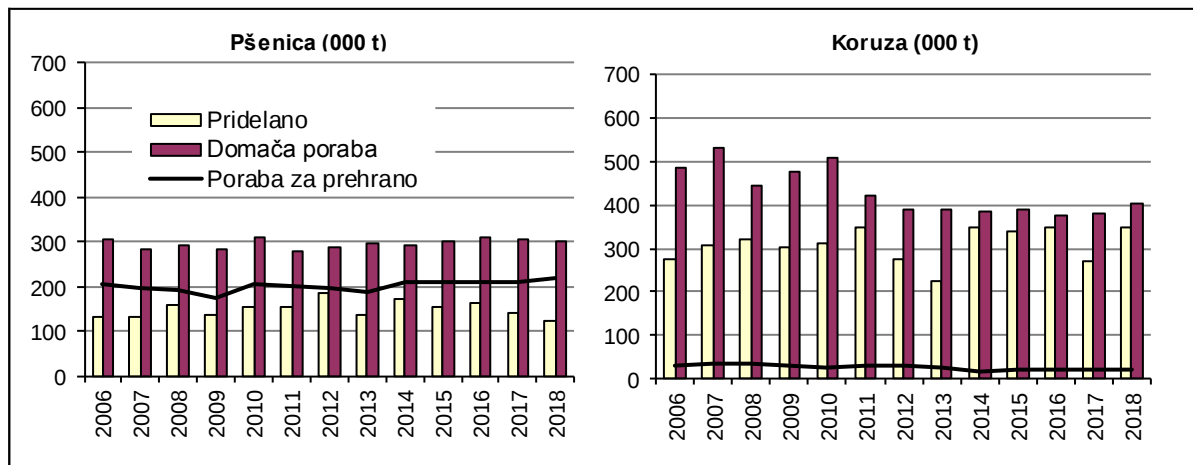

Vir: SURS, KIS

Po prvih ugotovitvah je bila leta 2018 domača poraba žita 879 tisoč ton, kar je za dober odstotek več kot leta 2017 in za skoraj 3 % več kot v povprečju zadnjih petih let. Poraba pšenice se je zmanjšala za približno odstotek in poraba ječmena za 3 %, koruze pa se je porabilo za 6 % več. Poraba žita za krmo je bila manjša za odstotek, poraba za prehrano pa se je za 4 % povečala. Na večjo porabo žita je najbolj vplivala dobra letina koruze in znova večji zunanjetrgovinski primanjkljaj z žitom.

¹ Zajema le odkupovalce pšenice, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 ton pšenice v času žetve.

Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Slovenija je v zadnjih petih letih v obliki zrnja, moka in predelanih proizvodov na leto uvozila v povprečju 509 tisoč ton žita, od tega od 70 % do 75 % v obliki zrnja. V letu 2018 je bilo uvoženih kar 600 tisoč ton žita, od tega 277 tisoč ton pšenice, 253 tisoč ton koruze in 56 tisoč ton ječmena. Uvoz žita se je v letu 2018 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 6 % in je bil po obsegu za 18 % nad povprečjem zadnjih petih let. Izvoz žita, ki je v letih 2014–2017 naraščal, je bil v letu 2018 za dober odstotek manjši, povprečje zadnjih petih let pa je presegel za 37 %. V letu 2018 je bilo izvoženih 306 tisoč ton žita, od tega 128 tisoč ton pšenice (–2 %) in 158 tisoč ton koruze (+4 %). Velika večina žita (več kot 90 %) se že od leta 2005 izvozi v obliki zrnja, pred tem letom pa so prevladovali moka in predelani proizvodi.

Preglednica 2: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2014–2018

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Žito skupaj z rižem, od tega:	149.113	199.177	189.099	252.812	253.411	385.278	343.262	346.602	411.661	434.412
– pšenica	51.913	61.173	62.152	87.196	87.581	142.415	145.836	166.754	171.897	176.992
– ječmen	5.412	10.640	5.566	23.008	14.434	33.604	26.429	22.142	31.493	24.647
– koruza	88.744	124.102	118.600	137.616	146.539	188.499	153.326	138.343	191.066	216.340
– riž	1.733	1.789	1.665	2.138	2.386	8.716	8.078	8.399	8.986	9.642

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Stopnja samooskrbe z žitom je bila leta 2018 68-odstotna, kar je za 5 odstotnih točk več kot leto prej in na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 3: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2014–2018

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Žito skupaj	88,6	89,9	90,3	90,0	93,1	76,6	72,1	74,1	63,1	67,9
– pšenica	75,4	76,3	76,1	74,9	78,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,2
– koruza	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	91,0	86,9	92,0	71,6	86,7
– ječmen	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	72,2	73,4	74,2	74,3	69,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

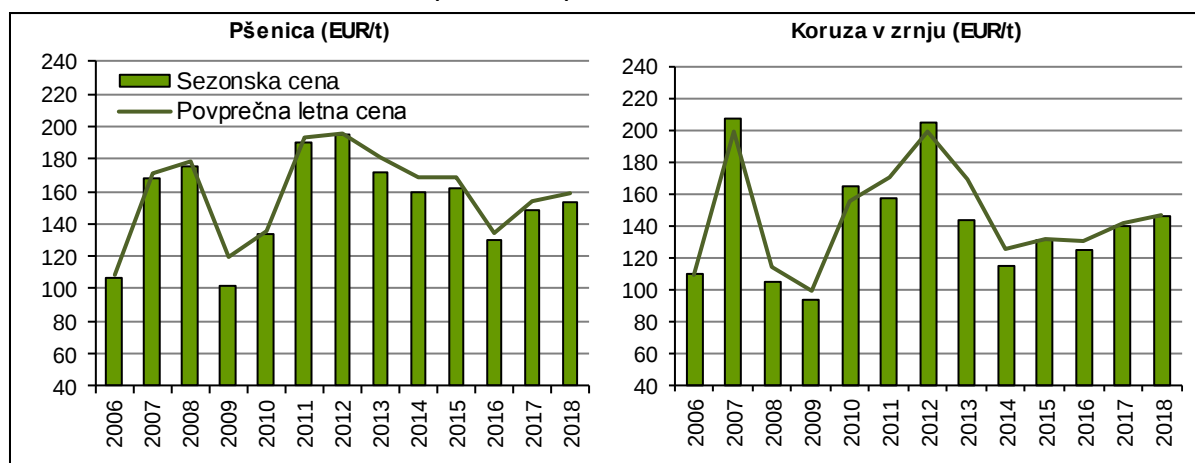
Na zvišanje stopnje samooskrbe z žitom je najpomembneje vplivala pomembno večja pridelava koruze, saj je bil nasprotno pridelek strnega žita manjši kot v letu prej, povečala pa

se je tudi negativna zunanjetrgovinska bilanca (izvoz–uvoz) pri vseh pomembnejših vrstah žita. Stopnja samooskrbe s koruzo je bila za 15 odstotnih točk nad ravnijo leta prej, medtem ko je bila s pšenico in ječmenom za 6 oziroma 5 odstotnih točk pod ravnijo leta 2017.

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila leta 2018 za 5 % večja kot v letu prej in je s 79 kg povprečje zadnjih petih let (74 kg v ekvivalentu moke) presegla za 6 %.

Cene žita na mednarodnih trgih so zelo spremenljive, zaradi globalnega trga pa se njihove spremembe skoraj v celoti izražajo tudi na odkupnih cenah v Sloveniji. Odkupne cene žita v Sloveniji so bile leta 2018 v povprečju višje kot v letu prej in na nekoliko višji ravni kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja (2013–2017). Po podatkih SURS je bila povprečna letna odkupna cena pšenice s 159,4 EUR/t za skoraj 4 % višja kot leto prej in za dober odstotek pod povprečjem zadnjih petih let. V mesecih največjega odkupa (julij–september) letine 2018 je bila odkupna (sezonska) cena pšenice 153,2 EUR/t oziroma za 3 % višja kot v enakem obdobju leta 2017.

Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2006–2018

Vir: SURS, preračuni KIS

Intenzivna nihanja odkupnih cen se v zadnjih letih izrazito pojavljajo tudi pri koruzi. Pridelovalci koruze so za svoje zrnje leta 2018 v povprečju dobili 146,9 EUR/t, kar je za 4 % več kot leto prej in za 5 % več kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja. Tudi v času spravila je bila odkupna cena koruze za 4 % višja kot leta 2017 in je dosegla 145,6 EUR/t.

Preglednica 4: Parametri kakovosti pšenice; 2014–2018

	Dejanska kakovost				
	2014	2015	2016	2017	2018
Surove beljakovine (%)	12,75	13,09	12,99	13,17	13,89
Hektolitrsko masa (kg/100 l)	78,8	80,3	79,7	78,2	77,0
Število padanja (FN)	326,18	311,97	350,51	356,15	309,08
Sedimentacijska vrednost	38,0	40,0	46,0	44,0	51,0
Vlaga (%)	12,94	12,48	13,04	12,20	13,07
Primesi (%)	2,8	2,8	2,9	4,1	2,9

Vir: MKGP, ARSKTRP

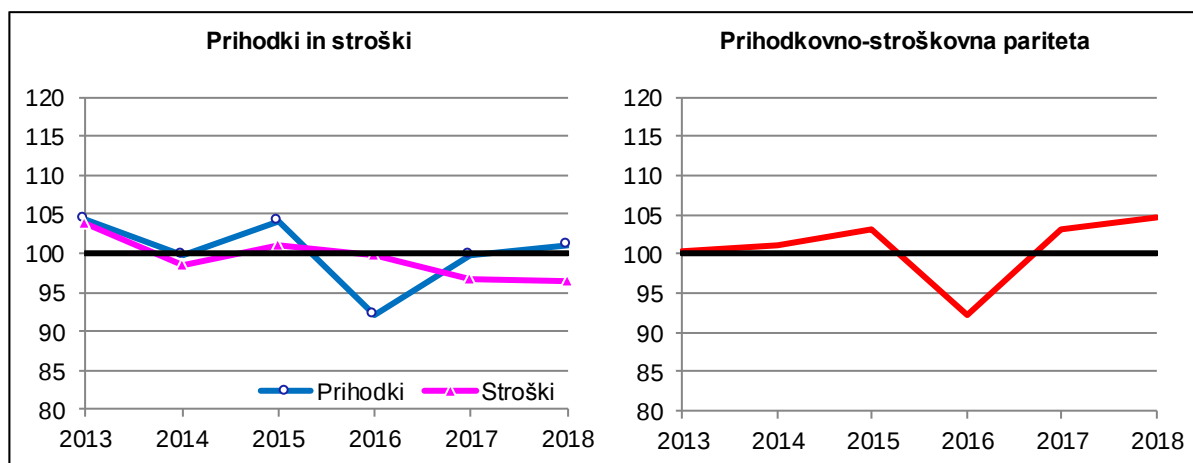
Povprečna letina pšenice 2018, požeta med 27. in 34. tednom, je bila slabe kakovosti, saj je žetev, ki jo je zelo oteževalo slabo vreme, trajala dlje kot običajno. Med najpomembnejšimi spremljanimi parametri kakovosti sta bila večja delež beljakovin in sedimentacijska vrednost, manjša pa število padanja in hektolitrsko masa. Vlaga zrnja ob žetvi je bila večja kot v letu prej in največja po letu 2008.

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci žita na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci strnega žita lahko uveljavljajo tudi pravico do proizvodno vezanega plačila (PVP). Višina proizvodno vezane podpore za strno žito je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in je izračunana kot količnik med letno ovojnicjo za proizvodno vezana plačila za strno žito in številom upravičenih hektarjev v posameznem letu. V letih 2015–2018 je bilo za to shemo namenjenih 5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila. Povprečno PVP se je v letu 2018 zmanjšalo za skoraj 4 %, na 121,6 EUR/ha. Pridelovalci so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2018 40-odstotno (v letih 2015–2017: 20-odstotno) in uveljavljajo lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Ekonomske razmere pri pridelavi žita so se v letu 2018 predvsem zaradi zvišanja cen pšenice, ječmena in koruze za zrnje v povprečju izboljšale. Pri pridelavi strnega žita so bili po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij stroški nižji za manj kot odstotek, spremembe posamičnih skupin stroškov pa so bile zelo zmerne in dvosmerne. Zvišali so se stroški fitofarmaceutskih sredstev (FFS) (+2 %), druge skupine stroškov pa so ostale blizu ravni preteklega leta. Pomembno nižji kot v letu prej so bili stroški zavarovanja pridelka, ki pa imajo v strukturi pridelave poljščin zelo majhen delež. Zaradi nižjih premijskih stopenj za zavarovanje strnega žita in sočasnega večjega sofinanciranja teh so se stroški zavarovanja znižali za 38 %.

Med spravilom letine 2018 je bila odkupna cena pšenice za 3 %, odkupna cena ječmena pa za kar 11 % višja kot v enakem obdobju leta prej. Pridelovalci strnega žita so iz sheme neposrednih plačil upravičeni do osnovnega plačila, plačila za zeleno komponento in PVP. Predvidevamo, da se je ob predpostavki znižanja vrednosti neposrednih plačil (zunanja in notranja konvergenca in nižje PVP) skupna vrednost pridelave v primerjavi z letom prej pri pšenici zvišala za odstotek in pri ječmenu za 5 %.

Slika 5: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

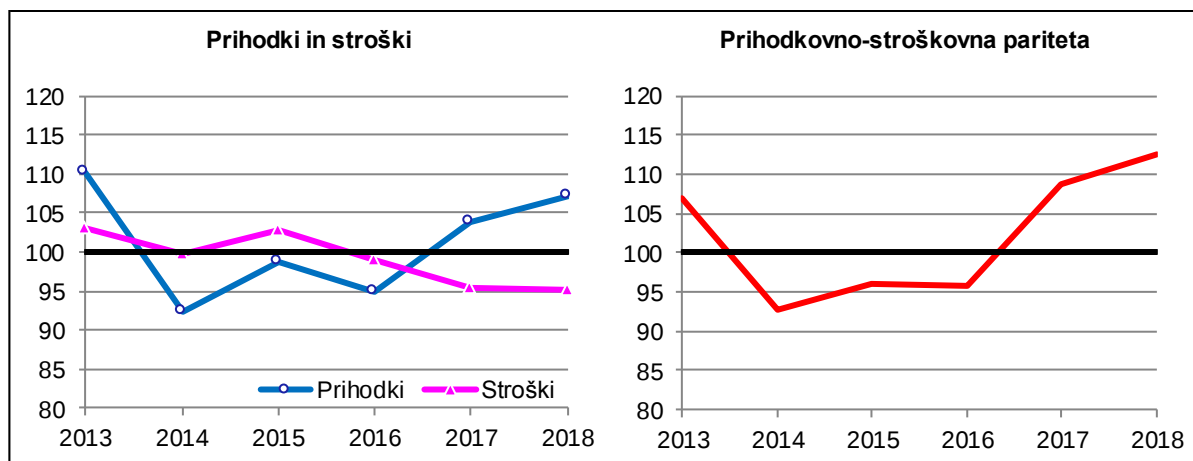
Vir: Modelne kalkulacije KIS

Malenkost nižji stroški pridelave in zvišanje odkupnih cen so vplivali na izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij, zaradi občutno višjih odkupnih cen bolj pri ječmenu kot pri pšenici. Kljub izboljšanju prihodkovno-stroškovnega razmerja pa se je leta 2018 ekonomičnost pridelave pšenice zaradi količinsko in kakovostno slabše letine poslabšala, pri ječmenu pa je zaradi pomembno višjih odkupnih cen ostala bliže ravni preteklega leta. Ocenjujemo, da so ekonomski rezultati v povprečju pri pšenici ostali pod povprečjem zadnjega petletnega

obdobja, ki so ga zaznamovala velika nihanja tako v obsegu pridelave kot v višini odkupnih cen.

Ekonomski položaj tržnih pridelovalcev koruze v Sloveniji se zadnji dve leti nekoliko izboljšuje, pred tem pa je bil ta zelo slab ali pa so bila prisotna velika medletna nihanja ekonomičnosti pridelave.

Slika 6: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Podatki SURS in ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so bile odkupne cene koruze v času spravila letine 2018 še za 4 % višje kot v enakem obdobju leta 2017, v katerem so že bile pomembno višje od cen v obdobju 2014–2016. Stroški pridelave koruze za zrnje letine 2018 pa so ostali na ravni iz leta 2017, na kar so vplivale zmerne spremembe cen pomembnejših inputov. V primerjavi s predhodno letino so približno na ravni iz leta prej ali nespremenjeni ostali stroški semena, gnojil, najetih storitev (kombajniranje in sušenje) in domačih strojnih storitev, zvišali pa so se stroški FFS (+7 %). Zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj pa so se stroški zavarovanja koruze ob višji premijski stopnji znižali za 16 %.

Rast odkupnih cen koruze v jesenskem času (+4 %) je ob sočasnem rahlem znižanju stroškov pridelave in majhnem znižanju proračunskih podpor vplivala na izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je za več kot 10 odstotnih točk nad povprečjem zadnjih petih let, ko so bile ekonomske razmere v letih 2014–2016 slabe. Ekonomski rezultati pridelovalcev koruze so se v letu 2018 glede na zelo dobro letino, gibanje odkupnih cen in stroškov pridelave izboljšali, vendar bodo težko presegli obdobje med letoma 2008 in 2012.

2.1.1 Površina in pridelek žita

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Osnovna površina	95.951	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.192	95.004	99,8
Pospravljena površina	96.186	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.460	98.246	99,8
Pšenica in pira	32.083	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.016	27.823	99,3
Rž	766	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	120,4
Ječmen	17.044	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	103,1
Oves	2.471	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	86,0
Koruzza za zrnje	39.839	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	96,8
Tritikala	2.869	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	112,6
Proso	168	344	247	136	199	203	199	169	229	491	399	347	454	130,8
– glavni posevek	120	113	137	84	95	58	62	67	105	264	78	83	155	186,7
– strniščni posevek	48	231	110	52	104	145	137	102	124	227	321	264	299	113,3
Ajda	547	809	761	1.044	1.198	1.180	1.676	1.401	1.979	2.435	3.127	3.647	3.475	95,3
– glavni posevek	360	351	323	403	482	471	457	362	512	682	601	643	532	82,7
– strniščni posevek	187	458	438	641	716	709	1.219	1.039	1.467	1.753	2.526	3.004	2.943	98,0
Drugo žito	399	401	374	388	208	272	228	290	506	209	206	230	207	90,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Žito skupaj	5,1	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	5,6	6,1	109,3
Pšenica in pira	4,2	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	87,1
Rž	2,8	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	85,5
Ječmen	3,6	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	87,2
Oves	2,5	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	85,1
Koruzza za zrnje	6,9	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	133,0
Tritikala	3,8	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	91,3
Proso	1,7	1,6	1,3	1,2	1,5	1,4	1,2	1,1	1,8	1,7	1,3	1,1	1,3	121,3
– glavni posevek	1,4	1,2	1,3	1,1	1,2	1,6	1,6	1,2	2,3	2,3	1,8	1,4	1,7	116,5
– strniščni posevek	2,6	1,8	1,2	1,3	1,8	1,3	1,0	1,1	1,4	1,0	1,2	0,9	1,1	115,2
Ajda	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	0,9	116,4
– glavni posevek	1,0	1,0	1,2	1,1	1,2	1,2	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	0,8	1,1	129,1
– strniščni posevek	0,6	0,9	0,8	0,8	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,9	114,1
Drugo žito	3,1	2,5	3,4	3,3	2,6	3,1	4,3	4,0	4,3	6,0	2,8	2,9	4,3	148,5
PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	493.560	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	109,1
Pšenica in pira	134.449	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	86,5
Rž	2.126	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	102,9
Ječmen	61.623	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	89,9
Oves	6.285	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	73,2
Koruzza za zrnje	276.106	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	128,8
Tritikala	10.946	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	102,8
Proso	285	542	315	159	302	285	237	189	412	835	532	368	584	158,7
– glavni posevek	162	130	182	90	113	91	100	78	238	597	138	119	259	217,6
– strniščni posevek	123	412	133	69	189	194	137	111	174	238	394	249	325	130,5
Ajda	497	761	732	994	1.370	1.245	1.341	1.052	1.523	2.399	2.899	2.909	3.225	110,9
– glavni posevek	376	360	395	458	565	571	404	238	466	830	657	540	577	106,9
– strniščni posevek	121	401	337	535	805	674	937	814	1.057	1.569	2.242	2.369	2.648	111,8
Drugo žito	1.243	995	1.273	1.284	545	849	989	1.166	2.171	1.254	580	671	897	133,7

Vir: SURS, preračuni KIS

2.1.2 Pridelava žita za seme

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Žito skupaj	1.538	1.685	1.743	1.704	1.321	1.410	1.335	1.177	1.131	880	959	788	881	111,8
Pšenica	987	1.023	1.011	1.106	819	862	841	722	641	502	507	338	367	108,4
Rž	12	35	37	6	9	7	7	11	33	40	–	–	34	
Ječmen	351	401	491	353	394	326	369	329	303	205	245	220	265	120,5
Oves	32	62	24	28	38	18	16	17	17	7	26	37	35	93,4
Koruzza	89	64	56	52	47	54	38	42	23	9	21	17	15	89,6
Tritikala	36	52	73	72	15	13	17	55	49	61	67	37	58	156,1
Proso	3	8	0	0	0	27	0	0	19	2	–	9	18	195,0
Ajda	28	42	50	86	0	102	48	:	47	55	93	130	90	69,1
POTRJEJEN PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	6.983	7.935	8.870	7.455	7.055	7.203	7.801	6.409	6.501	5.224	5.826	4.084	4.396	107,6
Pšenica	4.903	5.197	5.442	5.189	4.554	5.133	5.385	4.225	3.902	3.161	3.116	2.115	2.072	98,0
Rž	43	111	120	14	29	31	28	41	185	177	–	–	146	
Ječmen	1.610	1.975	2.661	1.649	2.135	1.767	2.124	1.756	1.915	1.365	1.433	1.516	1.530	101,0
Oves	103	201	97	112	142	83	64	46	84	24	749	99	89	89,8
Koruzza	159	147	187	123	129	:	70	40	71	31	63	25	81	330,2
Tritikala	146	245	332	316	66	67	89	301	280	392	392	234	337	144,2
Proso	5	20	0	0	0	35	0	0	26	5	–	18	42	241,1
Ajda	14	39	32	53	0	86	41	–	38	70	73	79	99	124,5

: ni podatka

– ni pojava

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2018; korigirani podatki za leti 2016 in 2017)²

2.1.3 Odkup žita (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Pšenica, brez semenske	48.198	49.792	51.641	54.932	62.343	71.342	96.073	64.573	82.178	74.420	50.035	84.367	45.502	53,9
Ječmen, krmni	2.261	3.095	5.656	3.029	6.056	6.707	9.282	5.479	6.429	10.559	9.810	14.312	12.479	87,2
Koruzza za zrnje, brez semenske	25.610	44.140	46.620	68.451	59.201	64.775	59.311	42.610	84.358	83.852	81.658	79.221	119.771	151,2

Vir: SURS

² http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/rastlinski_semenski_material/pridelava_in_trzenje_semenskega_materiala/pridelava_uradno_potrjenega_semena/

2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Pridelano	493,6	531,9	579,6	532,8	568,8	607,8	576,4	457,3	648,6	624,0	638,1	547,0	596,7	109,1
Začetne zaloge	700,3	701,5	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,5	750,1	92,5
Uvoz	546,2	552,7	470,2	422,2	428,5	510,3	414,7	492,4	511,7	478,0	492,8	568,8	600,3	105,5
Izvoz	52,3	37,1	62,6	104,8	147,1	132,0	199,1	171,1	172,5	231,7	234,5	309,7	306,0	98,8
Končne zaloge	701,5	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,5	750,1	762,0	101,6
Domača poraba	986,2	992,7	912,3	941,1	1.005,9	855,0	820,8	835,6	847,2	866,1	860,9	866,5	879,1	101,5
– krma	631,6	645,8	582,9	643,4	678,9	525,2	502,9	529,3	497,8	516,8	515,5	534,9	529,8	99,0
– seme	17,4	18,0	19,1	19,0	17,8	17,0	18,7	17,8	18,7	18,6	18,8	18,3	18,5	101,2
– industrijski nameni	52,1	44,0	35,6	27,7	31,5	36,8	34,8	32,0	37,8	38,7	36,2	36,7	41,6	113,1
– izgube	33,0	34,7	33,5	29,0	29,6	33,8	27,0	25,3	46,9	42,6	39,1	26,5	29,5	111,4
– poraba za prehrano	252,0	250,2	241,2	222,1	248,1	242,3	237,4	231,2	245,9	249,4	251,3	250,1	259,8	103,8
Poraba za prehrano**	186,7	185,6	179,2	164,8	184,7	179,7	175,6	170,8	182,7	185,4	186,4	186,0	192,8	103,7
Poraba na prebivalca (kg)	93,0	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,3	90,0	93,1	103,5
Stopnja samooskrbe (%)	50,0	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,1	67,9	

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Pridelano	134,4	133,3	160,3	136,9	153,5	153,6	188,1	138,2	173,2	157,1	163,2	141,0	121,9	86,5
Začetne zaloge	161,0	183,2	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,4	191,9	87,1
Uvoz	200,2	185,1	195,1	172,8	175,9	225,6	171,1	214,4	219,2	228,4	255,8	265,7	276,9	104,2
Izvoz	6,6	17,1	10,8	46,5	72,8	39,2	99,6	74,7	74,1	89,5	94,3	130,1	128,1	98,4
Končne zaloge	183,2	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,4	191,9	159,1	82,9
Domača poraba	305,8	286,1	291,0	285,7	311,2	279,5	290,3	295,2	293,8	301,5	310,7	305,0	303,5	99,5
– krma	82,0	70,8	79,0	92,1	88,3	60,5	76,4	87,7	64,8	71,4	79,6	79,9	67,2	84,1
– seme	9,6	9,6	10,6	10,4	9,6	8,9	10,4	9,5	9,9	9,2	9,4	8,4	8,3	99,3
– industrijski nameni	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	0,19	780,7
– izgube	9,5	8,6	10,0	7,6	7,6	9,7	7,6	7,5	8,8	8,0	9,1	7,3	7,1	96,8
– poraba za prehrano	204,7	197,1	191,4	175,7	205,8	200,4	195,9	190,4	210,3	212,8	212,6	209,4	220,7	105,4
Poraba za prehrano**	151,2	146,2	142,3	130,5	153,1	148,8	144,9	140,5	155,5	157,4	157,2	154,7	163,1	105,4
Poraba na prebivalca (kg)	75,3	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	78,8	105,2
Stopnja samooskrbe (%)	44,0	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,2	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Pridelano	276,1	308,3	319,9	302,6	311,1	349,0	277,4	226,6	350,6	338,7	346,2	272,2	350,5	128,8
Začetne zaloge	397,5	375,1	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	92,5
Uvoz	228,5	273,1	188,1	178,0	182,3	210,4	186,6	221,7	214,0	181,3	175,3	229,3	253,1	110,3
Izvoz	43,0	18,6	47,9	55,3	68,7	84,4	89,6	90,1	91,2	129,4	132,3	151,2	157,8	104,4
Končne zaloge	375,1	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	408,9	111,3
Domača poraba	484,0	531,4	442,5	477,7	506,1	423,4	387,7	391,2	385,3	389,8	376,3	380,0	404,4	106,4
– krma	410,9	462,0	388,3	427,3	451,7	364,7	332,9	339,5	322,7	326,7	315,9	329,9	350,6	106,3
– seme	2,0	2,0	2,1	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	99,1
– industrijski nameni	23,1	10,8	0,6	0,7	8,2	8,5	9,1	8,6	9,4	10,8	10,6	10,8	11,2	103,4
– izgube	17,8	21,0	18,4	16,6	16,9	18,9	14,6	13,5	32,1	28,9	24,2	13,6	17,2	126,4
– poraba za prehrano	30,1	35,7	33,1	31,1	27,5	29,2	29,2	27,4	18,9	21,5	23,6	23,6	23,4	98,8
Poraba za prehrano**	21,1	25,0	23,2	21,8	19,3	20,5	20,4	19,2	13,2	15,0	16,5	16,5	16,4	98,8
Poraba na prebivalca (kg)	10,5	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	98,7
Stopnja samooskrbe (%)	57,0	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	86,7	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Pridelano	61,6	67,9	76,8	70,8	80,1	79,4	84,7	69,3	89,7	93,2	91,7	97,9	88,1	89,9
Začetne zaloge	111,1	113,6	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,6	156,9	99,6
Uvoz	81,2	70,1	65,3	50,2	55,1	59,1	41,8	43,5	62,1	54,7	46,7	57,5	55,9	97,2
Izvoz	2,5	1,1	3,5	2,6	5,1	7,4	8,4	5,2	5,8	11,1	6,1	24,2	15,8	65,2
Končne zaloge	113,6	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,6	156,9	157,4	100,3
Domača poraba	137,8	128,7	134,4	134,0	147,5	116,7	104,2	111,8	124,2	126,9	123,5	131,9	127,6	96,8
– krma	99,5	85,5	89,6	97,2	113,9	78,8	69,0	79,4	85,3	88,3	87,5	95,4	87,3	91,5
– seme	4,3	4,6	4,8	5,0	4,7	4,4	4,5	4,3	4,6	5,0	4,8	5,1	5,2	103,1
– industrijski nameni	29,0	33,2	35,0	26,9	23,3	28,2	25,7	23,4	28,4	27,9	25,5	25,9	30,2	116,6
– izgube	3,9	3,7	3,8	3,4	3,9	3,8	3,5	3,1	4,3	4,1	4,0	4,0	3,7	92,1
– poraba za prehrano	1,1	1,7	1,2	1,4	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,7	1,5	1,2	81,4
Poraba za prehrano**	0,8	1,3	0,9	1,1	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,1	0,9	81,4
Poraba na prebivalca (kg)	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	81,2
Stopnja samooskrbe (%)	44,7	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,2	74,3	69,0	

* Začasni podatki ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Povprečna letna odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica, brez semenske	109,0	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	103,5
Ječmen, krmni	110,0	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	110,6
Koruzna v zrnju, brez semenske	109,6	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	104,0
Sezonska odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica (SURs)*	107,2	168,6	174,9	101,7	134,2	190,5	194,6	172,1	159,7	161,4	129,6	149,0	153,2	102,8
Pšenica (ARSKTRP)**	105,2	168,3	185,3	112,6	126,7	196,0	194,3	184,3	164,1	167,5	138,9	152,2	161,4	106,0
Ječmen, krmni (SURs)*	106,8	149,0	160,2	101,9	114,0	179,9	179,4	171,3	153,3	132,7	131,5	126,6	141,3	111,6
Koruzna v zrnju (SURs)***	109,8	207,0	104,5	93,6	164,6	157,3	205,3	144,1	114,5	131,3	124,9	140,1	145,6	103,9
Intervencijska cena (EUR/t)														
Pšenica	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	
Rž	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	
Ječmen, koruzna	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	

* Tehtano povprečje odkupnih cen julij–september (SURs).

** Tehtano povprečje odkupnih cen pšenice, ki jih ARSKTRP posredujejo odkupovalci, ki so v preteklem letu odkupili/prevzeli več kot tisoč ton pšenice, podatki za čas žetve.

*** Tehtano povprečje odkupnih cen septembra, oktobra in novembra (SURs).

Vir: SURs, ARSKTRP (TIS), MKGP, preračuni KIS

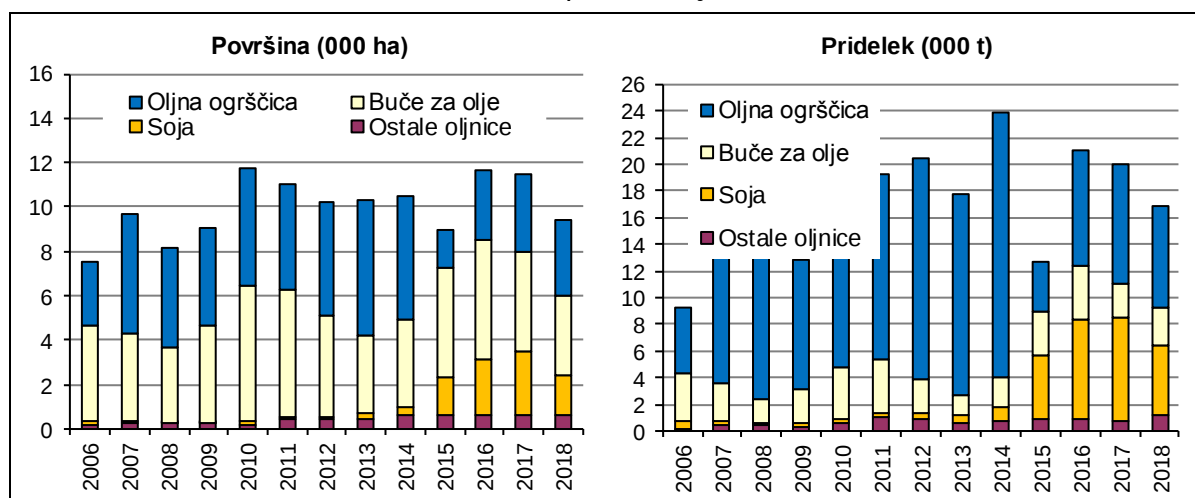
2.2 Oljnice

Delež oljnic v vrednosti kmetijske pridelave, ki je bil po letu 2006 med 0,8 % in 1,5 %, se je leta 2018 zmanjšal z 1,1 % na 0,8 % skupne vrednosti kmetijstva oziroma z 2,1 % na 1,4 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo oljne ogrščice ukvarjalo 761 KMG, kar je skoraj polovico manj (–46 %) kot leta 2013. Ta gospodarstva so oljno ogrščico v povprečju pridelovala na 4,6 ha njiv, kar je primerljivo z letom 2013. V obdobju 2013–2016 se je število KMG, ki so se ukvarjala s pridelavo oljnih buč, zmanjšalo za 2 %, povprečna površina njiv, namenjena pridelavi bučnic, pa se je na posameznem KMG povečala na 0,8 ha (leta 2013: za 0,5 ha). Med oljnicami je v obdobju 2013–2016 pomembno mesto pridobila soja. V letu 2016 so jo pridelovali na odstotku vseh KMG (704 KMG), ki so imela v povprečju 4 ha soje.

Pridelovalna površina oljnic se je leta 2018 zmanjšala za 17 %, k čemur so najpomembneje prispevale predvsem soja in oljne buče, nekoliko manj pa tudi manjše površine drugih pomembnejših oljnic. Najbolj se je zmanjšala pridelovalna površina soje (–40 %), drugo leto zapored je bilo na njivah mnogo manj oljnih buč (–19 %), nekoliko manj je bilo tudi oljne ogrščice (–1 %) in sončnic (–4 %), pomembno več je bilo le drugih oljnic (+16 %). V setveni strukturi oljnic ima v obdobju 2015–2018 pomemben delež soja, do leta 2015 pa so prevladoval površine oljne ogrščice in oljnih buč (v letih 2010–2014 so zavzele skupaj povprečno 94 % površine oljnic). V obdobju 2015–2018 pa je bilo med oljnicami na njivah v povprečju 45 % oljnih buč, 28 % oljne ogrščice in 21 % soje.

Slika 7: Površina in pridelek oljnic; 2006–2018

Vir: SURS

Po oceni SURS je bila letina oljnic 2018 v povprečju nekoliko boljša od predhodne, občutno manjši kot v letu 2017 je bil le hektarski pridelek oljne ogrščice, letina ostalih oljnic pa je bila dobra. Hektarski pridelek oljne ogrščice je bil za 14 % manjši kot leto prej in močno podpovprečen (–17 % pod povprečjem zadnjih petih let). Hektarski pridelki drugih oljnic so bili rekordni (soja in sončnice) ali med boljšimi v zadnjem desetletju (buče za olje). Hektarski pridelek oljnih buč je bil v primerjavi z letom prej večji za dobro tretjino, letina soje je bila boljša za 14 % in letina sončnic za več kot polovico (+57 %).

Skupni pridelek oljnic se je leta 2018 zaradi pomembno manjših površin pri dokaj povprečni letini zmanjšal kar 16 %, v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let pa je bilo pridelano za 12 % manj zrnja oljnic.

Preglednica 5: Pridelava oljnic; 2017 in 2018

	Površina (ha)		Indeks 2018/17	Pridelek (t/ha)		Indeks 2018/17	Skupni pridelek (t)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Oljnice skupaj, od tega:	11.447	9.446	82,5	1,7	1,8	102,1	20.020	16.863	84,2
– oljna ogrščica	3.435	3.397	98,9	2,6	2,3	86,0	8.999	7.657	85,1
– sončnice	299	288	96,3	1,8	2,7	156,7	524	791	151,0
– soja	2.908	1.756	60,4	2,7	3,0	114,5	7.713	5.331	69,1
– oljne buče	4.500	3.650	81,1	0,6	0,8	134,5	2.517	2.745	109,1

Vir: SURS

V letu 2018 se je povprečna odkupna cena oljnih buč že tretje leto zapored močno znižala, nižji sta bili tudi cena oljne ogrščice in cena soje, ta se je znižala po dveh letih rasti.

Preglednica 6: Odkupne cene oljnic; 2014–2018

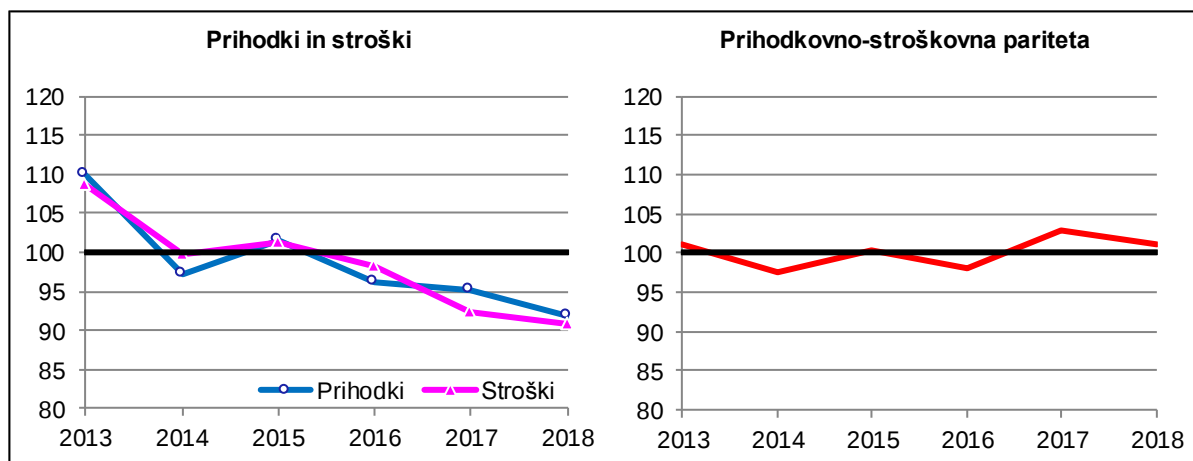
Odkupne cene (EUR/t)	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Oljna ogrščica	307	364	327	320	306	95,6
Oljne buče	3.378	3.775	2.956	2.430	1.991	81,9
Soja	322	293	315	319	311	97,4

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci oljnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Soja je bila glede na shemo neposrednih plačil uvrščena med beljakovinske rastline, ki so bile v letih 2015 in 2016 upravičene do proizvodno vezanega plačila, ki pa je bilo leta 2017 ukinjeno. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, to se je leta 2018 zvišalo z 20 % na 40 % zavarovalne premije, ob tem lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Gospodarske razmere na trgu z oljno ogrščico so se zaradi znižanja odkupnih cen pri malenkost nižjih stroških pridelave poslabšale. Stroški pridelave v času spravila letine 2018 so se v primerjavi z letom prej znižali za približno 2 %, prihodki pa so bili ob predpostavki nespremenjenega obsega pridelave in nižjih neposrednih plačil (osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento, vračilo trošarine) zaradi znižanja odkupnih cen nižji za približno 3 %.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Spremembe cen proizvodnih sredstev so bile dvosmerne in so vplivale na znižanje stroškov gnojil (–2 %) in FFS (–5 %) ter zvišanje stroškov semena (+6 %), stroški najetih storitev in domačih strojnih storitev pa so ostali na ravni iz leta prej. Pomembno nižji kot v letu prej pa so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj stroški zavarovanja pridelka. Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi večjega znižanja odkupnih cen v primerjavi z znižanjem stroškov pridelave poslabšala in ostaja rahlo nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Kljub temu ocenjujemo, da so ekonomski rezultati pridelovalcev oljne ogrščice zaradi slabe letine in znižanja odkupnih cen slabši kot v letu prej in ostajajo po naših ocenah pod ravniyo dobrih let.

2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Oljnice skupaj	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	82,5
Oljna ogrščica	2.809	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	98,9
Sončnice	156	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	96,3
Soja	226	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	60,4
Buče za olje	4.302	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	81,1
Druge oljnice*	:	:	:	:	31	52	82	194	364	436	425	305	355	116,4
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Oljnice skupaj	1,2	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	102,1
Oljna ogrščica	1,8	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	86,0
Sončnice	1,2	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	156,7
Soja	2,3	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	114,5
Buče za olje	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	134,5
PRIDELEK (t)														
Oljnice skupaj	9.258	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	84,2
Oljna ogrščica	4.991	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	85,1
Sončnice	190	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	151,0
Soja	527	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	69,1
Buče za olje	3.550	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	109,1
Druge oljnice*	:	:	:	:	51	99	47	142	240	337	314	267	339	127,0
ODKUP (t)														
Oljnice skupaj	5.369	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	94,5
Oljna ogrščica	5.064	10.254	4.586	7.155	9.132	8.333	9.248	9.246	8.957	3.595	6.452	5.414	5.330	98,4
Buče za olje	162	249	147	197	283	358	318	116	97	192	321	346	394	113,8
Soja	:	:	:	:	:	:	:	103	324	1.459	1.893	2.878	2.385	82,9
ODKUPNE CENE (EUR/t)														
Oljna ogrščica	198	220	381	255	273	422	450	358	307	364	327	320	306	95,6
Buče za olje	2.034	1.988	2.389	2.610	3.112	2.998	2.938	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	1.991	81,9
Soja	:	:	:	:	:	:	:	382	322	293	315	319	311	97,4

* Po ocenah prevladuje konoplja.

Vir: SURS, preračuni KIS

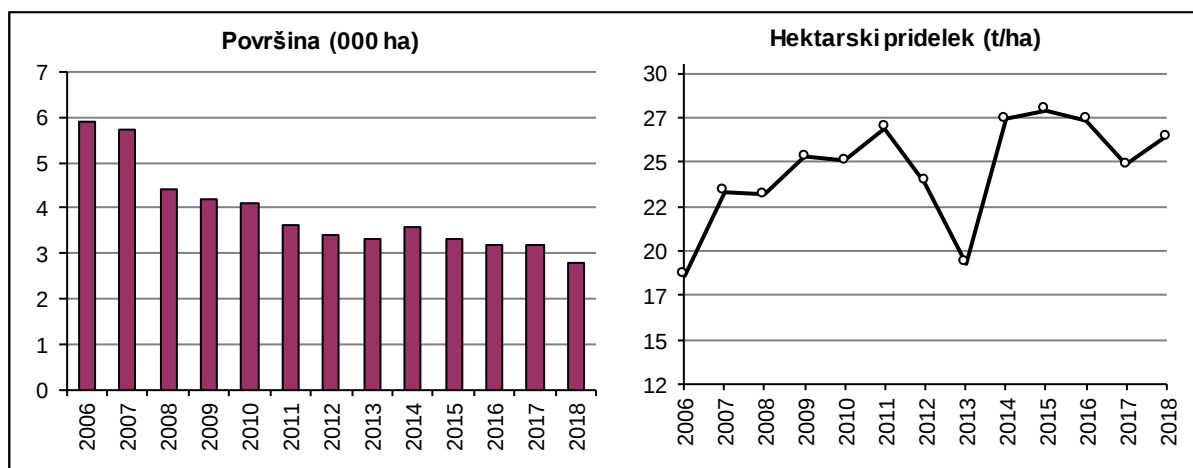
2.3 Krompir

Pridelava krompirja je po prvih ocenah v letu 2018 k vrednosti kmetijstva prispevala 1,5 %, kar je za 0,2 odstotne točke manj kot v letu prej, prispevek krompirja k vrednosti rastlinske pridelave pa se je zmanjšal s 3,3 % na 2,7 %. Gibanje deležev vrednosti krompirja je bilo v obdobju 2006–2017 med 1,3 % in 2,5 % vrednosti kmetijstva ter med 2,3 % in 4,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

S pridelavo krompirja se je v letu 2016 ukvarjalo nekaj manj kot 38 tisoč KMG, ki so krompir pridelovali na 4,7 tisoč ha njiv. Po podatkih raziskave strukture kmetijskih se je od leta 2013 njihovo število zmanjšalo za 6 %, povprečna površina krompirja na KMG pa se je povečala za 14 % in obsega 0,12 ha na KMG.

Od leta 2000 je opazen trend zmanjševanja deleža krompirja v setveni sestavi njiv. Leta 2018 je bil krompir prisoten le na 1,6 % njiv, kar pomeni 2,8 tisoč hektarjev oziroma za 11 % površin manj kot v letih 2016 in 2017.

Slika 9: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2006–2018

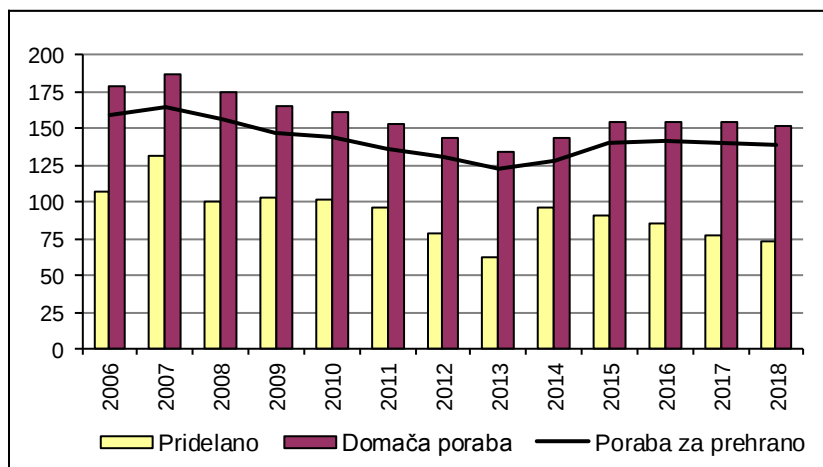
Vir: SURS

Po statističnih podatkih je bil hektarski pridelek krompirja v letu 2018 s 25,9 t/ha za 6 % večji kot v letu prej, v primerjavi z obdobjem 2013–2017 pa je bila letina krompirja tudi nadpovprečna (+4 %). Skupna pridelana količina krompirja je bila zaradi manjših površin s 73 tisoč tonami za 5 % manjša kot v letu prej in tudi za 12 % pod povprečjem zadnjih petih let.

Prek evidentiranih tržnih poti, ki jih spremlja SURS (odkup in dovoz na tržnice), je bilo leta 2018 prodanih okoli 8,4 tisoč ton krompirja, kar je 16 % več kot leto prej in največ po letu 2010. Z odkupom in dovozom na tržnice se je v letu 2018 prodalo skoraj 12 %, v letu 2017 pa malo manj kot 10 % pridelanega krompirja.

Poraba krompirja v Sloveniji, ki je v obdobju 2006–2018 obsegala med 134 in 186 tisoč ton, je že ves čas večja od pridelave. Leta 2018 je bilo uvoženih 99 tisoč ton krompirja, od tega 58 % v obliki predelanih proizvodov. Skupni uvoz krompirja se je v primerjavi z letom prej povečal za 10 %. Podobno kot v letu 2017 se je povečal uvoz jedilnega (+13 %) in predelanega krompirja (+14 %), uvoz semenskega pa se je zmanjšal, in to za tretjino. Izvoz krompirja se je glede na leto prej skupaj povečal za 38 %. Približno za trikrat se je povečal izvoz jedilnega in semenskega krompirja, pomembno manjši pa je bil izvoz predelanega krompirja (–31 %). Negativna bilanca zunanje trgovine (izvoz–uvoz) se je leta 2018 kljub povečanemu izvozu povečala za 3 tisoč ton.

Slika 10: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2006–2018

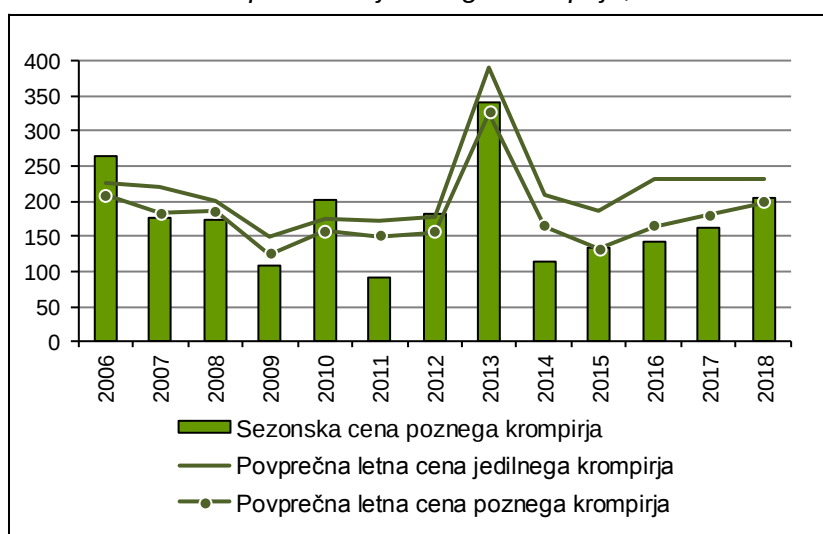

Vir: SURS, KIS

Manjši obseg njegove pridelave je vplival na nekoliko manjšo samooskrbo s krompirjem v letu 2018. Stopnja samooskrbe se je znižala s 50 % na 48 % in je bila za 7 odstotnih točk pod ravniyo zadnjih petih let. Za stopnjo samooskrbe s krompirjem v Sloveniji je značilno precejšnje nihanje med leti. Tako je bilo med letoma 2006 in 2017 gibanje samooskrbe med 46 % in 70 %. Nasprotno pa se je stopnja samooskrbe s svežim krompirjem leta 2018 zvišala in je bila 72-odstotna, na kar so vplivale predvsem razmere v zunanji trgovini. Manjša ponudba krompirja in visoke cene v drugih evropskih državah so, kot kaže, vplivale na nižjo stopnjo rasti uvoza in pomembno večji izvoz jedilnega krompirja.

Zmanjševanje porabe krompirja za prehrano, ki je značilna za svež krompir, se po treh letih relativno stabilne porabe, kot kaže, nadaljuje. V primerjavi z začetkom tega stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2014–2018 porabila v povprečju desetina manj krompirja, pri čemer je bila poraba svežega krompirja za četrtno manjša, poraba predelanega krompirja pa se je povečala za skoraj dve tretjini. Prebivalec Slovenije je v letu 2018 v povprečju porabil 67 kg krompirja (–2 %), od tega 43 kg svežega (–13 %).

Slika 11: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2006–2018

Vir: SURS, preračuni KIS

Povprečna letna odkupna cena jedilnega krompirja je v letih 2017 in 2018 ostala na zelo podobni ravni kot v letu 2016, ko se je glede na predhodno leto opazno zvišala, na sezonski

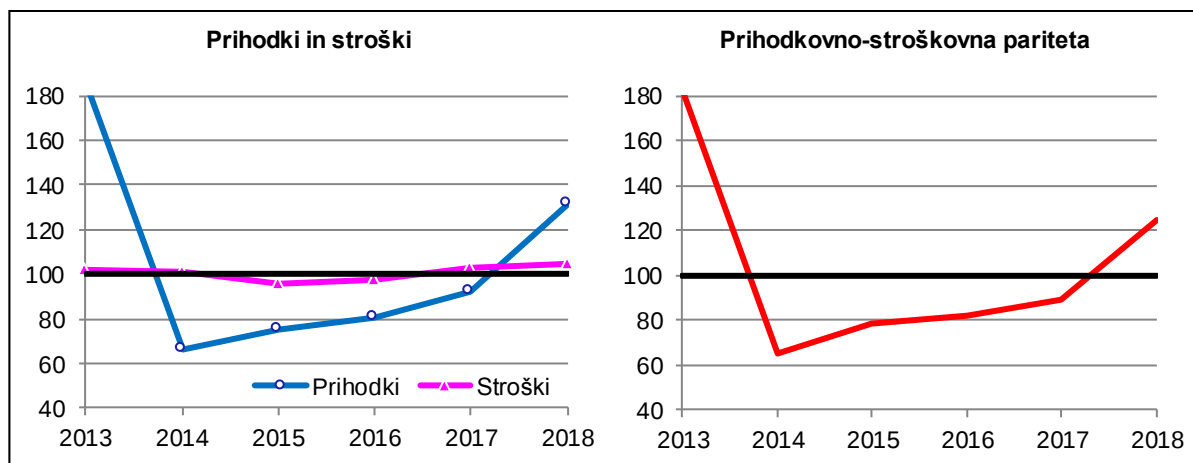
ravni pa je odkupna cena že od leta 2015 v porastu. Odkupne cene jedilnega krompirja v Sloveniji so v obdobju 2000–2016 sezonsko in med leti zelo nihale. Po statističnih podatkih se je odkupna cena jedilnega krompirja v letu 2018 na letni ravni zvišala za manj kot odstotek in je ostala za 7 % pod povprečjem zadnjih petih let. Povprečna letna cena poznega jedilnega krompirja, ki ima v odkupu približno 70-odstotni delež, pa se je na letni ravni zvišala za 10 %. Jeseni leta 2018 so bile namreč zaradi majhne ponudbe krompirja na trgih Evropske unije (EU) cene pomembno višje kot v enakem obdobju leta prej. Povprečna sezonska odkupna cena poznega krompirja (september–november), t. i. sezonska cena, se je v primerjavi z enakim obdobjem leta prej tako zvišala za kar 45 % in je bila močno nadpovprečna.

Trg krompirja v EU, razen pridelave krompirja za predelavo v škrob, ni enotno urejen s tržnim redom. V programskem obdobju 2014–2020 lahko od leta 2015 pridelovalci krompirja na podlagi na novo dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 lahko pridelovalci zavarujejo svoje pridelke po regresirani stopnji, ki se je leta 2018 zvišala z 20 %, kot je bila v letih 2015–2017, na 40 %. Poleg tega imajo pridelovalci možnost pridobiti povračilo dela plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki je od sredine leta 2009 70-odstotno (prej 50-odstotno).

Tudi pri pridelavi krompirja ekonomske razmere med leti zelo nihajo. Leta 2018 so bile, predvsem zaradi manjše ponudbe iz drugih evropskih držav, povprečne odkupne cene krompirja višje kot leto prej. V povprečju je bila odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času, t. i. sezonska cena, za kar 45 % višja kot v enakih mesecih leta prej.

Na podlagi modelnih izračunov ocenjujemo (stroški v času spravila ne vključujejo stroškov skladiščenja), da je bila pridelava poznega krompirja letine 2018 za približno 2 % dražja.

Slika 12: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Na zvišanje stroškov so vplivali precej višji stroški FFS (+5 %) in višji stroški domačega dela (+3 %), stroški semena, ki imajo v strukturi skupnih stroškov skoraj 30-odstotni delež, pa so ostali na ravni iz leta prej. Pomembno nižji kot v letu prej (–25 %) pa so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj tudi stroški zavarovanja pridelka, ki imajo v strukturi stroškov krompirja le približno 2-odstotni delež.

Zaradi boljše letine in rasti odkupnih cen so se ekonomske razmere pridelovalcev krompirja v letu 2018 izboljšale in jih lahko ob siceršnji nepovezanosti pridelovalcev in s tem povezanimi težavami na trgu ocenjujemo kot dobre.

2.3.1 Pridelava krompirja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Krompir skupaj	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	88,8
Krompir, brez semenskega	5.825	5.662	4.337	4.138	4.076	3.590	3.341	3.265	3.562	3.284	3.136	3.137	2.787	88,8
– zgodnji	753	736	564	540	579	510	481	551	597	551	521	521	463	88,9
– pozni	5.072	4.926	3.773	3.598	3.497	3.080	2.860	2.714	2.965	2.733	2.615	2.616	2.324	88,8
Krompir, semenski	75	74	90	37	48	50	45	42	38	35	28	28	25	89,3
– od tega potrjen	42	46	42	37	40	48	42	38	29	21	18	30	31	104,1
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krompir skupaj	18,1	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	106,5
Krompir, brez semenskega	18,1	22,8	22,7	24,8	24,6	26,5	23,5	18,8	27,0	27,4	26,9	24,4	26,0	106,6
– zgodnji	14,9	20,2	20,8	20,3	20,3	22,0	21,3	18,7	23,4	22,7	22,3	19,7	20,9	105,9
– pozni	18,6	23,2	23,0	25,5	25,3	27,3	23,8	18,8	27,7	28,4	27,8	25,3	27,0	106,7
Krompir, semenski	21,2	23,5	20,5	23,1	20,0	19,3	20,1	17,2	16,8	26,5	21,8	22,1	20,5	93,0
PRIDELEK (t)														
Krompir skupaj	106.974	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	94,6
Krompir, brez semenskega	105.381	129.309	98.475	102.570	100.249	95.213	78.348	61.434	96.181	90.110	84.296	76.457	72.404	94,7
– zgodnji	11.243	14.852	11.747	10.978	11.738	11.220	10.251	10.319	13.999	12.483	11.623	10.266	9.665	94,1
– pozni	94.138	114.457	86.728	91.592	88.511	83.993	68.097	51.115	82.182	77.627	72.673	66.191	62.739	94,8
Krompir, semenski	1.593	1.740	1.844	855	959	966	905	721	638	926	611	618	513	83,0
– od tega potrjen	846	959	897	856	902	1.217	1.107	869	655	476	448	714	767	107,5

Vir: SURS, preračuni KIS, KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2018, korigirani podatki za leti 2016 in 2017)³

³ http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/rastlinski_semenski_material/pridelava_in_trzenje_semenskega_materiala/pridelava_uradno_potrjenega_semena/

2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE	6.025	6.634	7.076	6.550	7.902	7.124	5.875	4.626	5.629	6.221	5.219	7.290	8.443	115,8
Odkup	5.241	5.655	6.078	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	z	z	z	z	z	
Krompir, brez semenskega	4.588	5.019	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	118,1
– zgodnji	1.397	1.593	773	750	947	1.100	1.142	1.063	1.807	1.678	1.207	2.235	1.847	82,6
– pozni	3.191	3.426	4.526	4.152	5.423	4.395	3.337	2.386	3.132	3.919	3.278	4.302	5.875	136,6
Krompir, semenski	653	636	780	769	731	870	742	673	z	z	z	z	z	
Dovoz na živilske trge	784	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	100,1

z – zaupno

Vir: SURS

2.3.3 Odkupne cene krompirja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
EUR/t														
Krompir, brez semenskega	225,5	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	100,5
– zgodnji	264,4	298,5	285,2	281,8	270,6	251,2	242,8	537,7	288,3	315,7	418,7	330,9	343,5	103,8
– pozni	208,5	183,1	185,1	123,9	156,8	150,8	155,2	326,7	164,5	131,1	164,3	180,1	197,9	109,9
Sezonska cena*	263,9	176,9	172,2	107,8	202,5	90,0	181,4	342,5	113,8	133,1	142,1	163,6	237,7	145,3
Krompir, semenski	442,5	353,5	438,9	309,2	440,4	449,0	437,6	466,6	z	z	z	z	z	

z – zaupno

* Tehtano povprečje odkupnih cen jedilnega krompirja septembra, oktobra in novembra.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.3.4 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
KROMPIR SKUPAJ (brez škroba)														
Pridelano	107,0	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	94,6
Uvoz	64,3	67,4	65,3	65,2	63,9	69,9	66,8	74,3	69,5	70,6	78,7	90,2	99,3	110,0
Izvoz	4,7	3,3	2,9	2,5	5,6	14,9	8,1	8,2	10,0	9,4	11,0	16,5	22,9	138,4
Spremembe zalog	-12,2	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	
Domača poraba	178,8	186,2	174,6	164,7	160,9	152,8	143,8	134,3	143,5	154,7	154,5	154,6	151,3	97,9
– krma	3,2	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	94,6
– seme	11,8	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	88,8
– izgube	5,3	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	94,6
– poraba za prehrano	158,5	164,3	156,7	147,0	144,1	136,3	130,1	122,7	128,6	140,8	141,4	140,5	138,4	98,5
Poraba na prebivalca (kg)	78,9	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,9	98,4
Stopnja samooskrbe (%)	59,8	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,2	
SVEŽ KROMPIR														
Pridelano	107,0	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	94,6
Uvoz	25,1	24,3	21,2	22,4	18,8	28,7	21,3	31,2	27,1	23,9	30,2	39,6	41,5	104,9
Izvoz	1,2	0,9	0,6	0,5	2,7	12,0	4,8	2,7	5,2	4,3	7,3	5,7	15,4	270,3
Spremembe zalog	-12,2	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	
Domača poraba	143,0	145,6	132,8	123,9	118,7	114,5	101,7	96,6	105,9	113,1	109,8	114,7	101,0	88,0
– krma	3,2	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	94,6
– seme	11,8	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	88,8
– izgube	5,3	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	94,6
– poraba za prehrano	122,7	123,6	114,9	106,3	101,8	98,1	88,0	85,0	91,0	99,2	96,6	100,6	88,1	87,6
Poraba na prebivalca (kg)	61,1	61,2	56,8	52,0	49,7	47,8	42,8	41,3	44,1	48,1	46,8	48,7	42,6	87,4
Stopnja samooskrbe (%)	74,8	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,2	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

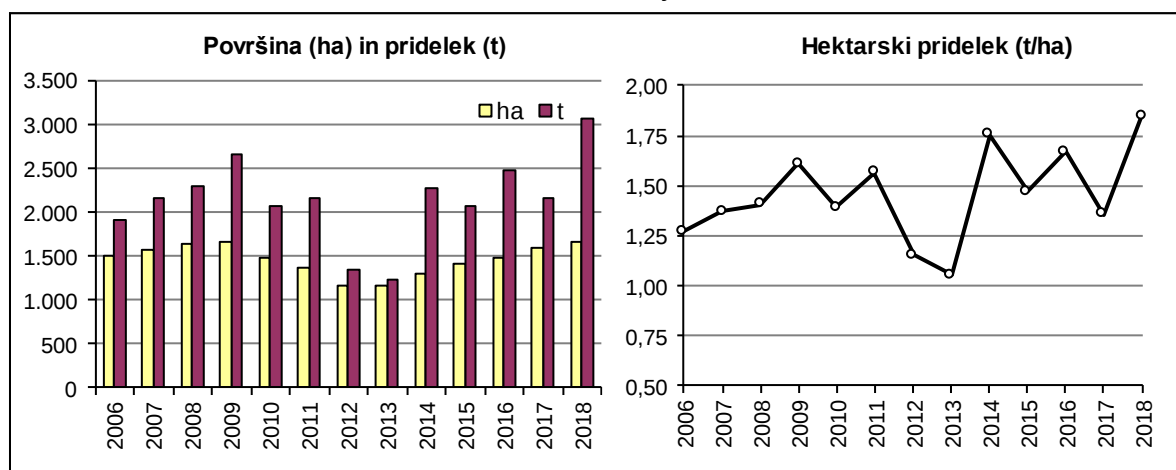
2.4 Hmelj

Pridelava hmelja od leta 2006 pomeni od 0,4 % do 2,6 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje oziroma od 0,7 % do 5,2 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je s pridelavo hmelja v letu 2016 ukvarjalo 89 KMG (–28 % glede na leto 2013), ki so pridelovala hmelj na 1.480 ha (+24 %). Že od začetka tega stoletja v hmeljarski panogi potekajo izrazite strukturne spremembe, ki se kažejo tudi v obdobju 2013–2016. V primerjavi z letom 2013 se je povprečna površina hmeljišč na KMG povečala za 72 % in znaša 16,6 ha na KMG, kar je največ po letu 2000.

Obseg hmeljišč se od leta 2013 povečuje, potem ko se je pridelovalna površina v obdobju 2010–2012, zaradi velikih gospodarskih težav v hmeljarstvu, zmanjševala. V letu 2018 so hmelj pospravili s 1.667 ha, kar je za 5 % več kot v letu prej in 6 % nad ravniyo petletnega obdobja pred začetkom velike krize v hmeljarskem sektorju (2005–2009).

Slika 13: Pridelava hmelja; 2006–2018

Vir: SURS

Zaradi zelo dobre letine 2018, najboljše po letu 1997, je bilo pridelanih 3.078 ton hmelja, kar je za 43 % več kot leto prej, ko je bil pridelek skromen. Zaradi odlične letine in povečevanja površin je bilo v letu 2018 pridelanega tudi za dobro polovico več hmelja kot v povprečju zadnjih petih let (2013–2017). Leta 2018 je zunanjetrgovinska bilanca (izvoz–uvoz) znašala skoraj 3.000 ton, kar je za skoraj četrtino več od predhodne in največ po letu 1999. Povprečna odkupna cena hmelja se je v letu 2018 po znižanju v letu 2017 zvišala za desetino in je bila s 6,85 EUR/t najvišja po letu 2008, ostaja pa tudi za skoraj tretjino nad ravniyo povprečja zadnjih petih let.

V skladu s spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci hmelja na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi pridelovalci hmelja upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je v letu 2018 povečalo s 30 % na 50 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 % trošarine).

2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
PRIDELAVA														
Površina (ha)	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	104,8
Hektarski pridelek (t/ha)	1,3	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	136,0
Pridelek (t)	1.916	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	142,5
ZUNANJA TRGOVINA (t)														
Izvoz	1.574	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	3.154	122,9
Uvoz	244	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	126	158	125,5
ODKUPNE CENE														
Hmelj (EUR/kg)	3,89	8,75	13,24	5,31	3,38	2,60	3,24	3,38	4,62	5,62	6,61	6,20	6,85	110,4

* Zunanja trgovina – začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5 Zelenjadnice

Pridelava zelenjadnic je v obdobju 2006–2017 k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevala od 3,5 % do 7,0 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa od 6,7 % do 14,0 %. Leta 2018 so imele zelenjadnice v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje 6,4 %, v vrednosti rastlinske pridelave pa 11,6 %, kar je manj kot v letu 2017, ko je bil prispevek zelenjadnic k vrednosti kmetijske proizvodnji največji do zdaj.

V Sloveniji se s pridelavo zelenjadnic ukvarjajo številna KMG, ki pridelujejo zelenjadnice tako za prodajo kot za lastno porabo. V letu 2016 se je po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev s pridelavo zelenjadnic ukvarjalo skoraj 62 tisoč KMG, kar je 6 % več kot v letu 2013. Ta gospodarstva so v povprečju pridelovala zelenjadnice na 5,3 ara, kar je za petino več kot leta 2013 (4,4 ara).

V Sloveniji se praviloma vsaka tri leta izvajajo tudi tržni popisi vrtnarstva, s katerimi so popisana kmetijska gospodarstva, ki pridelujejo zelenjadnice za prodajo. Podatki popisa v letu 2016 kažejo, da sta se število KMG in površina s tržno pridelavo zelenjadnic v primerjavi z letom 2013 povečala.

Preglednica 7: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2013 in 2016

Zelenjadnice, tržno vrtnarstvo	Skupaj		Indeks 2016/13	Na prostem		Indeks 2016/13	V zaščitenem prostoru		Indeks 2016/13
	2013	2016		2013	2016		2013	2016	
Število kmetijskih gospodarstev	1.169	1.264	108,1	1.087	1.227	112,9	401	460	114,7
Osnovna površina (ha)	1.587	1.836	115,7	1.500	1.729	115,3	87	106	122,2
Pridelovalna površina (ha)	1.982	2.251	113,6	1.873	2.124	113,4	108	127	117,7
Osnovna površina/KMG (ha)	1,36	1,45	107,0	1,38	1,41	102,1	0,22	0,23	106,5
Pridelovalna površina/KMG (ha)	1,70	1,78	105,0	1,72	1,73	100,4	0,27	0,28	102,6

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

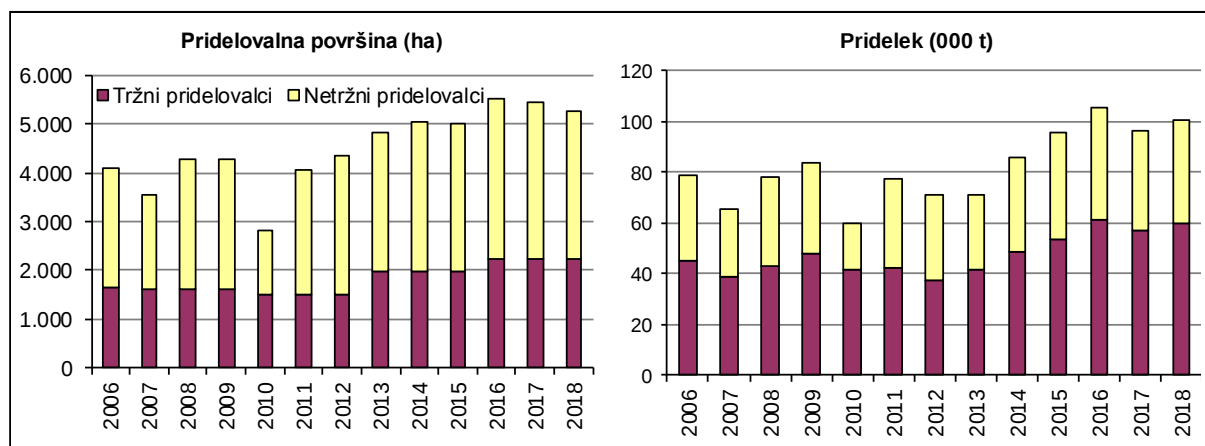
Kmetijskih gospodarstev s tržno pridelavo zelenjadnic je bilo leta 2016 1.264, pridelavi zelenjadnic za trg pa je bilo namenjenih za 16 % več površin kot ob prejšnjem popisu. Po letu 2010 so opazne pozitivne spremembe v strukturi pridelave zelenjadnic za prodajo, saj se je osnovna površina na posamezno KMG povečala z dobrega hektarja na skoraj hektar in pol (+42 % glede na leto 2010). Še vedno pa pridelava zelenjadnic v Sloveniji večinoma poteka na prostem, saj je kar 94 % vseh površin za tržno pridelavo zelenjadnic na prostem.

V strukturi rabe njiv in vrtov so osnovne površine zelenjadnic v povprečju zadnjih petih let (2013–2017) zavzele 2,4 %. V letih 2016–2018 je bil njihov delež na njivah malce nadpovprečen (2,5 %). Skupna pridelovalna površina zelenjadnic je navadno za skoraj četrtino večja od osnovne površine in je v obdobju 2006–2017 obsegala od 2.803 do 5.517 ha. Leta 2018 so bile po statističnih podatkih zelenjadnice pospravljene s 5,3 tisoč hektarjev njiv, kar je za dobre 3 % manj kot leto prej, vendar za skoraj 2 % več kot v povprečju zadnjih petih let. Po podatkih zadnjega popisa tržnega vrtnarstva v letu 2016 so se površine, namenjene tržni pridelavi zelenjadnic, povečale za 14 % in so z 2.251 ha največje v tem stoletju.

Ker večina pridelave zelenjadnic poteka na prostem, imajo v zelenjadarstvu na pridelek velik vpliv vremenski dejavniki, ki so bili v letu 2018 pridelavi zelenjadnic bolj naklonjeni kot v letu prej. Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic je bil za 8 % večji kot v letu 2017, pri čemer je bila letina zelenjadnic pri večini vrst boljša, z izjemo bučke, korenčka in solatne kumare. Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic je bil tudi za 9 % nad povprečjem zadnjih petih let.

Nadpovprečni pridelek je imela večina vrst zelenjadnic, razen endivije, solatne kumare, česna, špinače in ohrovt.

Slika 14: Površina in pridelek zelenjadnic; 2006–2018

Vir: SURS

V Sloveniji smo leta 2018, zaradi dobre letine na nekoliko manjših površinah, pridelali za 4 % več zelenjadnic kot leta 2017, količina pridelanih zelenjadnic pa je bila za 11 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 8: Pridelava zelenjadnic; 2017 in 2018

	Površina (ha)		Indeks 2018/17	Pridelek (t/ha)		Indeks 2018/17	Skupni pridelek (t)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Zelenjadnice skupaj, od tega:	5.434	5.251	96,6	17,7	19,2	108,0	96.354	100.574	104,4
– solata	738	707	95,8	14,3	16,1	112,3	10.552	11.349	107,6
– belo zelje	613	600	97,9	31,9	34,8	108,9	19.575	20.866	106,6
– fižol za stročje	522	495	94,8	4,7	5,8	123,1	2.443	2.852	116,7
– endivija in radič	587	565	96,3	12,7	13,9	109,3	7.462	7.850	105,2
– čebula	444	433	97,4	21,8	22,2	101,6	9.709	9.612	99,0
– paradižnik	200	191	95,4	41,9	43,9	104,8	8.396	8.392	100,0
– paprika	149	144	96,7	25,1	28,5	113,8	3.732	4.107	110,0

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkup in prodaja na tržnicah skupaj se zadnja štiri leta povečujeta, v letu 2018 sta bila večja za 5 % in sta zajela približno toliko pridelka tržnih pridelovalcev zelenjadnic (30 %) kot v letu 2017 (v letih 2014–2016: 24 %). Odkup zelenjadnic se je v primerjavi z letom 2017 povečal za 7 %, medtem ko je bila prodaja na tržnicah manjša za 9 %.

Leta 2018 je bilo v sveži in predelani obliki porabljenih 259 tisoč ton zelenjave, kar je za 3 % več kot leto prej in 9 % nad povprečjem zadnjih petih let. Slovenija je neto uvoznica zelenjave. Leta 2018 je bilo uvoženih 178 tisoč ton zelenjave, od tega 62 % sveže.

Preglednica 9: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2014–2018

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Zelenjava** skupaj	15.967	17.650	16.726	15.360	20.111	157.665	163.656	164.156	169.424	178.041
Predelana zelenjava**	3.663	3.074	3.364	3.142	3.941	58.267	59.392	63.364	65.522	67.146
Sveža zelenjava**, od tega:	12.304	14.576	13.362	12.219	16.170	99.397	104.264	100.792	103.901	110.894
– zelje	211	311	582	468	1.264	3.522	3.887	3.656	4.508	4.503
– solata	179	246	488	397	350	8.556	8.121	8.676	9.203	9.519
– radič	49	71	110	17	44	2.927	2.736	2.335	2.025	2.121
– paprika	1.724	2.288	2.351	2.411	3.195	10.181	10.848	11.154	11.736	11.858
– paradižnik	3.096	2.861	3.989	2.613	2.555	13.861	13.599	13.468	13.371	11.539
– kumara	565	206	317	398	1.012	4.344	3.870	4.242	4.311	4.718
– čebula	2.956	2.079	2.182	2.299	3.879	14.907	14.270	13.480	13.320	13.612

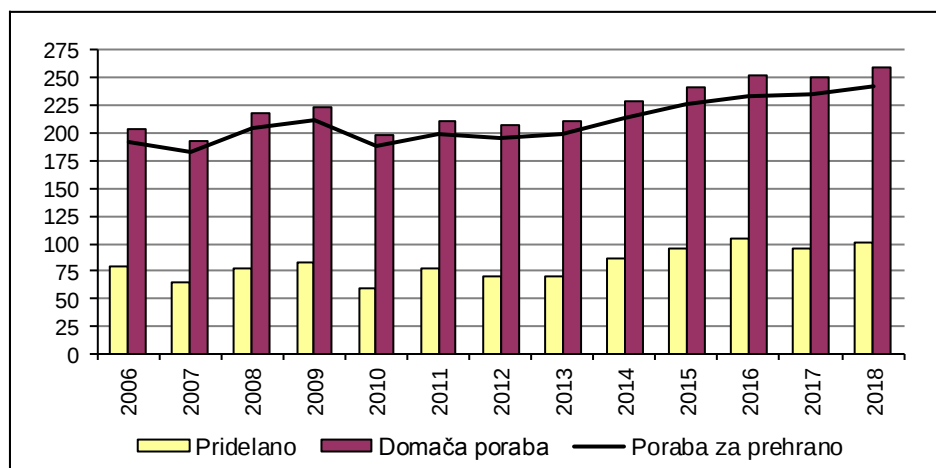
* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono.

Vir: SURS, preračuni KIS

Povečevanje uvoza zelenjave se je nadaljevalo tudi v letu 2018. Skupni uvoz zelenjave se je povečal za 5 %, od tega je bil uvoz sveže zelenjave večji za 7 %. Izvoz zelenjave, ki je leta 2018 obsegal približno 20 tisoč ton (od tega je bilo 80 % sveže zelenjave), se je v primerjavi z letom 2017 močno povečal (+31 %). V količinski strukturi zunanje trgovine sveže zelenjave so najpomembnejše zelenjadnice paradižnik, čebula, paprika, solata, kumara in zelje.

Slika 15: Pridelava in poraba zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z zelenjavo je v Sloveniji razmeroma nizka, vendar v zadnjih letih počasi raste. Za stopnjo samooskrbe so značilna velika medletna nihanja, ki so odvisna predvsem od obsega pridelave. Leta 2018 je bila stopnja samooskrbe z zelenjavo zaradi večje pridelave malce višja kot leta 2017 in je po prvih ocenah dosegla 39 % (s svežo zelenjavo dobrih 51 %). Poraba zelenjave ima trend pospešene rasti, v primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2013–2017 porabilo v povprečju 34 % več zelenjave, poraba sveže zelenjave pa je bila v tem obdobju večja za približno 29 %. Leta 2018 je prebivalec Slovenije porabil največ zelenjave do zdaj, v povprečju je je pojedel 117 kilogramov, od tega 87 kilogramov sveže.

Leta 2018 so se na povprečni letni ravni cene zelenjadnic zvišale v povprečju za 7 %, višje so bile odkupne cene večine vrst zelenjadnic. Od dostopnih odkupnih cen so se znižale le odkupne cene stročjega fižola.

Preglednica 10: Odkupne cene zelenjadnic; 2014–2018

Odkupne cene (EUR/kg)	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Zelje	0,24	0,25	0,24	0,25	0,30	119,9
Solata	0,70	0,82	0,74	0,76	0,92	121,3
Paprika	0,79	0,90	0,76	0,77	0,82	106,8
Paradižnik	1,33	1,30	z	z	z	
Kumara, solatna	0,47	0,46	0,44	0,41	0,50	120,9
Čebula	0,37	0,32	0,41	0,43	0,52	120,9

z – zaupno

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci zelenjadnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci zelenjadnic so poleg tega lahko upravičeni tudi do PVP. Višina PVP za zelenjadnice je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in višine ovojnice za to shemo. V letih 2015–2018 je bilo shemi za zelenjadnice namenjeno 1,5 % ovojnice za neposredna plačila, povprečno PVP pa je bilo v letu 2018 večje kot v letu prej in je znašalo 1.133,6 EUR/ha (+10 %). Tudi pri zavarovanju zelenjadnic je bilo leta 2018 mogoče uveljaviti regres v vrednosti 40 % zavarovalne premije (v letih 2015–2017: 20 %), pridelovalci pa so lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
OSNOVNA POVRŠINA (ha)	3.169	2.752	3.421	3.406	2.276	3.288	3.843	3.881	4.051	4.008	4.519	4.451	4.299	96,6
PRIDELOVALNA POVRŠINA (ha)														
Zelenjadnice skupaj	4.099	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.517	5.434	5.251	96,6
Belo zelje	805	711	841	838	578	582	611	632	651	588	619	613	600	97,9
Ohrovt	62	54	65	64	37	33	34	42	43	44	45	44	43	97,7
Kitajski kapus	29	28	30	30	9	8	8	16	16	20	19	19	18	94,7
Cvetača in brokoli	104	86	95	95	54	81	87	102	105	103	91	90	87	96,7
Solata	442	386	463	461	298	542	591	639	671	732	752	738	707	95,8
Endivija	175	150	184	183	102	174	191	227	239	227	199	195	186	95,4
Radič	233	204	244	243	151	188	202	295	304	404	399	392	379	96,7
Špinača	27	24	28	28	23	16	16	20	20	35	31	31	30	96,8
Motovilec	:	:	:	:	:	117	129	136	144	100	87	85	81	95,3
Korenček	162	141	171	170	94	149	162	190	199	175	258	255	249	97,6
Rdeča pesa	147	130	153	153	86	112	120	117	122	118	165	163	159	97,5
Paradižnik	175	145	187	186	117	201	221	220	233	192	204	200	191	95,4
Paprika	176	161	183	182	117	139	146	145	150	152	150	149	144	96,7
Kumara	145	119	155	154	89	142	157	156	166	123	131	129	122	95,0
– solatna	61	51	65	65	42	73	80	79	84	62	60	59	56	95,4
– za vlaganje	84	68	90	89	47	69	77	77	82	61	71	70	67	96,1
Bučka	:	:	:	:	:	121	130	107	113	89	136	134	131	97,8
Čebula	260	226	273	272	193	295	319	356	371	330	449	444	433	97,4
Česen	45	36	48	48	38	61	67	125	129	146	183	181	176	97,2
Por	36	34	37	37	30	25	25	22	22	42	49	49	47	95,9
Fižol za stročje	616	489	666	661	360	563	628	643	686	512	534	522	495	94,8
– visok	403	318	436	432	234	395	442	439	469	278	294	287	271	94,4
– nizek	214	171	230	228	126	168	186	204	217	234	240	235	223	94,9
Grah, svež	68	55	73	73	41	51	57	56	59	60	68	66	63	95,5
Špargelj	:	:	:	:	:	30	30	66	66	70	54	54	54	100,0
Druge zelenjadnice	392	374	399	399	386	418	440	533	547	739	892	881	857	97,3

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Hektarski pridelek zelenjadnic (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	19,2	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,2	108,0
Belo zelje	32,4	28,8	32,0	33,9	35,0	35,9	28,4	25,6	32,0	34,3	35,1	31,9	34,8	108,9
Ohrovt	19,7	19,6	19,6	19,8	19,6	22,7	18,3	20,6	21,9	23,6	22,3	20,7	21,8	105,1
Kitajski kapus	29,5	24,3	24,9	25,3	25,4	24,9	23,3	20,5	23,6	21,2	22,1	19,5	22,9	117,2
Cvetača in brokoli	14,3	16,4	16,0	20,0	18,4	15,4	14,9	12,7	15,4	16,5	15,3	14,4	16,2	112,4
Solata	19,0	18,2	18,4	18,9	19,4	17,3	15,0	13,3	15,6	16,2	16,3	14,3	16,1	112,3
Endivija	17,9	16,8	17,0	17,0	18,0	16,4	14,5	14,4	16,2	16,3	15,5	13,5	15,1	111,9
Radič	14,2	14,6	13,6	14,2	15,2	15,1	12,7	11,9	13,9	14,4	13,1	12,3	13,3	107,9
Špinača	11,9	10,3	11,8	12,9	10,3	13,4	12,0	12,5	14,8	11,6	10,2	9,2	9,9	106,9
Motovilec	:	:	:	:	:	5,3	5,6	4,9	6,0	6,4	5,7	5,4	6,0	111,1
Korenček	18,2	18,0	19,2	22,9	21,7	20,0	16,7	16,5	17,7	19,5	21,7	21,3	21,0	98,3
Rdeča pesa	21,2	21,6	20,7	25,3	23,4	22,9	19,4	17,1	21,5	23,6	24,1	22,4	24,3	108,8
Paradižnik	26,4	30,4	25,2	23,4	32,2	27,4	33,1	31,3	28,4	45,3	42,4	42,0	43,9	104,8
Paprika	27,1	22,7	23,4	25,1	28,8	26,6	23,2	22,4	23,9	26,2	26,8	25,0	28,5	113,8
Kumara	19,6	17,5	16,7	21,9	26,0	21,9	16,9	16,5	19,7	21,8	20,3	18,8	20,0	106,0
– solatna	25,9	21,0	20,7	31,5	38,0	28,2	21,3	21,6	25,8	28,5	26,2	24,9	24,8	98,7
– za vlaganje	15,1	14,9	13,7	14,9	15,3	15,2	12,4	11,2	13,4	15,0	15,4	13,6	15,8	115,3
Bučka	:	:	:	:	:	24,6	19,3	17,9	19,8	23,9	26,2	28,0	26,4	94,3
Čebula	20,7	20,0	19,6	22,0	24,2	21,5	18,4	17,1	20,4	22,1	24,2	21,9	22,2	101,6
Česen	6,3	7,1	6,3	6,4	7,7	7,4	6,2	6,6	7,1	6,7	6,0	5,5	5,8	104,7
Por	23,0	18,6	21,6	24,1	20,3	20,1	20,0	16,6	18,4	18,3	18,9	17,4	18,9	108,7
Fižol za stročje	4,6	4,9	4,5	5,1	5,3	5,6	3,6	3,8	5,0	6,0	6,0	4,7	5,8	123,1
– visok	4,8	5,0	4,8	5,3	5,6	5,9	3,9	4,0	5,1	6,8	6,7	5,0	6,4	127,5
– nizek	4,1	4,5	4,0	4,7	4,8	4,8	2,8	3,5	4,7	5,0	5,0	4,3	5,0	117,6
Grah, svež	3,7	3,8	3,5	3,8	3,8	3,4	3,3	2,4	3,6	3,6	3,8	3,4	3,5	102,4
Špargelj	:	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	114,7
Druge zelenjadnice	15,8	14,4	11,9	12,7	16,8	16,2	13,6	12,3	14,8	18,3	16,3	15,4	17,1	110,6

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic skupaj

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Skupni pridelek zelenjadnic (t)														
Zelenjadnice skupaj	78.831	65.223	78.194	83.868	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.547	105.505	96.354	100.574	104,4
Belo zelje	26.050	20.486	26.897	28.390	20.241	20.870	17.362	16.207	20.851	20.175	21.698	19.575	20.866	106,6
Ohrovt	1.214	1.046	1.268	1.273	725	750	623	865	942	1.038	1.003	912	937	102,7
Kitajski kapus	858	668	746	749	229	199	186	328	377	424	420	371	412	111,1
Cvetača in brokoli	1.484	1.408	1.521	1.891	996	1.246	1.299	1.294	1.625	1.697	1.395	1.299	1.411	108,6
Solata	8.398	7.013	8.500	8.694	5.781	9.380	8.887	8.507	10.474	11.854	12.252	10.552	11.349	107,6
Endivija	3.132	2.527	3.119	3.121	1.836	2.849	2.762	3.280	3.868	3.705	3.093	2.629	2.807	106,8
Radič	3.304	2.976	3.313	3.445	2.302	2.836	2.562	3.517	4.230	5.815	5.231	4.833	5.043	104,3
Špinača	326	251	329	364	236	215	192	250	298	406	316	286	296	103,5
Motovilec	:	:	:	:	:	618	727	666	864	635	493	463	490	105,8
Korenček	2.952	2.528	3.280	3.897	2.039	2.974	2.709	3.132	3.518	3.406	5.590	5.437	5.217	96,0
Rdeča pesa	3.106	2.805	3.167	3.860	2.013	2.566	2.324	2.001	2.631	2.788	3.970	3.647	3.871	106,1
Paradižnik	4.610	4.400	4.704	4.344	3.766	5.512	7.313	6.892	6.607	8.704	8.652	8.396	8.392	100,0
Paprika	4.777	3.650	4.286	4.562	3.375	3.701	3.381	3.249	3.594	3.987	4.024	3.732	4.107	110,0
Kumara	2.848	2.077	2.581	3.367	2.313	3.104	2.656	2.567	3.273	2.679	2.662	2.425	2.442	100,7
– solatna	1.582	1.067	1.345	2.033	1.594	2.058	1.704	1.704	2.168	1.767	1.569	1.472	1.386	94,2
– za vlaganje	1.266	1.010	1.236	1.334	719	1.046	952	863	1.105	912	1.093	953	1.056	110,8
Bučka	:	:	:	:	:	2.972	2.506	1.913	2.240	2.127	3.557	3.746	3.455	92,2
Čebula	5.391	4.516	5.343	5.997	4.667	6.333	5.869	6.074	7.563	7.286	10.885	9.709	9.612	99,0
Česen	280	254	301	307	292	449	413	821	912	980	1.089	1.003	1.021	101,8
Por	824	634	799	882	608	503	500	366	407	768	925	853	889	104,2
Fižol za stročje	2.817	2.372	3.027	3.370	1.921	3.154	2.244	2.445	3.407	3.062	3.180	2.443	2.852	116,7
– visoki	1.934	1.602	2.100	2.292	1.314	2.341	1.725	1.741	2.392	1.886	1.981	1.441	1.735	120,4
– nizki	883	770	927	1.078	607	813	519	704	1.015	1.175	1.199	1.002	1.118	111,6
Grah, svež	252	210	255	280	156	174	186	135	216	213	259	226	221	97,8
Špargelj	:	:	:	:	:	117	95	218	224	270	233	211	242	114,7
Druge zelenjadnice	6.207	5.402	4.758	5.075	6.488	6.770	5.963	6.546	8.088	13.527	14.577	13.606	14.642	107,6

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/15
PRIDELOVALNA POVRŠINA – TRŽNI (ha)														
Zelenjadnice	1.641	1.630	1.630	1.630	1.496	1.496	1.497	1.982	1.982	1.982	2.251	2.251	2.251	113,6
Belo zelje	377	377	377	377	350	350	350	371	371	371	385	385	385	103,7
Ohrovt	25	25	25	25	17	17	17	25	25	25	23	23	23	93,5
Kitajski kapus	22	22	22	22	5	5	5	13	13	13	11	11	11	84,9
Cvetača in brokoli	73	62	62	62	38	38	38	53	53	53	37	37	37	69,7
Solata	186	186	186	186	163	162	162	213	213	213	191	191	191	89,8
Endivija	61	61	61	61	42	41	41	79	79	79	39	39	39	49,6
Radič	101	101	101	101	81	81	81	174	174	174	150	150	150	86,0
Špinača	14	14	14	14	16	16	16	20	20	20	15	15	15	74,6
Motovilec	:	:	:	:	:	25	25	33	33	33	15	15	15	45,6
Korenček	63	63	63	63	42	42	42	70	70	70	144	144	144	207,2
Rdeča pesa	70	70	70	70	45	45	45	42	43	43	84	84	84	197,6
Paradižnik	36	36	36	36	43	43	43	42	42	42	42	42	42	99,1
Paprika	105	105	105	105	79	80	80	80	80	80	73	73	73	91,6
Kumara	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	24	24	96,2
– solatna	15	15	15	15	17	17	17	17	17	17	10	10	10	60,6
– za vlaganje	11	11	11	11	8	8	8	8	8	8	14	14	14	165,9
Bučka	:	:	:	:	:	52	52	30	30	30	72	72	72	241,6
Čebula	104	104	104	104	110	109	109	147	147	147	252	252	252	171,4
Česen	3	3	3	3	16	10	10	67	67	67	97	97	97	144,1
Por	27	27	27	27	25	25	25	22	22	22	28	28	28	126,7
Fižol za stročje	32	32	32	32	50	51	51	67	68	68	53	53	53	78,2
– visoki	13	13	13	13	27	28	28	26	26	26	21	21	21	79,5
– nizki	19	19	19	19	23	23	23	41	41	41	32	32	32	77,3
Grah, svež	7	7	7	7	8	8	8	7	7	7	11	11	11	159,4
Špargelj	:	:	:	:	:	30	30	66	66	66	50	50	50	76,0
Druge zelenjadnice	310	310	310	310	343	242	242	335	335	335	456	456	456	135,9

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
HEKTARSKI PRIDELEK – TRŽNI (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	27,5	23,7	26,5	29,4	27,6	28,4	25,1	21,1	24,5	26,9	27,1	25,5	26,5	104,2
Belo zelje	43,0	33,5	42,9	46,1	42,0	43,7	35,0	32,4	40,0	40,8	42,4	39,0	41,1	105,5
Ohrovt	24,2	22,5	25,8	25,4	24,1	29,9	21,6	25,7	26,2	28,9	28,3	26,3	26,1	99,5
Kitajski kapus	33,2	25,8	28,1	28,0	33,2	31,2	28,2	22,4	25,4	24,2	27,4	24,3	27,4	112,7
Cvetača in brokoli	15,2	18,1	18,1	24,0	20,8	19,2	19,7	15,9	18,9	20,6	19,8	20,0	21,5	107,6
Solata	24,5	21,3	23,4	24,6	22,5	22,7	20,5	16,6	19,8	22,0	23,0	20,4	22,2	109,1
Endivija	23,1	19,6	22,0	22,2	21,8	21,8	19,9	19,7	21,0	20,8	21,5	18,1	20,2	111,8
Radič	15,9	16,6	15,8	16,9	16,9	16,9	13,9	13,1	15,2	16,6	14,4	14,0	15,2	107,9
Špinača	15,6	11,5	15,1	18,0	11,3	13,4	12,0	12,5	14,8	13,7	12,4	11,1	12,0	107,8
Motovilec	:	:	:	:	:	8,0	7,1	6,9	8,2	7,7	6,9	6,7	7,8	115,8
Korenček	23,5	21,1	27,0	36,1	27,9	28,9	25,3	22,3	22,6	24,5	25,9	26,6	24,6	92,2
Rdeča pesa	25,5	24,4	24,2	34,2	27,2	29,2	23,4	20,8	27,0	30,6	29,0	27,5	29,3	106,4
Paradižnik	56,0	63,8	59,5	46,9	54,1	51,2	94,4	96,6	94,4	128,4	129,0	125,4	128,5	102,5
Paprika	35,4	27,1	31,2	33,2	35,2	34,2	30,7	30,7	32,2	34,6	38,2	35,1	40,3	114,9
Kumara	44,2	28,2	31,7	58,7	55,4	49,0	35,0	37,1	44,0	40,0	39,9	37,1	37,3	100,7
– solatna	59,3	33,8	40,7	85,7	71,1	62,2	42,9	45,8	56,6	51,2	66,0	65,7	57,5	87,5
– za vlaganje	23,6	20,4	19,3	21,9	22,0	21,0	18,0	18,6	19,4	18,0	21,2	16,6	22,9	137,8
Bučka	:	:	:	:	:	33,1	25,3	26,7	25,8	30,0	33,0	36,3	31,9	88,0
Čebula	26,9	23,5	26,1	31,6	29,3	27,3	23,5	21,5	25,6	26,9	28,9	26,2	25,7	98,1
Česen	8,0	10,3	10,2	8,8	9,6	9,0	6,2	7,4	7,7	7,1	6,0	5,7	5,8	102,9
Por	25,9	19,8	25,1	27,8	21,6	20,1	20,0	16,6	18,4	21,4	22,6	21,4	22,1	103,7
Fižol za stročje	5,2	6,1	4,9	7,3	5,7	5,6	4,4	5,0	6,9	7,2	7,6	5,2	6,6	125,2
– visoki	5,7	6,6	5,9	9,4	5,4	6,0	4,8	6,9	10,8	10,5	10,5	5,0	7,9	156,6
– nizki	4,9	5,8	4,2	5,8	6,0	5,1	3,8	3,9	4,4	5,1	5,7	5,4	5,7	106,4
Grah, svež	4,2	4,8	4,3	4,3	4,1	4,0	3,1	2,3	5,2	5,2	4,5	3,4	3,2	94,6
Špargelj	:	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	114,8
Druge zelenjadnice	15,8	15,2	12,8	13,6	17,7	21,0	17,2	14,7	18,2	22,7	18,4	17,5	19,3	110,4

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
SKUPNI PRIDELEK – TRŽNI (t)														
Zelenjadnice skupaj	45.128	38.644	43.218	47.828	41.382	42.536	37.590	41.813	48.567	53.391	60.943	57.328	59.763	104,2
Belo zelje	16.186	12.601	16.174	17.369	14.694	15.286	12.256	12.004	14.849	15.158	16.317	15.011	15.833	105,5
Ohrovt	600	558	645	631	410	508	368	643	644	712	650	604	601	99,5
Kitajski kapus	728	566	618	614	166	156	141	291	329	313	301	267	301	112,7
Cvetača in brokoli	1.118	1.122	1.123	1.494	791	729	747	841	1.005	1.092	734	739	795	107,6
Solata	4.561	3.955	4.358	4.565	3.664	3.679	3.321	3.543	4.205	4.671	4.393	3.891	4.245	109,1
Endivija	1.421	1.206	1.344	1.365	916	895	816	1.560	1.650	1.640	839	704	787	111,8
Radič	1.608	1.679	1.598	1.705	1.372	1.371	1.125	2.271	2.643	2.896	2.165	2.107	2.274	107,9
Špinača	219	161	211	252	180	215	192	250	298	275	186	167	180	107,8
Motovilec	:	:	:	:	:	199	178	229	270	252	103	101	117	115,8
Korenček	1.476	1.324	1.691	2.267	1.172	1.215	1.063	1.560	1.574	1.706	3.732	3.837	3.537	92,2
Rdeča pesa	1.774	1.700	1.691	2.378	1.223	1.314	1.055	872	1.147	1.301	2.436	2.312	2.460	106,4
Paradižnik	1.995	2.272	2.117	1.671	2.327	2.200	4.061	4.056	4.002	5.445	5.420	5.265	5.399	102,5
Paprika	3.705	2.834	3.264	3.474	2.784	2.735	2.453	2.457	2.566	2.755	2.789	2.561	2.943	114,9
Kumara	1.116	712	801	1.484	1.384	1.226	874	928	1.097	997	957	890	896	100,7
– solatna	865	494	594	1.250	1.208	1.058	730	779	933	845	660	657	575	87,5
– za vlaganje	252	218	207	234	176	168	144	149	164	152	297	233	321	137,8
Bučka	:	:	:	:	:	1.720	1.314	801	769	895	2.375	2.614	2.300	88,0
Čebula	2.798	2.445	2.719	3.283	3.221	2.978	2.564	3.158	3.760	3.955	7.272	6.613	6.488	98,1
Česen	28	36	35	31	153	90	62	493	515	478	580	549	565	102,9
Por	705	539	677	756	539	503	500	366	407	473	634	598	620	103,7
Fižol za stročje	170	199	157	235	284	286	222	337	468	490	402	278	348	125,2
– visoki	76	87	77	124	146	168	134	179	285	278	220	106	166	156,6
– nizki	94	112	80	111	138	118	88	158	183	212	182	172	183	106,4
Grah, svež	30	34	30	30	33	32	25	16	36	36	49	37	35	94,6
Špargelj	:	:	:	:	:	117	95	218	224	255	217	196	225	114,8
Druge zelenjadnice	4.890	4.701	3.965	4.225	6.069	5.082	4.158	4.920	6.110	7.597	8.391	7.987	8.814	110,4

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.7 Izvoz in uvoz sveže zelenjave

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
IZVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	3.511	6.391	9.868	6.442	9.456	9.029	9.706	9.967	12.304	14.576	13.362	12.219	16.170	132,3
Plodovke, od tega:	1.464	3.166	5.191	2.586	2.921	2.281	2.765	3.886	5.678	5.651	7.120	5.772	7.305	126,6
paprika	280	483	823	700	712	525	456	1.384	1.724	2.288	2.351	2.411	3.195	132,5
paradižnik	855	1.934	3.110	825	1.286	1.022	1.430	1.944	3.096	2.861	3.989	2.613	2.555	97,8
kumara	191	359	786	668	468	336	553	345	565	206	317	398	1.012	254,0
Čebulnice, od tega:	344	535	684	575	1.425	1.687	1.994	2.487	3.668	3.424	2.715	3.152	4.425	140,4
čebula	320	462	591	534	1.149	1.557	1.868	2.159	2.956	2.079	2.182	2.299	3.879	168,7
česen	9	46	35	18	233	99	81	252	646	1.307	443	834	520	62,3
Solatnice, od tega:	275	520	1.098	587	756	567	632	378	238	322	609	425	404	95,1
solata	213	353	850	385	590	393	439	276	179	246	488	397	350	88,3
radič	59	162	241	188	152	163	180	88	49	71	110	17	44	253,4
Kapusnice, od tega:	354	470	941	564	960	1.031	803	500	624	775	1.032	884	1.665	188,3
zelje	58	96	225	88	94	200	157	129	211	311	582	468	1.264	270,4
cvetača in brokoli	265	304	594	422	728	631	508	325	307	346	248	171	164	95,8
Korenovke	340	653	937	926	1.984	2.627	2.539	1.992	990	3.621	929	911	925	101,5
Stročnice, od tega:	26	12	66	79	70	36	21	8	7	38	16	14	4	32,2
fižol	26	8	64	74	61	29	18	8	7	37	16	10	4	42,5
grah	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1,1
Druge vrtnine, od tega:	710	1.035	949	1.126	1.340	801	952	715	1.099	745	941	1.061	1.442	135,8
gojene gobe	7	2	4	7	8	8	15	5	9	4	10	13	27	204,0
nabrane gobe	212	399	221	141	284	140	339	216	323	185	254	296	180	60,7
UVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	82.723	84.223	100.957	96.192	97.625	92.569	95.195	97.782	99.397	104.264	100.792	103.901	110.894	106,7
Plodovke, od tega:	32.000	30.677	35.696	33.615	33.450	30.717	30.429	29.852	32.201	32.159	32.965	32.953	32.218	97,8
paprika	9.020	7.725	8.966	10.050	9.341	8.764	9.576	9.079	10.181	10.848	11.154	11.736	11.858	101,0
paradižnik	15.703	15.991	18.515	15.725	16.035	14.970	13.213	13.717	13.861	13.599	13.468	13.371	11.539	86,3
kumara	4.837	4.210	5.129	4.873	4.767	3.576	4.223	3.656	4.344	3.870	4.242	4.311	4.718	109,4
Čebulnice, od tega:	14.678	14.703	16.221	15.859	16.220	15.449	15.486	16.943	17.680	16.892	16.051	16.015	16.281	101,7
čebula	12.386	12.289	13.565	13.227	13.348	12.973	13.139	14.506	14.907	14.270	13.480	13.320	13.612	102,2
česen	1.510	1.552	1.715	1.658	1.602	1.296	1.145	1.092	1.408	1.296	1.211	1.288	1.277	99,1
Solatnice, od tega:	11.398	12.925	13.727	13.816	14.262	13.274	12.999	13.035	12.392	11.770	11.737	11.977	12.620	105,4
solata	7.307	8.348	9.002	9.317	9.347	8.884	9.272	9.340	8.556	8.121	8.676	9.203	9.519	103,4
radič	3.763	3.931	3.807	3.780	4.181	3.854	3.078	2.890	2.927	2.736	2.335	2.025	2.121	104,7
Kapusnice, od tega:	6.223	5.762	8.837	8.403	8.064	8.129	7.943	9.790	7.959	8.523	8.022	9.416	9.343	99,2
zelje	2.841	2.100	4.233	4.185	3.589	3.706	3.523	5.559	3.522	3.887	3.656	4.508	4.503	99,9
cvetača in brokoli	2.443	2.816	3.207	2.960	3.248	2.911	2.751	2.524	2.608	2.791	2.622	2.487	2.537	102,0
Korenovke	5.714	6.124	9.139	8.807	8.868	9.822	10.314	9.895	10.530	12.409	8.690	9.661	20.191	209,0
Stročnice, od tega:	649	625	543	411	264	253	225	361	527	372	568	548	559	102,0
fižol	630	569	429	365	194	189	171	289	459	295	467	467	418	89,4
grah	7	6	15	5	15	9	8	8	25	13	23	9	7	75,3
Druge vrtnine, od tega:	12.060	13.407	16.795	15.281	16.496	14.926	17.799	17.907	18.108	22.140	22.760	23.332	19.682	84,4
gojene gobe	265	342	559	500	462	531	631	531	443	451	804	630	689	109,4
nabrane gobe	203	563	718	822	685	655	1.152	1.246	1.241	1.053	1.386	1.301	1.284	98,6

* Začasni podatki. ** Vključno z lubenico in melono.
Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.8 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
ZELENJAVA SKUPAJ														
Pridelano	78,8	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	104,4
Uvoz	131,9	137,6	152,4	150,6	152,1	147,1	149,6	153,2	157,7	163,7	164,2	169,4	178,0	105,1
Izvoz	6,7	9,8	13,5	10,4	13,0	12,8	12,4	13,9	16,0	17,7	16,7	15,4	20,1	130,9
Domača poraba	204,0	193,1	217,1	224,1	199,1	211,7	207,9	210,6	227,9	241,6	252,9	250,4	258,5	103,2
– izgube	12,0	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,6	105,2
– seme	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	97,2
– poraba za prehrano	191,9	182,3	204,2	210,9	188,2	199,3	196,0	198,5	214,2	226,7	234,1	235,5	242,8	103,1
Poraba na prebivalca (kg)	95,6	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	117,3	102,9
Stopnja samooskrbe (%)	38,6	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	38,9	
ZELENJAVA SVEŽA														
Pridelano	78,8	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	104,4
Uvoz	82,7	84,2	101,0	96,2	97,6	92,6	95,2	97,8	99,4	104,3	100,8	103,9	110,9	106,7
Izvoz	3,5	6,4	9,9	6,4	9,5	9,0	9,7	10,0	12,3	14,6	13,4	12,2	16,2	132,3
Domača poraba	158,0	143,1	169,3	173,6	148,2	160,8	156,2	159,1	173,3	185,2	192,9	188,0	195,3	103,9
– izgube	12,0	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,6	105,2
– seme	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	97,2
– poraba za prehrano	146,0	132,3	156,4	160,4	137,3	148,4	144,4	147,0	159,6	170,4	174,1	173,1	179,6	103,8
Poraba na prebivalca (kg)	72,7	65,5	77,3	78,5	67,0	72,3	70,2	71,4	77,4	82,6	84,3	83,8	86,8	103,6
Stopnja samooskrbe (%)	49,9	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	51,5	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.5.9 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Zelenjadnice skupaj	12.303	13.089	10.753	9.484	8.944	8.316	7.358	7.836	12.108	12.257	14.867	17.393	18.258	105,0
Belo zelje	3.106	3.058	2.430	2.092	2.294	1.960	1.467	1.127	1.704	1.662	2.098	2.415	2.176	90,1
Rdeče zelje	139	160	303	127	124	142	114	83	149	138	221	196	202	103,5
Ohrovt	254	296	235	203	222	178	173	182	200	207	247	z	z	
Kitajski kapus	131	252	60	148	61	47	100	59	71	75	96	148	111	75,4
Cvetača	251	271	274	138	124	136	144	154	145	159	180	z	358	
Solata	1.108	1.326	1.183	1.006	981	695	642	498	660	764	781	1.212	1.151	95,0
Endivija	308	292	375	260	279	356	321	198	277	353	318	471	440	93,5
Radič	313	430	412	298	274	261	265	275	352	393	450	528	451	85,3
Špinača	79	81	78	75	68	62	60	68	62	z	z	z	z	
Korenček	471	656	304	325	220	140	156	139	153	178	540	z	z	
Rdeča pesa	1.637	1.110	373	657	694	460	797	632	1.052	968	934	z	z	
Paradižnik	744	1.032	852	722	581	720	471	1.580	3.587	3.049	z	z	z	
Paprika	575	705	721	722	537	635	531	608	743	962	1.066	1.154	1.270	110,1
Kumara, solatna	710	667	519	500	399	547	340	203	653	654	851	888	967	108,9
Bučka	73	84	72	61	55	62	137	339	469	606	494	746	642	86,1
Čebula	658	783	949	509	603	629	569	428	583	551	561	853	544	63,8
Česen	83	94	100	84	84	66	84	157	100	112	130	125	z	
Por	243	275	251	209	178	159	151	131	151	142	182	172	176	102,7
Fižol za stročje	80	86	93	109	85	80	51	53	54	73	84	95	81	85,6
Druge zelenjadnice, od tega:	1.284	1.367	1.107	1.126	1.059	963	764	774	919	1.030	1.399	1.598	1.363	85,3
– motovilec	41	43	36	39	38	36	35	23	50	62	78	z	z	
– špargelj	:	:	:	:	:	11	15	15	23	18	23	29	46	155,7

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.10 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ODKUP														
Zelenjadnice skupaj	9.515	9.737	7.585	6.863	6.442	6.125	5.346	5.852	10.131	10.082	12.423	14.911	15.996	107,3
Belo zelje	2.838	2.780	2.143	1.875	2.113	1.810	1.338	1.000	1.576	1.533	1.965	2.280	2.022	88,7
Rdeče zelje	139	160	303	127	124	105	84	45	109	93	169	148	177	119,9
Ohrovt	165	185	155	138	160	110	112	111	123	112	140	z	z	
Kitajski kapus	102	228	44	120	41	34	88	53	71	70	90	142	105	73,6
Cvetača	108	84	119	50	30	46	50	54	37	31	39	z	211	
Solata	579	563	436	464	476	388	335	191	376	489	463	890	848	95,2
Endivija	308	292	375	260	279	253	185	165	157	237	179	314	263	83,6
Radič	128	153	188	158	109	103	114	144	205	230	282	351	278	79,1
Špinača	3	9	3	3	1	3	7	3	4	z	z	z	z	
Korenček	278	470	111	161	55	24	44	24	40	39	399	z	z	
Rdeča pesa	1.536	1.004	275	582	607	387	730	564	992	897	846	z	z	
Paradižnik	579	821	653	497	406	583	354	1.452	3.450	2.899	z	z	z	
Paprika	467	586	592	589	411	528	441	511	656	852	962	1.060	1.200	113,3
Kumara, solatna	616	474	421	414	309	474	279	148	570	546	727	764	815	106,7
Bučka	:	:	:	:	:	:	92	281	411	547	418	667	581	87,2
Čebula	351	496	555	169	287	348	334	209	432	395	362	646	365	56,5
Česen	5	3	1	3	0	0	10	18	38	39	52	51	z	
Por	166	175	172	132	97	75	79	39	63	40	72	61	102	166,5
Fižol za stročje	13	11	21	25	13	13	15	15	14	19	24	35	45	129,6
Druge zelenjadnice, od tega:	1.110	1.214	993	1.000	924	837	653	685	800	908	1.260	1.461	1.262	86,4
– motovilec	:	:	:	:	:	:	1	1	3	2	4	z	z	
– špargelj	:	:	:	:	:	:	4	8	13	11	14	21	36	175,6

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.11 Odkupne cene zelenjadnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
EUR/kg														
Belo zelje	0,17	0,20	0,23	0,20	0,22	0,24	0,24	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	0,30	119,9
Rdeče zelje	0,26	0,30	0,25	0,28	0,30	0,27	0,28	0,32	0,26	0,28	0,25	0,33	0,38	114,6
Ohrovt	0,41	0,43	0,45	0,51	0,50	0,46	0,56	0,53	0,50	0,53	0,53	z	z	
Kitajski kapus	0,52	0,31	0,58	0,34	0,63	0,55	0,51	0,62	0,52	0,53	0,49	0,50	0,54	107,8
Cvetača	0,61	0,68	0,59	0,64	0,71	0,62	0,70	0,75	0,79	0,84	0,95	z	1,01	
Solata	0,53	0,64	0,72	0,64	0,65	0,57	0,58	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	0,92	121,3
Endivija	0,61	0,70	0,74	0,55	0,67	0,56	0,80	0,76	0,80	0,76	0,71	0,79	0,83	104,7
Radič	0,63	0,70	0,69	0,63	0,67	0,81	0,89	0,82	0,90	1,12	0,93	0,85	0,92	108,0
Špinača	1,25	0,57	1,26	0,97	1,06	1,93	1,54	2,39	2,12	z	z	z	z	
Korenček	0,34	0,39	0,43	0,24	0,49	0,47	0,49	0,44	0,38	0,47	0,44	z	z	
Rdeča pesa	0,10	0,10	0,17	0,13	0,13	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	z	z	
Paradižnik	0,67	0,63	0,67	0,52	0,62	0,52	0,91	0,94	1,33	1,30	z	z	z	
Paprika	0,72	0,67	0,75	0,69	0,84	0,74	0,77	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	0,82	106,8
Kumara, solatna	0,42	0,39	0,36	0,43	0,45	0,34	0,46	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	0,50	120,9
Bučka	:	:	:	:	:	0,51	0,51	0,65	0,52	0,51	0,50	0,49	0,53	107,6
Čebula	0,36	0,41	0,28	0,41	0,41	0,32	0,43	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	0,52	120,9
Česen	1,91	1,88	1,87	0,92	3,41	5,58	5,59	5,53	3,67	3,38	4,18	4,74	z	
Por	0,72	0,74	0,66	0,69	0,69	0,56	0,65	0,85	0,64	0,84	0,91	0,93	1,00	108,0
Fižol za stročje	1,32	1,22	1,47	1,28	1,56	1,82	2,07	2,43	2,13	2,04	1,89	2,62	2,46	94,2
Druge zelenjadnice:														
– motovilec	:	:	:	:	:	6,63	6,63	5,64	4,92	5,31	4,79	z	z	
– špargelj	:	:	:	:	:	5,32	5,32	5,46	5,28	5,33	5,26	5,51	5,51	100,0

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

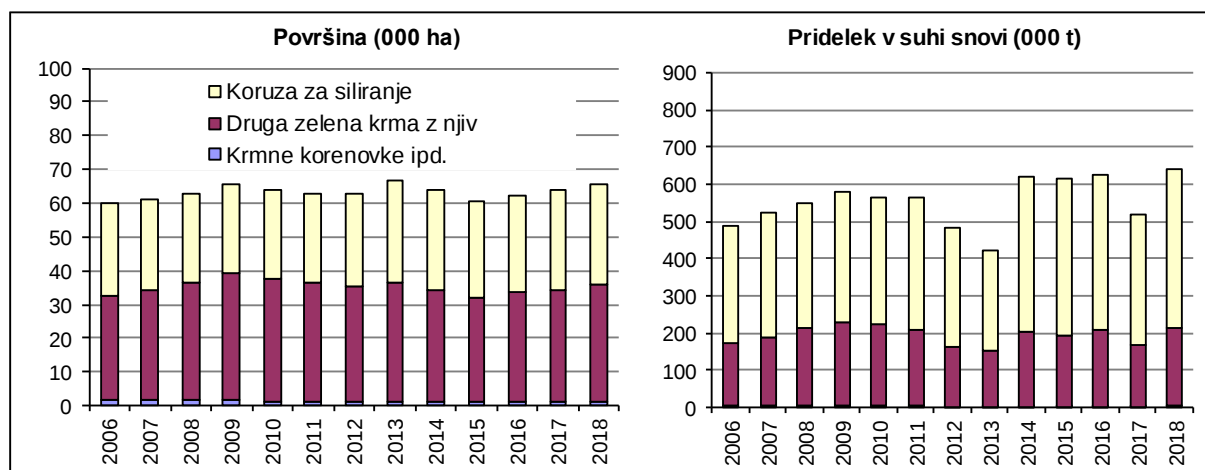
2.6 Krmne rastline

Pridelava krmnih rastlin na njivah se je od začetka stoletja, ko je obsegala četrtno njiv, povečevala in se je v zadnjih letih ustalila na približno tretjini njiv.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo zelene krme na njivah ukvarjalo nekaj več kot 29 tisoč KMG in s pridelavo krmnih korenovk dobrih 5 tisoč KMG, ki so krmnim rastlinam skupaj namenila skoraj 53 tisoč ha osnovnih površin. V primerjavi z vzorčnim raziskovanjem iz leta 2013 se je število KMG, ki se ukvarjajo s pridelavo zelene krme, zmanjšalo za 5 %, tistih, ki se ukvarjajo s pridelavo krmnih korenovk, pa za 14 %. Ta gospodarstva v povprečju pridelujejo zeleno krmo na 1,82 ha, kar je za 5 % več kot leta 2013, in krmne korenovke na 0,06 ha, kar je za odstotek manj kot v letu 2013.

Leta 2018 so bile krmne rastline pospravljene s približno 66 tisoč hektarjev njiv, kar je za 3 % več kot leto prej in malo manj 4 % več kot v povprečju zadnjih petih let. Med krmnimi rastlinami na njivah s približno 99 % prevladuje zelena krma.

Slika 16: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2006–2018

Vir: SURS

Med zeleno krmo prevladujejo koruza za siliranje in trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice (v nadaljevanju: trave in mešanice), manjši delež pa imajo čisti posevki detelj in lucerne. V letih 2015–2018 se kažejo spremembe v setveni strukturi zelene krme, ki so predvsem posledica PVP za beljakovinske rastline v letih 2015–2016. V povprečju obdobja 2010–2014 je bilo v strukturi zelene krme 44 % silažne koruze, 45 % trave in mešanic ter 9 % čistih posevkov detelj in lucerne. V obdobju 2015–2018 je v strukturi površin zelene krme še vedno prevladovala koruza za siliranje (47 %), delež trav in mešanic (36 %) pa se je zmanjšal zaradi čistih posevkov detelj in lucerne (16 %), ti pa so se v letu 2018 zmanjšali za dobro odstotno točko.

Po ocenah SURS je bila leta 2018 zelena krma pospravljena s 65 tisoč ha njiv, kar je za 3 % več kot leto prej. Od tega so kormuza za siliranje pridelovali na skoraj 30 tisoč hektarjih (+2 %), trave in mešanice na približno 25 tisoč hektarjih (+9 %) ter detelje in lucerno na približno 10 tisoč hektarjih (–5 %). Večletno zmanjševanje površine krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin se je z izjemo leta 2017 nadaljevalo tudi v letu 2018 (–6 %), ko so zajemale 915 ha njiv.

Preglednica 11: Pridelava krme na njivah; 2017 in 2018

	Površina (ha)		Indeks 2018/17	Pridelek (t/ha)		Indeks 2018/17	Skupni pridelek (t)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Krma z njiv	63.669	65.677	103,2	21,6	25,8	119,8	1.372.395	1.695.518	123,5
Zelena krma z njiv	62.698	64.762	103,3	21,6	25,8	119,5	1.355.101	1.673.134	123,5
Koruzi za siliranje	29.194	29.820	102,1	39,8	47,9	120,2	1.162.804	1.427.941	122,8
Trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice*	22.574	24.532	108,7	5,5	6,7	121,4	124.765	164.616	131,9
Detelje in lucerna*	10.159	9.630	94,8	5,8	6,9	119,0	59.222	66.783	112,8
Druga zelena krma z njiv	771	780	101,2	10,8	17,7	164,1	8.310	13.794	166,0
Krmne korenovke ipd.	971	915	94,2	17,8	24,5	137,4	17.294	22.384	129,4

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Sezona 2018 je bila pridelavi krmnih rastlin večinoma precej bolj naklonjena kot v letu 2017 in je bila le nekoliko slabša kot v ugodnih letih 2014–2016. Doseženi povprečni hektarski pridelki so bili pri vseh skupinah krmnih rastlin večji kot v slabšem letu 2017 in tudi nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Med pomembnejšimi krmnimi rastlinami so bili leta 2018 hektarski pridelki za približno petino večji kot v letu 2017. Pri koruzi za siliranje je bil pridelek večji za 20 %, pri deteljah in lucerni za 19 % ter pri travah in mešanicah za 21 %. Pomembno boljši kot leto prej so bili v povprečju tudi pridelki krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin (+37 %).

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2016 v Sloveniji dobrih 60 tisoč KMG s trajnimi travniki in pašniki (86 % vseh KMG), ki so skupaj obdelovala dobrih 276 tisoč ha travinja. V primerjavi z raziskovanjem strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2013 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za 3 %, površina travnikov in pašnikov pa je ostala skoraj nespremenjena. Ta gospodarstva so v letu 2016 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za dobre 3 % več kot v letu 2013. Struktura rabe trajnega travinja se v zadnjih treh letih ni pomembno spremenila, še vedno daleč največji delež zavzemajo travniki in pašniki v dvakratni in trikratni rabi, ki jih je bilo v letu 2016 skoraj 70 %. Kot kaže, so bile kljub temu majhne spremembe v intenzivnosti rabe, saj se je delež najbolj intenzivnih travnikov in pašnikov s štiri- in večkratno rabo za skoraj dve odstotni točki povečal, delež travnikov in pašnikov z enkratno rabo pa se je za dve odstotni točki zmanjšal.

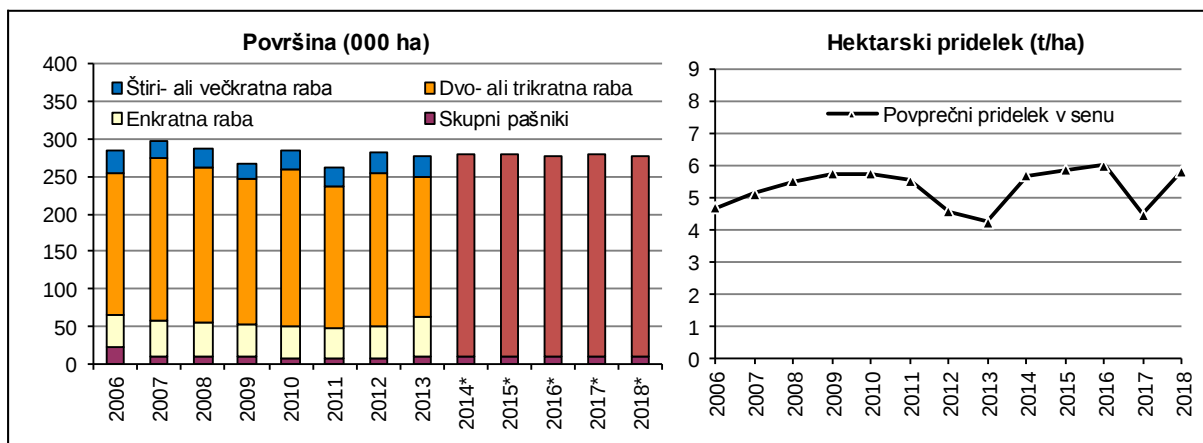
Preglednica 12: Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016

Površina (000 ha)	2005	2007	2010	2013	2016	Indeks 2016/13
Travniki in pašniki	282	288	277	276	276	100,1
Enkratna raba	46	48	42	55	49	90,0
Dva- ali trikratna raba	203	216	208	191	192	100,6
Dvakratna raba	119	123	123	113	108	95,3
Trikratna raba	83	93	86	78	85	108,4
Štiri- ali večkratna raba	34	24	27	30	35	114,9

Vir: SURS (Rezultati raziskovanj o strukturi kmetijskih gospodarstev)

Travniki in pašniki v povprečju zadnjih let zavzemajo približno 58 % vse kmetijske zemlje v uporabi kmetijskih gospodarstev. Po statističnih podatkih površine trajnih travnikov in pašnikov (vključno s skupnimi pašniki) v zadnjih petih letih (2013–2018) obsegajo v povprečju 278 tisoč hektarjev.

Slika 17: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2006–2018

* Podatki glede na rabo niso na voljo.

Vir: SURS

Leta 2018 je bilo po ocenah SURS v rabi 277 tisoč hektarjev travnikov in pašnikov, površina travinja pa se je v primerjavi z letom prej zmanjšala za skoraj odstotek. Po za pridelavo krme na trajnem travinju neugodnem letu 2017 so bile rastne razmere leta 2018 ugodne. V primerjavi z letom prej je bil hektarski pridelek na trajnem travinju večji za 30 % in je za 11 % presegel povprečje zadnjih petih let. Po navedbah strokovnjakov in rezultatih analiz pa je bila krma s travinja slabše kakovosti, saj je košnjo v maju in juniju močno oviralo nestanovitno vreme.

Preglednica 13: Pridelava krme na trajnem travinju; 2017 in 2018

	Površina (ha)		Indeks 2018/17	Pridelek (t/ha)		Indeks 2018/17	Skupni pridelek (t)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Travniki in pašniki	279.216	277.172	99,3	4,5	5,8	130,2	1.247.770	1.613.181	129,3

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci krme na njivah in trajnem travinju na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci krme na njivah so lahko v letih 2015 in 2016 iz shem proizvodno vezanih podpor pridobili tudi podporo za nekatere krmne rastline, če so te spadale med upravičene beljakovinske rastline (na primer detelje in lucerna), ki pa je bila leta 2017 ukinjena.

Podobno kot pri drugi rastlinski pridelavi imajo pridelovalci, če pridelek zavarujejo, možnost uveljavljanja sofinanciranja zavarovalne premije, ki se je v letu 2018 povečalo na 40 %, medtem ko je bilo v letih 2015–2017 20-odstotno. Poleg tega lahko uveljavljajo tudi vračilo dela (do 70 %) plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu.

2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv – površina

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Zelena krma z njiv – osnovna površina	51.361	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	101,5
Zelena krma z njiv – pospravljena površina	57.869	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	103,3
Zelena krma, enoletni posevki	28.663	28.984	27.529	27.252	26.851	26.885	28.499	30.867	30.147	29.396	29.513	29.965	30.600	102,1
Koruza za siliranje	27.008	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	102,1
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	1.655	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	101,2
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	23	96	587	527	444	426	388	245	374	321	533	406	538	132,5
Krmna ogrščica in repica	23	66	107	137	92	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	:	30	30	30	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	:	450	360	352	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	1.351	1.686	388	563	502	489	673	611	288	340	291	365	242	66,3
Krmna ogrščica in repica	306	345	57	250	240	241	209	209	84	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	344	412	266	245	247	206	387	312	171	:	:	:	:	:
Pitnik	126	179	65	68	15	42	77	90	33	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki	29.206	30.223	33.925	36.484	35.504	34.301	32.965	34.421	32.563	30.371	31.785	32.733	34.162	104,4
Detelje in lucerna	2.481	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	94,8
Detelje	1.010	1.312	2.073	3.415	2.566	2.504	2.184	2.340	2.128	4.075	4.863	4.795	4.367	91,1
Lucerna	1.471	1.778	2.278	2.445	2.982	2.948	3.154	3.382	3.421	4.432	5.636	5.364	5.263	98,1
Trave in travne mešanice	12.073	11.292	11.610	11.385	10.588	8.310	8.504	8.665	7.519	6.410	7.149	8.171	9.081	111,1
– glavni posevek	9.231	8.746	9.248	8.663	7.632	6.668	6.077	6.246	5.432	5.016	5.245	5.910	6.334	107,2
– naknadni posevek	2.842	2.546	2.362	2.722	2.956	1.642	2.427	2.419	2.086	1.394	1.904	2.261	2.747	121,5
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	14.652	15.841	17.964	19.239	19.368	20.539	19.123	20.034	19.495	15.454	14.137	14.403	15.451	107,3
– glavni posevek	12.615	13.163	15.358	16.213	16.675	16.586	15.831	16.473	17.050	13.633	11.947	11.891	12.534	105,4
– naknadni posevek	2.037	2.678	2.606	3.026	2.693	3.953	3.292	3.561	2.445	1.821	2.190	2.512	2.917	116,1

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv – pridelek

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRIDELEK (t)														
Zelena krma z njiv	1.246.439	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.256	1.427.351	1.245.105	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.355.101	1.673.134	123,5
Zelena krma, enoletni posevki	1.068.657	1.137.876	1.148.399	1.188.438	1.145.342	1.203.576	1.068.598	898.708	1.402.511	1.408.622	1.411.090	1.171.114	1.441.735	123,1
Koruza za siliranje	1.052.364	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	122,8
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	16.293	16.716	15.140	15.385	12.529	14.563	11.300	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	166,0
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>469</i>	<i>1.596</i>	<i>11.096</i>	<i>7.105</i>	<i>7.013</i>	<i>8.748</i>	<i>4.985</i>	<i>3.195</i>	<i>9.249</i>	<i>6.610</i>	<i>10.306</i>	<i>5.177</i>	<i>11.298</i>	<i>218,2</i>
Krmna ogrščica in repica	469	915	1.430	1.372	1.387	:	:	:	:	:	:	:	:	
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	:	681	380	306	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
Krmni sirek	:	:	9.286	5.427	5.626	:	:	:	:	:	:	:	:	
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>14.166</i>	<i>14.611</i>	<i>3.993</i>	<i>7.490</i>	<i>5.346</i>	<i>5.814</i>	<i>6.316</i>	<i>5.522</i>	<i>2.967</i>	<i>3.500</i>	<i>2.770</i>	<i>3.133</i>	<i>2.496</i>	<i>79,7</i>
Krmna ogrščica in repica	6.053	6.838	917	4.443	3.074	3.126	2.546	2.532	909	:	:	:	:	
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	2.745	3.506	2.349	2.354	2.112	2.246	2.826	2.181	1.525	:	:	:	:	
Pitnik	1.578	1.969	727	693	160	442	943	809	533	:	:	:	:	
Zelena krma, večletni posevki*	177.782	197.993	226.089	244.750	243.914	223.775	176.507	167.943	224.076	214.027	224.377	183.987	231.399	125,8
Detelje in lucerna	15.763	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	112,8
Detelje	6.321	8.605	13.165	17.652	16.590	15.913	10.939	10.367	12.740	26.186	32.340	25.209	25.994	103,1
Lucerna	9.442	12.479	16.296	16.891	22.097	19.547	19.218	19.245	25.935	32.354	43.167	34.013	40.789	119,9
Trave in travne mešanice	70.475	73.627	74.771	74.251	69.439	53.180	42.687	39.477	47.432	42.508	48.253	42.802	57.121	133,5
– glavni posevek	51.387	54.676	59.998	57.921	55.358	47.079	33.921	31.678	38.217	37.152	40.117	34.454	47.003	136,4
– naknadni posevek	19.088	18.951	14.773	16.330	14.081	6.101	8.766	7.799	9.215	5.356	8.136	8.348	10.118	121,2
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	91.544	103.282	121.857	135.956	135.788	135.135	103.663	98.854	137.969	112.979	100.617	81.963	107.495	131,2
– glavni posevek	82.299	90.950	111.004	123.383	124.804	121.549	92.559	88.373	127.602	104.731	91.291	73.286	95.443	130,2
– naknadni posevek	9.245	12.332	10.853	12.573	10.984	13.586	11.104	10.481	10.367	8.248	9.326	8.677	12.052	138,9

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Zelena krma z njiv	21,5	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,6	25,8	119,5
Zelena krma, enoletni posevki	37,3	39,3	41,7	43,6	42,7	44,8	37,5	29,1	46,5	47,9	47,8	39,1	47,1	120,6
Koruzna za siliranje	39,0	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	120,2
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	9,8	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	164,1
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>20,4</i>	<i>16,6</i>	<i>18,9</i>	<i>13,5</i>	<i>15,8</i>	<i>20,5</i>	<i>12,8</i>	<i>13,0</i>	<i>24,7</i>	<i>20,6</i>	<i>19,3</i>	<i>12,8</i>	<i>21,0</i>	<i>164,7</i>
Krmna ogrščica in repica	20,4	13,9	13,4	10,0	15,1	:	:	:	:	:	:	:	:	
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	:	22,7	12,7	10,2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
Krmni sirek	:	:	20,6	15,1	16,0	:	:	:	:	:	:	:	:	
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>10,5</i>	<i>8,7</i>	<i>10,3</i>	<i>13,3</i>	<i>10,6</i>	<i>11,9</i>	<i>9,4</i>	<i>9,0</i>	<i>10,3</i>	<i>10,3</i>	<i>9,5</i>	<i>8,6</i>	<i>10,3</i>	<i>120,2</i>
Krmna ogrščica in repica	19,8	19,8	16,1	17,8	12,8	13,0	12,2	12,1	10,8	:	:	:	:	
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	8,0	8,5	8,8	9,6	8,6	10,9	7,3	7,0	8,9	:	:	:	:	
Pitnik	12,5	11,0	11,2	10,2	10,7	10,5	12,2	9,0	16,2	:	:	:	:	
Zelena krma, večletni posevki*														
Detelje in lucerna	6,4	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	119,0
Detelje	6,3	6,6	6,4	5,2	6,5	6,4	5,0	4,4	6,0	6,4	6,7	5,3	6,0	113,2
Lucerna	6,4	7,0	7,2	6,9	7,4	6,6	6,1	5,7	7,6	7,3	7,7	6,3	7,8	122,2
Trave in travne mešanice	5,8	6,5	6,4	6,5	6,6	6,4	5,0	4,6	6,3	6,6	6,7	5,2	6,3	120,1
– glavni posevek	5,6	6,3	6,5	6,7	7,3	7,1	5,6	5,1	7,0	7,4	7,6	5,8	7,4	127,3
– naknadni posevek	6,7	7,4	6,3	6,0	4,8	3,7	3,6	3,2	4,4	3,8	4,3	3,7	3,7	99,8
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	6,2	6,5	6,8	7,1	7,0	6,6	5,4	4,9	7,1	7,3	7,1	5,7	7,0	122,3
– glavni posevek	6,5	6,9	7,2	7,6	7,5	7,3	5,8	5,4	7,5	7,7	7,6	6,2	7,6	123,6
– naknadni posevek	4,5	4,6	4,2	4,2	4,1	3,4	3,4	2,9	4,2	4,5	4,3	3,5	4,1	119,6

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Krmne korenovke – osnovna površina	357	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	143,5
Krmne korenovke ipd. – pospravljena površina	1.834	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	94,2
Krmna pesa, koleraba, korenje	815	1.107	916	972	587	655	553	476	434	324	265	293	314	107,2
Krmna pesa	432	554	471	464	320	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	299	491	387	433	224	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	84	62	58	75	43	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	1.019	870	648	939	727	726	797	790	761	597	626	678	601	88,6
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	33	52	57	61	83	:	29	56	31	27	31	104	230	221,2
Krmni ohrovt, glavni posevki	18	3	8	12	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	15	49	49	49	83	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	986	818	591	878	644	726	768	734	730	570	595	574	371	64,6
Krmni ohrovt, naknadni posevki	361	221	88	385	239	286	226	275	312	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	625	597	503	493	405	440	542	459	418	:	:	:	:	:
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krmne korenovke ipd.	19,1	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	137,4
Krmna pesa, koleraba, korenje	18,9	19,5	20,6	19,8	20,3	17,7	16,9	17,6	16,9	19,9	19,4	16,1	17,9	111,2
Krmna pesa	23,9	24,3	26,4	24,8	24,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	13,4	15,1	14,6	15,2	14,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	12,9	11,9	13,4	15,5	14,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	19,3	19,8	19,7	18,3	16,4	13,3	13,4	13,5	13,6	17,1	18,0	18,6	27,9	150,4
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	16,3	24,7	20,2	23,4	27,8	:	44,2	45,1	45,0	44,4	44,5	44,6	44,5	99,7
Krmni ohrovt, glavni posevki	10,6	12,3	7,6	15,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	23,2	25,5	22,3	25,2	27,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	19,4	19,5	19,6	18,0	15,0	13,3	12,3	11,1	12,2	15,8	16,6	13,8	17,6	127,3
Krmni ohrovt, naknadni posevki	21,2	21,4	18,9	17,4	14,3	13,8	13,2	11,0	11,3	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	18,3	18,7	19,8	18,4	15,3	13,0	11,9	11,1	12,9	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)														
Krmne korenovke ipd.	35.089	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	129,4
Krmna pesa, koleraba, korenje	15.417	21.629	18.886	19.212	11.911	11.564	9.327	8.366	7.319	6.439	5.135	4.717	5.621	119,2
Krmna pesa	10.327	13.487	12.449	11.485	7.963	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	4.008	7.403	5.662	6.568	3.344	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	1.082	739	775	1.159	604	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	19.672	17.212	12.762	17.203	11.941	9.671	10.705	10.659	10.320	10.196	11.276	12.577	16.763	133,3
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	538	1.285	1.153	1.425	2.310	:	1.281	2.524	1.412	1.199	1.378	4.638	10.231	220,6
Krmni ohrovt, glavni posevki	190	37	61	189	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	348	1.248	1.092	1.236	2.310	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	19.134	15.927	11.609	15.778	9.631	9.671	9.424	8.135	8.908	8.997	9.898	7.939	6.532	82,3
Krmni ohrovt, naknadni posevki	7.671	4.740	1.661	6.695	3.415	3.941	2.985	3.019	3.514	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	11.463	11.187	9.948	9.083	6.216	5.730	6.439	5.116	5.394	:	:	:	:	:

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Travniki in pašniki skupaj**	285.000	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	99,3
Enkratna raba	42.518	48.138	46.249	42.756	41.762	38.284	41.077	52.649	:	:	:	:	:	
Dva- ali trikratna raba	187.976	216.036	207.558	193.902	208.371	191.018	204.951	186.756	:	:	:	:	:	
Dvakratna raba	110.448	123.468	118.623	110.818	122.956	112.716	120.938	110.450	:	:	:	:	:	
Trikratna raba	77.528	92.568	88.935	83.084	85.415	78.302	84.013	76.306	:	:	:	:	:	
Štiri- ali večkratna raba	31.720	24.048	23.104	21.584	27.358	25.080	26.910	29.337	:	:	:	:	:	
Skupni pašniki	22.786	9.062	9.062	9.062	8.221	8.221	8.221	8.733	8.733	8.733	8.808	8.808	8.808	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)*														
Travniki in pašniki skupaj**	4,7	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	130,2
Enkratna raba	2,6	2,9	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	
Dva- ali trikratna raba	5,0	5,4	5,8	6,1	5,9	5,8	4,7	4,4	:	:	:	:	:	
Dvakratna raba	4,4	4,8	5,1	5,3	5,2	5,1	4,1	4,1	:	:	:	:	:	
Trikratna raba	5,8	6,2	6,7	7,0	7,0	6,7	5,5	4,9	:	:	:	:	:	
Štiri- ali večkratna raba	7,3	7,8	8,2	8,6	8,4	7,9	6,7	5,6	:	:	:	:	:	
Skupni pašniki	2,6	3,0	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	
PRIDELEK (t)*														
Travniki in pašniki skupaj**	1.331.878	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	129,3
Enkratna raba	110.517	141.223	152.315	147.268	144.354	126.515	114.805	163.224	:	:	:	:	:	
Dva- ali trikratna raba	931.024	1.168.902	1.200.462	1.175.203	1.236.938	1.099.110	964.151	819.740	:	:	:	:	:	
Dvakratna raba	484.047	592.111	606.503	590.869	641.617	572.903	498.258	448.113	:	:	:	:	:	
Trikratna raba	446.977	576.791	593.959	584.334	595.321	526.207	465.893	371.627	:	:	:	:	:	
Štiri- ali večkratna raba	230.866	187.983	189.200	184.757	228.707	198.800	181.105	164.279	:	:	:	:	:	
Skupni pašniki	59.471	26.914	30.086	30.992	28.820	27.507	23.101	27.203	:	:	:	:	:	

* Izraženo v senu.

** Vključeni skupni pašniki.

: ni podatka

Vir: SURS

2.7 Sadje

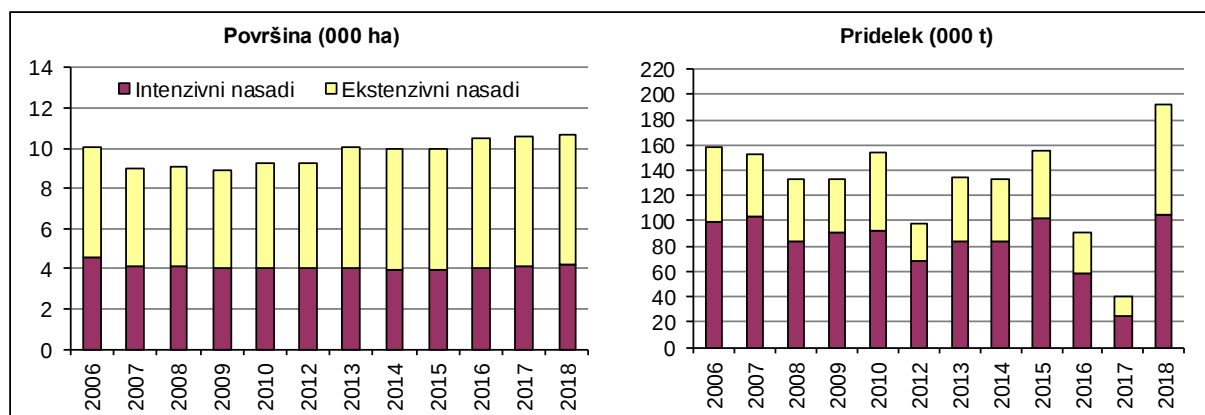
Sadje je v letih 2006–2017 v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo od najmanj 4,5 % v letu 2017, ki ga je zaznamovala katastrofalna pozeba, do 8,4 % v letih 2013 in 2015. V vrednosti rastlinske pridelave pa je imelo sadje v istem obdobju od 8,9 do 16,3-odstotni delež. V letu 2018 je bil delež sadja zaradi izjemno bogate letine največji do zdaj in je obsegal 9,1 % skupne vrednosti oziroma 16,4 % vrednosti rastlinske pridelave.

V letu 2016 se je po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev s sadjarstvom in oljkarstvom ukvarjalo skoraj 21 tisoč KMG, ki so obdelovala dobrih 11 tisoč hektarjev nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj manj kot 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne sadovnjake pa skoraj 18 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 28 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa se je zmanjšalo za 8 %. Povprečna površina intenzivnih sadovnjakov na KMG se je podobno kot v obdobju 2010–2013 tudi v obdobju 2013–2016 zmanjšala (–20 %, z 1,88 ha na 1,51 ha).

Po popisu intenzivnih sadovnjakov, ki se izvaja vsakih pet let, pa so imeli v letu 2017 intenzivne sadovnjake na 2.951 kmetijskih gospodarstvih, obsegali so nekaj več kot 4 tisoč hektarjev, v njih pa je bilo posajenih dobrih 8,6 milijona dreves ali grmov. Med obema popisoma (zadnji je bil leta 2012) se je število KMG, ki imajo intenzivne sadovnjake, povečalo za skoraj za polovico. Površina intenzivnih nasadov se je le nekoliko povečala (+3 %), število dreves ali grmov pa je ostalo na ravni iz leta 2012. Tudi struktura sadnih vrst v intenzivnih sadovnjakih se je nekoliko spremenila. Še vedno močno prevladujejo jabolane (58 %), vendar se njihov delež v strukturi bruto površine zmanjšuje (leta 2007: 72 %, leta 2012: 69 %). Zmanjšuje se tudi delež drugih v preteklosti najbolj razširjenih sadnih vrst (hrušk ter breskev in nektarin), povečuje pa se zastopanost lupinarjev (še najbolj orehov +169 ha), jagodičja (+177 ha), nekaterih koščičarjev (češenj, marelic ter sliv in češpelj) in sredozemskih vrst (še najbolj kakija +51 ha).

Površine ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov, intenzivnih sadovnjakov in jagod (t. i. nasadi sadja), ki zavzemajo približno 2 % kmetijske zemlje v uporabi, so leta 2018 obsegale 10,7 tisoč hektarjev in so bile v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2013–2017) večje za 5 %. V strukturi površin, namenjenih pridelavi sadja, prevladujejo ekstenzivni kmečki nasadi (leta 2018: 61 %), katerih površina se je v obdobju 2001–2009 postopno zmanjševala, v zadnjih letih pa je opazno njeno povečevanje.

Slika 18: Površina in pridelek sadja; 2006–2018

Vir: SURS

Leta 2018 se je skupna površina nasadov sadja v primerjavi z letom prej malce povečala (+1 %), pri čemer se je površina intenzivnih sadovnjakov povečala za 2 %, površina jagod za

8 %, površina ekstenzivnih sadovnjakov pa je ostala na ravni iz leta 2017. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali 6,5 tisoč hektarjev, intenzivnih sadovnjakov je bilo 4,1 tisoč hektarjev, jagode pa so bile posajene na 117 hektarjih. Površine posameznih sadnih vrst v intenzivnih nasadih so se podobno kot v preteklih letih spremenile dvosmerno. Zmerno so se zmanjšali nasadi dveh do pred kratkim najpomembnejših sadnih vrst, nasadi jablan za odstotek ter breskev in nektarin za 7 %. Povečali pa so se nasadi drugih sadnih vrst (orehov, marelic, češenj, sliv in češpelj ter hrušk), od tega znova še najbolj orehov (+12 %, za 39 ha). Po površini so orehi od leta 2017 druga sadna vrsta v intenzivnih nasadih v Sloveniji. V zadnjih letih se močno povečujejo tudi intenzivni nasadi drugih sadnih vrst, in sicer drugih lupinarjev, sredozemskih sadnih vrst in drugega jagodičja.

Letina sadja 2018 je bila v intenzivnih in v ekstenzivnih nasadih po dveh izjemno skromnih letih 2016 in 2017 zelo dobra. Neposredna primerjava leta 2018 z letom prej nam ne pove dosti, pridelavo sadja v letu 2018 bomo zato večinoma primerjali z obdobjem pred letom 2016. V letu 2018 so večinoma vse sadne vrste zelo dobro obrodile, zelo slabo so zaradi pomladanske pozebe obrodile le marelice, približno tako kot leto prej pa češnje. To pa sta tudi sadni vrsti, ki v letu 2017 nista bili prizadeti zaradi pozebe. Hektarski pridelek jablan v intenzivnih nasadih je bil s 37,2 t/ha največji do zdaj in je za tretjino presegel povprečje v obdobju 2011–2015. Skupna pridelava sadja v ekstenzivnih in intenzivnih nasadih je bila največja po letu 1991. Leta 2018 so obrali 105 tisoč ton, kar je največ sadja v intenzivnih sadovnjakih po letu 2005. V ekstenzivnih nasadih pa so pridelali 87 tisoč ton sadnih vrst, kar je največ do zdaj.

Preglednica 14: Pridelek sadja; 2017 in 2018

Pridelek (t)	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2017	2018	Indeks 2018/17	2017	2018	Indeks 2018/17	2017	2018	Indeks 2018/17
Sadje skupaj	39.721	192.385	484,3	24.765	105.425	425,7	14.956	86.960	581,4
Jabolka	20.019	142.015	709,4	13.605	86.587	636,4	6.414	55.428	864,2
Hruške	3.623	15.897	438,8	1.167	4.495	385,2	2.456	11.402	464,3
Breskve in nektarine	2.996	5.982	199,7	2.457	4.457	181,4	539	1.525	282,9
Drugo sadje	13.083	28.491	217,8	7.536	9.886	131,2	5.547	18.605	335,4

Vir: SURS

Pridelek jabolk je bil s 142 tisoč tonami največji do zdaj in je za 46 % presegel povprečni pridelek jabolk v letih 2011–2015. Zelo veliki so bili tudi skupni pridelki večine drugih sadnih vrst, saj je bilo manj kot v letu prej pridelanih le marelic. Tudi v intenzivnih nasadih je bil pridelek jabolk s približno 87 tisoč tonami izjemno dober in največji po letu 2007.

Prodaja sadja po evidentiranih tržnih poteh (odkup in tržnice) je leta 2018 precej odstopala od preteklih let. V letu 2018 sta bila odkup sadja in dovoz na tržnice (21 tisoč ton) večja kot v zelo skromnem letu prej (+120 %), vendar je bila prodaja sadja predvsem zaradi obilne letine na hišnih vrtovih pomembno manjša (–27 %) kot v obdobju 2011–2015. Če predpostavimo, da se prek zabeleženega odkupa in prodaje na tržnicah trži le sadje iz intenzivnih nasadov, je evidentirana prodaja v letu 2018 zajela le 20 % pridelanega sadja, kar je mnogo manj kot v povprečju v obdobju 2011–2015 (34 %).

V strukturi zunanje trgovine s sadjem v povprečju zadnjih petih let citrusi, banane in drugo južno sadje zavzemajo 56 %. Med kontinentalnimi vrstami sadja so v uvozu in izvozu najpomembnejša jabolka, ki so zaradi porušenih razmer na trgu zaradi izjemno dobre letine 2018 v strukturi zunanje trgovine imela le 15 %, kar je še manj kot v letih 2016 in 2017 (19 % oziroma 20 %), ko so bile razmere na trgu spremenjene zaradi izjemno slabe letine.

Preglednica 15: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2014–2018

KNCT 08	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Užitno sadje**, od tega:	96.413	129.053	93.280	99.742	92.185	218.222	249.898	230.085	269.929	228.964
– jabolka	43.035	62.051	30.935	23.154	22.197	44.032	58.914	29.163	51.873	27.312
– hruške	1.443	1.200	794	1.431	963	5.235	5.318	5.855	6.051	5.494
– breskve	959	1.309	1.527	1.590	885	11.732	12.109	12.300	13.878	9.439
– pomaranče	4.025	4.080	4.054	5.254	5.141	20.650	20.057	19.721	20.961	19.788
– mandarine	4.979	4.242	3.863	2.875	2.978	17.905	17.973	19.357	15.707	15.838
– limone	1.786	2.445	4.112	4.758	4.069	9.263	11.097	12.674	14.226	12.952
– banane	31.393	44.901	37.906	50.043	41.877	58.072	72.146	73.483	82.660	78.739

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupine KNCT 08 vključuje tudi lubenice in melone.

Vir: SURS, preračuni KIS

V obdobju 2014–2018 je zunanja trgovina z užitnim sadjem obsegala od 315 do 379 tisoč ton oziroma vrednostno od 212 do 297 tisoč evrov na leto. Leta 2018 je bilo v zunanjetrgovinski menjavi prodanega vrednostno in količinsko manj sadja kot leto prej. V primerjavi z letom 2017 se je zunanjetrgovinska menjava s svežim sadjem količinsko zmanjšala za 13 %, vrednostno pa za 5 %. Uvoz svežega sadja je po začasnih podatkih leta 2018 obsegal približno 229 tisoč ton in se je zmanjšal za 15 %. Pomembno manjši je bil uvoz jabolk (–47 %), ki je bil v letu 2017 zaradi majhne ponudbe jabolk med večjimi do zdaj. S približno 92 tisoč tonami je bil tudi izvoz svežega sadja manjši kot leto prej (–8 %). Zaradi velike ponudbe jabolk na trgu EU je bil izvoz jabolk še za 4 % manjši kot v letu prej, ko je bil zelo majhen. Zunanjetrgovinska bilanca z jabolki je bila zaradi zelo majhnega izvoza že drugo leto zapored negativna, pred tem pa je bila večinoma pozitivna.

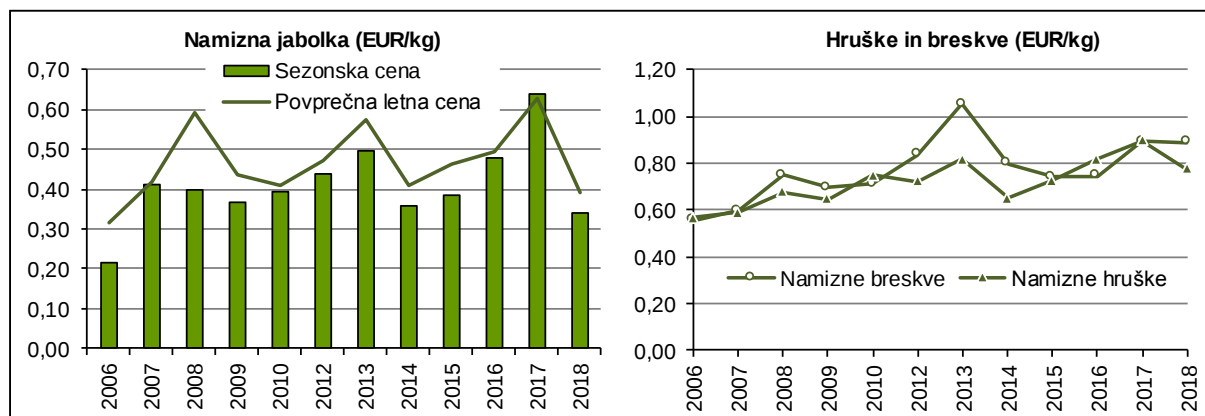
Leta 2018 je bilo v sveži in predelani obliki (vključno s sokovi) porabljenih približno 401 tisoč ton sadja, kar je največ do zdaj in za kar 47 % več kot leta 2017, ko je bila domača poraba med manjšimi zaradi majhne ponudbe doma pridelanega sadja. Uvoz sadja je obsegal 318 tisoč ton, od tega je bilo 65 % sadja svežega. Skupni uvoz sadja se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 9 %, pri čemer je bil uvoz svežega sadja manjši za 15 %. Izvoz sadja je leta 2018 obsegal 110 tisoč ton (81 % od tega je svežega sadja), kar je za 5 % manj v primerjavi z letom 2017.

Tako kot pri zelenjavi so tudi pri sadju opazna precejšnja medletna nihanja stopenj samooskrbe in porabe, ki so predvsem posledica bolj ali manj obilnih letin. To se je pokazalo tudi ob dveh po obsegu izjemno različnih letin 2018 in 2017. V obilnem letu 2018 je bila stopnja samooskrbe s sadjem (sveže in predelano) z 48 % največja po letu 2007 in med večjimi do zdaj, v skromnem letu 2017 pa je bila le 15-odstotna. Stopnja samooskrbe s svežim sadjem je z 62 % za kar 40 odstotnih točk preseгла samooskrbo iz leta prej. Leta 2018 je prebivalec Slovenije porabil 152 kg sadja v vseh oblikah oziroma je pojedel 88 kg svežega sadja, kar je največ do zdaj.

Podobno kot v Sloveniji je bila leta 2018 tudi drugje po Evropi ponudba sadja zelo velika. Zaradi izjemno velike ponudbe domačih jabolk in pritiska na slovenski trg je bila povprečna letna odkupna cena namiznih jabolk z 0,39 EUR/kg zelo nizka (–38 %) in najnižja po letu 2006. Še bolj se je cena namiznih jabolk znižala jeseni, ko je bila sezonska cena namiznih jabolk (september–november) s skromnimi 0,34 EUR/kg za –47 % nižja kot v enakem obdobju leta 2017 in najnižja po letu 2006.

Tudi odkupne cene drugih sadnih vrst so se večinoma znižale, še najbolj odkupne cene jabolk za predelavo (–64 %), od pomembnejših sadnih vrst so se zvišale le povprečne letne cene češenj ter češpelj in sliv.

Slika 19: Odkupne cene namiznega sadja; 2006–2018

Vir: SURS, preračuni KIS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci sadja na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi sadjarji upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je leta 2018 zvišalo s 40 % na 50 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljenega v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

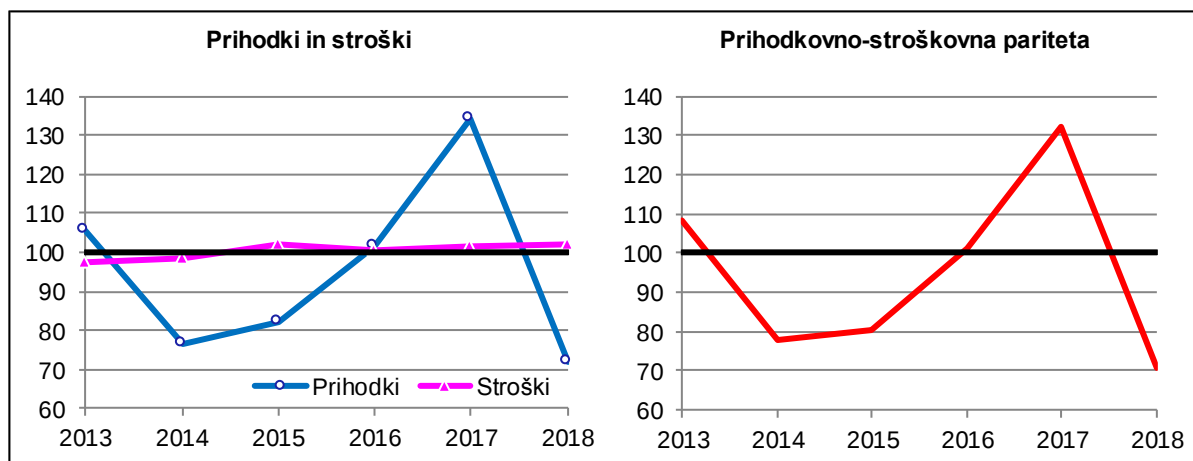
Ekonomske razmere na trgu s sadjem so se zaradi velike ponudbe in izjemno nizkih odkupnih cen na evropskem in slovenskem trgu močno poslabšale. Zasičenost trga z jabolki, tako namiznimi kot tistimi za predelavo, in izjemno nizke cene so nekatere sadjarje prisili, da svojega pridelka niso v celoti niti obrali. Analiza podatkov odkupa in dovoza na tržnice je tudi potrdila informacije, da je bilo povpraševanje po jabolkih skromnejše kot v običajnih letih, saj je bil pridelek obilen tudi na vrtičkih in v kmečkih sadovnjakih.

Odkupne cene namiznih jabolk in namiznih hrušk, pridelanih v letu 2018, so bile v času spravila nižje za 38 % oziroma 15 %, odkupne cene namiznih breskev pa so ostale na ravni iz leta prej.

Povprečni stroški pridelave omenjenih vrst sadja so se leta 2018 po ocenah na podlagi modelnih izračunov v primerjavi z letom prej (pri upoštevanju enakega pridelka v obeh letih) spremenili za približno odstotek pri jabolkih in hruškah ter za 2 % pri breskvah.

Nekoliko so se zvišale skoraj vse pomembnejše skupine stroškov, razen stroškov zavarovanja pridelka, ki so se zaradi večje stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij znižali (med 9 % in 13 %). Po modelnih ocenah so bili višji stroški FFS (do 2 %), stroški najetega dela (minimalna plača, ki je podlaga za oceno stroškov najetega dela, se je zvišala za malo manj kot 5 %) in domačih strojnih storitev (+4 %). V povprečju so za dobra 2 % pri jabolkih in hruškah ter za odstotek pri breskvah višje tudi cene materiala, storitev in dela za napravo nasadov ter stroški domačega dela, ki so zaradi rasti plač porasli za približno 3 %.

Slika 20: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V zadnjih letih je gibanje stroškov pridelave jabolk manj intenzivno od gibanja odkupnih cen. Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža le razmerje med spremembami cen inputov in spremembami odkupnih cen, je zato v zadnjih letih zelo spremenljiva. Pričakovano so bile ekonomske razmere pri pridelavi jabolk v jeseni 2018 zelo slabe, sadjarji pa so imeli velike težave s prodajo svojega pridelka; tega so prodajali tudi po zelo nizkih cenah, ki nikakor niso pokrile vseh stroškov pridelave.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij je bilo pri pridelavi namiznih breskev v letu 2018 gibanje stroškov nekoliko višje (+2 %) kot pri jabolkih, odkupne cene namiznih breskev pa so v povprečju ostale na ravni iz leta prej. Zelo verjetno so se ekonomski rezultati pri pridelavi namiznih breskev zaradi dobre letine in podobnih odkupnih cen, pri sicer nekoliko višjih stroških pridelave, nekoliko izboljšali.

2.7.1 Pridelava sadja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA skupaj (ha)	10.101	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.972	10.011	10.461	10.573	10.678	101,0
PRIDELEK (t)														
Skupaj	157.861	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	484,3
Jabolka	119.176	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	709,4
Hruške	11.447	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	438,8
Breskve in nektarine	11.158	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	199,7
Marelice	662	483	269	616	482	687	681	435	673	1.313	961	1.092	416	38,1
Češnje	3.659	3.483	2.639	3.933	2.958	4.235	2.786	5.390	5.264	5.580	4.080	2.776	6.576	236,9
Višnje	492	504	360	470	337	387	236	539	541	498	337	142	636	447,9
Češplje in slive	5.393	6.261	4.174	4.101	6.878	4.921	2.190	8.835	4.010	4.133	3.267	1.771	8.108	457,8
Orehi	2.783	2.969	2.844	2.956	2.952	2.911	1.644	4.013	3.676	4.985	2.626	1.725	4.665	270,4
Drugo sadje, brez jagodičja	958	1.269	1.108	1.514	1.722	1.661	1.330	1.627	1.863	3.755	3.708	3.062	4.632	151,3
Jagode	2.048	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	119,0
Drugo jagodičje, brez jagod	84	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	175,2

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)	5.555	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.049	6.432	6.450	6.467	100,3
PRIDELEK (t)														
Ekstenzivni nasadi skupaj	58.869	48.678	48.176	41.449	60.819	43.067	29.389	50.391	49.385	53.920	32.374	14.956	86.960	581,4
Jabolka	39.298	27.516	31.280	23.075	40.278	24.032	18.922	22.875	28.875	31.236	16.827	6.414	55.428	864,2
Hruške	7.311	7.501	6.163	6.726	7.116	6.831	4.099	8.448	6.676	7.346	5.105	2.456	11.402	464,3
Breskve in nektarine	968	1.167	1.005	1.072	1.036	970	656	1.425	1.286	1.384	862	539	1.525	282,9
Marelice	366	262	231	336	242	317	287	290	385	526	423	332	291	87,7
Češnje	2.790	2.992	2.367	3.076	2.315	3.137	1.826	4.504	4.284	4.136	3.133	1.581	5.364	339,3
Višnje	271	365	335	345	258	309	171	492	476	457	298	132	568	430,3
Češplje in slive	5.019	5.864	3.960	3.873	6.559	4.559	2.005	8.492	3.633	3.812	2.937	1.563	7.530	481,8
Orehi	2.590	2.638	2.458	2.577	2.640	2.516	1.206	3.372	3.194	4.200	2.069	1.380	3.922	284,2
Drugo sadje, brez jagodičja	255	373	377	369	375	396	217	493	576	823	720	559	930	166,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)	4.546	4.131	4.146	4.003	4.003	4.051	4.013	4.023	3.942	3.964	4.031	4.124	4.212	102,1
Jabolka	3.099	2.874	2.874	2.722	2.765	2.734	2.702	2.643	2.545	2.465	2.416	2.355	2.328	98,9
Hruške	284	221	221	214	209	207	213	216	207	199	198	203	210	103,4
Breskve in nektarine	643	513	513	509	442	468	408	393	358	317	300	282	263	93,3
Marelice	31	28	28	32	34	37	39	44	51	61	68	75	79	105,3
Češnje	107	92	92	110	114	124	136	148	158	166	176	186	195	104,8
Višnje	58	36	36	16	14	14	15	8	8	8	8	7	7	100,0
Češplje in slive	41	27	27	28	29	30	31	34	34	36	40	44	48	109,1
Orehi	61	92	92	105	115	142	171	180	195	234	273	339	378	111,5
Drugo sadje, brez jagodičja	89	108	108	124	143	154	167	185	196	230	267	294	329	111,9
Jagode	104	109	124	110	102	99	80	106	87	107	111	108	117	108,3
Drugo jagodičje, brez jagod	29	31	31	33	36	42	51	66	103	141	174	231	258	111,7
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)	21,8	25,1	20,3	22,8	23,2	24,5	17,0	20,7	21,3	25,8	14,5	6,0	25,0	416,8
Jabolka	25,8	30,3	24,9	26,7	28,0	29,7	20,5	26,3	27,9	34,0	17,7	5,8	37,2	643,8
Hruške	14,6	19,6	14,2	22,1	18,1	22,2	11,3	12,5	17,1	18,7	16,0	5,7	21,4	372,3
Breskve in nektarine	15,8	15,8	11,3	17,4	15,7	16,3	13,6	14,2	11,7	17,5	15,6	8,7	16,9	194,5
Marelice	9,5	7,9	1,4	8,8	7,1	10,0	10,1	3,3	5,6	12,9	7,9	10,1	1,6	15,6
Češnje	8,1	5,3	3,0	7,8	5,6	8,9	7,1	6,0	6,2	8,7	5,4	6,4	6,2	96,7
Višnje	3,8	3,9	0,7	7,8	5,6	5,6	4,3	5,9	8,7	5,5	5,2	1,4	9,7	680,0
Češplje in slive	9,1	14,7	7,9	8,1	11,0	12,1	6,0	10,1	11,0	8,9	8,3	4,7	12,0	254,7
Orehi	3,2	3,6	4,2	3,6	2,7	2,8	2,6	3,6	2,5	3,4	2,0	1,0	2,0	193,1
Drugo sadje, brez jagodičja	7,9	8,3	6,8	9,2	9,4	8,2	6,7	6,1	6,6	12,7	11,2	8,5	11,3	132,2
Jagode	19,7	16,2	15,1	18,7	17,5	20,1	18,8	20,2	18,4	18,6	16,6	15,6	17,1	109,8
Drugo jagodičje, brez jagod	2,9	4,0	3,4	3,2	3,6	4,2	4,7	4,5	2,8	5,4	4,2	3,6	5,6	156,8
PRIDELEK (t)	98.992	103.745	84.166	91.373	92.849	99.288	68.198	83.474	84.108	102.194	58.581	24.765	105.425	425,7
Jabolka	79.878	86.977	71.613	72.587	77.291	81.323	55.341	69.574	71.034	83.855	42.739	13.605	86.587	636,4
Hruške	4.136	4.322	3.136	4.733	3.773	4.594	2.410	2.690	3.532	3.722	3.175	1.167	4.495	385,2
Breskve in nektarine	10.190	8.085	5.775	8.878	6.926	7.633	5.547	5.573	4.173	5.554	4.694	2.457	4.457	181,4
Marelice	296	221	38	280	240	370	394	145	288	787	538	760	125	16,4
Češnje	869	491	272	857	643	1.098	960	886	980	1.444	947	1.195	1.212	101,4
Višnje	221	139	25	125	79	78	65	47	65	41	39	10	68	680,0
Češplje in slive	374	397	214	228	319	362	185	343	377	321	330	208	578	277,9
Orehi	193	331	386	379	312	395	438	641	482	785	557	345	743	215,4
Drugo sadje, brez jagodičja	703	896	731	1.145	1.347	1.265	1.113	1.134	1.287	2.932	2.988	2.503	3.702	147,9
Jagode	2.048	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	119,0
Drugo jagodičje, brez jagod	84	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	175,2

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.4 Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih

	2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12		2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12		2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12
Število kmetijskih gospodarstev						Bruto površina (ha)					Število dreves ali grmov (000 kos)						
Intenzivni sadovnjaki skupaj	:	1.706	2.013	2.951	146,6	:	4.017	3.933	4.061	103,2	:	:	8.593	8.627	100,4		
Jablane	1.151	856	910	1.133	124,5	3.099	2.874	2.702	2.355	87,2	7.086	7.482	7.347	6.710	91,3		
Hruške	357	161	211	443	210,0	284	221	213	203	95,7	466	450	465	447	96,0		
Breskve	881	602	576	659	114,4	594	500	398	273	68,6	521	457	371	249	67,1		
Nektarine	109	46	55	90	163,6	49	13	10	9	87,1	41	11	8	7	82,3		
Marelce	178	80	126	330	261,9	31	28	39	75	190,6	14	16	22	43	194,2		
Češnje	485	262	403	696	172,7	107	92	137	186	136,1	36	42	67	98	146,8		
Višnje	50	18	23	73	317,4	58	36	15	7	49,3	32	21	9	6	64,5		
Češplje in slive	258	80	110	335	304,5	41	27	31	44	142,6	18	16	19	27	139,5		
Oreh	98	89	166	366	220,5	61	92	171	339	198,7	8	13	24	48	198,5		
Leska	39	31	48	151	314,6	32	43	62	106	171,4	13	17	25	47	191,1		
Mandelj	35	z	4	23	575,0	10	z	z	6		2	z	z	2			
Kostanj	19	9	22	67	304,5	11	5	11	21	193,4	1	1	2	4	198,3		
Kaki	122	63	145	370	255,2	25	32	57	107	189,4	11	17	33	62	190,2		
Aktinidija	32	17	36	80	222,2	9	9	13	20	162,4	5	6	9	15	162,9		
Fige	104	15	28	138	492,9	7	3	6	14	241,1	2	1	2	6	275,9		
Kutine	8	z	z	27		1	z	z	2		0	z	z	1			
Namizno grozdje	–	–	19	64	336,8	–	–	12	19	158,0	–	–	42	55	132,0		
Jagodičje (brez jagod), skupaj	42	41	99	528	533,3	29	30	46	224	481,7	72	85	136	690	508,4		
– od tega: ameriške borovnice	11	12	27	103	381,5	23	19	27	54	198,5	44	32	58	115	197,2		
Drugo sadje	25	z	15	183		2	z	6	51		3	z	10	110			

: ni podatka

z – zaupno

– ni pojava

Vir: SURS (Popisi intenzivnih sadovnjakov)

2.7.5 Evidentirana prodaja sadja (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ODKUP IN TRŽNICE SKUPAJ														
Sveže sadje	40.230	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	220,9
Jabolka, namizna	20.190	22.041	21.164	18.946	20.664	24.475	18.936	13.834	20.141	21.856	17.269	6.025	11.876	197,1
Jabolka za predelavo	11.634	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	373,3
Hruške, namizne	1.004	997	913	1.020	933	494	331	226	329	630	431	521	551	105,8
Breskve in nektarine, namizne	527	515	349	244	344	240	195	205	204	225	230	169	199	118,1
Marelice	43	70	41	63	86	47	33	z	27	32	z	45	41	91,4
Češnje	111	118	85	106	81	80	47	42	98	156	134	148	121	82,0
Češplje in slive, sveže	76	90	39	78	87	56	58	48	52	41	41	36	52	145,7
Kaki	9	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	241	102	121	119	135	159	155	125	215	178	238	217	228	105,0
Jagode	233	253	281	249	281	236	156	132	186	164	339	287	335	116,6
Drugo jagodičje, brez jagod	22	31	37	27	37	31	23	24	24	18	19	24	36	146,3
ODKUP														
Sveže sadje	39.022	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	232,7
Jabolka, namizna	19.499	21.257	20.358	18.275	20.119	24.094	18.525	13.435	19.904	21.612	17.006	5.801	11.673	201,2
Jabolka za predelavo	11.634	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	373,3
Hruške, namizne	903	844	775	916	815	408	267	145	258	534	316	417	464	111,3
Breskve in nektarine, namizne	432	384	202	138	213	147	118	126	141	157	165	103	131	127,6
Marelice	3	0	0	4	2	4	3	z	1	6	z	7	–	
Češnje	44	17	4	19	8	18	13	15	34	98	68	80	55	68,2
Češplje in slive, sveže	25	35	11	21	27	26	21	26	26	13	16	12	26	214,2
Kaki	9	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	155	40	21	23	20	24	53	14	86	37	50	19	37	194,9
Jagode	179	151	171	190	178	160	98	78	103	85	255	201	257	127,8
Drugo jagodičje, brez jagod	1	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	7	21	304,4
DOVOZ NA TRŽNICE														
Sveže sadje	1.208	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	94,0
Jabolka	692	784	805	671	545	380	411	400	238	244	262	224	203	90,7
Hruške	101	152	137	104	118	86	64	81	71	96	116	104	87	83,7
Breskve in nektarine, namizne	96	130	147	106	131	94	77	79	62	68	65	66	68	103,2
Marelice	40	70	41	59	84	43	30	32	26	25	36	38	41	108,3
Češnje	67	101	81	87	73	62	34	27	64	58	66	68	66	98,4
Višnje	2	4	5	10	11	7	2	1	1	2	1	1	2	185,2
Češplje in slive, sveže	51	55	29	57	60	30	37	22	27	28	25	23	26	109,9
Orehi, celi	14	12	14	19	18	19	21	15	24	18	15	14	15	107,6
Drugo sadje, brez jagodičja	70	46	80	66	85	109	79	95	103	121	172	183	174	95,1
– od tega kostanj	25	31	26	36	33	47	25	18	39	47	60	64	58	90,6
Jagode	55	102	109	59	103	76	58	54	83	79	84	86	78	90,4
Drugo jagodičje, brez jagod	21	31	36	27	36	30	22	23	22	16	17	17	15	84,0
– od tega gojene borovnice	15	20	25	18	20	16	9	11	10	6	7	7	6	80,0
Orehi, luščeni	42	30	42	42	44	41	49	62	46	57	57	52	36	69,5

z – zaupno, – ni pojava

Vir: SURS

2.7.6 Izvoz in uvoz svežega sadja

KNCT 08**	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
IZVOZ (t)														
Užitno sadje, od tega:	44.498	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	92.185	92,4
Pečkarji, od tega:	21.683	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.160	94,2
jabolka	20.322	34.089	27.417	23.901	33.912	39.457	32.115	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	22.197	95,9
hruške	1.360	1.860	2.349	2.011	2.357	1.528	1.318	745	1.443	1.200	794	1.431	963	67,3
Koščičarji, od tega:	1.174	1.518	2.881	2.749	2.336	1.754	2.510	2.270	1.296	2.029	2.813	3.411	2.507	73,5
breskve	950	1.227	2.422	1.988	1.789	1.475	1.900	905	959	1.309	1.527	1.590	885	55,7
Jagodičje, od tega:	115	339	345	131	253	265	93	133	180	245	140	343	400	116,7
jagode	106	307	342	125	236	241	86	126	174	205	134	102	98	95,9
Lupinasto sadje	50	20	90	118	89	85	67	86	269	295	353	419	445	106,2
Lubenice in melone**	445	593	599	888	856	561	509	428	713	137	168	645	1.090	168,9
Citrusi, od tega:	8.072	12.997	15.484	11.766	13.937	10.950	7.055	6.222	12.607	12.597	14.223	14.013	13.378	95,5
pomaranče	1.476	3.248	4.825	2.091	3.865	1.988	1.857	1.566	4.025	4.080	4.054	5.254	5.141	97,9
mandarine	2.348	4.753	5.017	4.888	4.665	4.736	3.501	2.847	4.979	4.242	3.863	2.875	2.978	103,6
limone	3.046	3.760	4.251	1.892	1.221	821	1.434	1.494	1.786	2.445	4.112	4.758	4.069	85,5
Drugo južno sadje, od tega:	9.208	16.015	31.668	41.437	27.809	37.890	12.746	18.199	32.939	46.805	39.734	53.371	45.307	84,9
banane	8.812	15.524	30.978	40.715	26.871	36.894	12.172	17.598	31.393	44.901	37.906	50.043	41.877	83,7
ananas	302	399	566	593	790	468	428	472	487	257	401	1.404	1.610	114,7
UVOZ (t)														
Užitno sadje, od tega:	142.121	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	228.964	84,8
Pečkarji, od tega:	13.448	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	32.806	56,6
jabolka	8.829	6.951	17.158	17.953	20.129	18.862	26.906	30.480	44.032	58.914	29.163	51.873	27.312	52,7
hruške	4.619	5.654	5.019	5.116	5.539	5.793	5.389	4.476	5.235	5.318	5.855	6.051	5.494	90,8
Koščičarji, od tega:	13.183	12.694	15.986	16.049	14.823	13.154	15.059	14.954	15.350	16.237	17.259	20.881	15.611	74,8
breskve	9.436	10.402	12.895	12.710	11.261	10.557	11.398	10.625	11.732	12.109	12.300	13.878	9.439	68,0
Jagodičje, od tega:	1.457	1.725	1.991	1.835	1.966	2.100	2.304	2.313	2.623	1.956	2.405	2.981	3.025	101,5
jagode	1.390	1.489	1.833	1.601	1.804	1.949	2.138	2.113	2.335	1.721	2.072	2.229	2.259	101,3
Lupinasto sadje	1.620	1.564	1.963	2.025	1.932	1.943	1.883	2.250	2.735	2.966	3.227	3.668	4.115	112,2
Lubenice in melone**	10.655	11.371	13.981	12.606	13.897	12.385	14.819	14.565	14.825	14.939	17.207	19.366	15.472	79,9
Citrusi, od tega:	46.199	50.567	52.072	51.624	52.242	49.871	46.204	49.019	51.372	52.716	55.065	54.291	51.654	95,1
pomaranče	16.285	18.263	19.813	17.766	20.119	18.664	16.192	19.764	20.650	20.057	19.721	20.961	19.788	94,4
mandarine	17.524	19.503	18.832	20.385	19.797	17.968	18.107	15.971	17.905	17.973	19.357	15.707	15.838	100,8
limone	9.299	9.848	10.243	8.315	7.512	8.035	7.935	8.843	9.263	11.097	12.674	14.226	12.952	91,1
Drugo južno sadje, od tega:	38.442	46.266	63.627	73.495	58.739	72.384	45.484	53.319	65.465	79.889	81.519	92.992	88.868	95,6
banane	35.355	42.689	59.178	69.267	53.955	67.476	39.464	46.734	58.072	72.146	73.483	82.660	78.739	95,3
ananas	2.368	2.716	3.542	3.341	3.711	3.584	3.262	3.009	2.995	2.509	2.730	4.314	4.651	107,8

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupine KNCT 08 vključuje tudi lubenice in melone.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.7 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
SADJE SKUPAJ														
Pridelano	157,9	152,4	132,3	132,8	153,7	142,4	97,6	133,9	133,5	156,1	91,0	39,7	192,4	484,3
Uvoz	204,6	253,9	324,4	318,0	279,0	274,8	240,1	259,3	295,8	325,3	304,5	349,4	318,0	91,0
od tega sveže	126,7	140,7	176,0	186,2	171,3	177,4	155,1	168,3	198,7	230,6	208,2	245,5	208,1	84,8
Izvoz	61,6	95,2	105,7	105,4	103,5	110,9	75,0	81,1	111,0	149,6	109,6	115,7	109,9	94,9
od tega sveže	43,7	71,8	87,1	88,5	86,1	95,7	59,0	65,0	94,7	128,2	92,3	98,3	88,7	90,2
Domača poraba	300,9	311,1	351,0	345,4	329,1	306,3	262,7	312,1	318,3	331,8	285,8	273,4	400,5	146,5
– izgube	33,3	31,0	31,0	30,5	35,7	31,5	24,2	31,7	36,7	42,4	26,5	18,9	62,6	331,7
– industrijski nameni	17,7	14,1	13,2	11,7	16,4	9,4	6,2	13,9	11,4	12,5	6,1	3,2	23,8	738,1
– poraba za prehrano	249,9	266,0	306,8	303,2	277,1	265,4	232,3	266,4	270,2	276,9	253,3	251,3	314,2	125,0
Poraba na prebivalca (kg)	124,4	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	151,8	124,8
Stopnja samooskrbe (%)	52,5	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	48,0	
SADJE SVEŽE														
Poraba na prebivalca (kg)	75,3	70,9	73,9	79,7	73,0	74,1	68,3	74,9	79,3	83,9	71,6	71,7	88,1	122,9
Stopnja samooskrbe (%)	65,5	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	61,7	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.7.8 Odkupne cene sadja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
EUR/kg														
Jabolka, namizna	0,32	0,42	0,59	0,43	0,41	0,45	0,47	0,58	0,41	0,46	0,49	0,63	0,39	62,3
Sezonska cena jabolka*	0,28	0,41	0,40	0,37	0,40	0,35	0,44	0,50	0,36	0,39	0,48	0,64	0,34	53,0
Jabolka za predelavo	0,09	0,18	0,09	0,06	0,11	0,12	0,15	0,12	0,10	0,12	0,11	0,19	0,07	35,6
Hruške, namizne	0,57	0,59	0,67	0,65	0,75	0,71	0,72	0,82	0,65	0,73	0,82	0,90	0,78	86,6
Breskve, namizne	0,56	0,60	0,75	0,70	0,71	0,66	0,83	1,05	0,80	0,74	0,75	0,89	0,89	99,6
Marelice	0,96	1,21	1,50	1,03	1,41	1,37	1,62	z	2,02	1,42	z	1,44	–	
Češnjje	1,59	1,97	3,69	2,81	3,37	2,66	3,55	3,84	2,97	2,53	2,98	2,68	2,91	108,7
Češplje in slive, sveže	0,59	0,62	0,78	0,58	0,71	0,77	1,42	0,76	0,66	0,98	0,94	0,80	0,85	106,5
Jagode	2,19	1,90	2,14	1,98	2,40	1,96	2,68	2,95	2,44	3,39	2,72	3,88	3,51	90,5
Kaki	0,70	0,77	1,11	0,81	1,06	1,09	1,51	1,16	1,35	0,92	1,10	z	z	

* Tehtano povprečje odkupnih cen v septembru, oktobru in novembru.

z – zaupno, – ni pojava

Vir: SURS, preračuni KIS

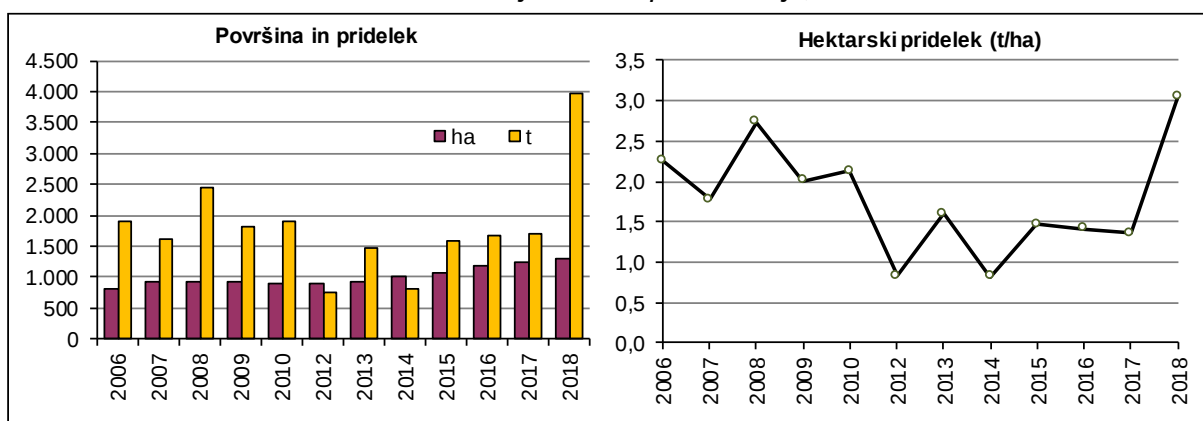
2.8 Oljke

Od leta 2006 je oljno olje k skupni vrednosti kmetijske pridelave prispevalo med 0,2 % in 0,4 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa med 0,3 % in 0,8 %. Delež oljčnikov v kmetijski zemlji v uporabi se je v obdobju 2006–2018 povečal z 0,17 % na 0,27 %, obseg oljčnih nasadov pa se je v tem obdobju povečal z 820 na 1.302 ha.

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v obdobju 2013–2016 število KMG z oljkami povečalo za skoraj 4 % (leta 2016: 1.867), površine pa so se povečale za 15 % (leta 2016: 1.037 ha). Ta KMG so oljke v povprečju pridelovale na 0,56 ha površin, kar je nekoliko več kot leta 2013, ko je bila povprečna površina oljk na KMG 0,50 ha.

Skupni pridelek oljk zaradi spremenljivih vremenskih razmer med leti zelo niha, površina oljčnikov pa raste. V slovenskih oljčnikih so po statističnih podatkih leta 2018 na 1.302 ha (+5 %) pridelali 3.958 ton oljk (+135 %), kar je pomembno več kot v nekoliko podpovprečnem letu prej in največ do zdaj. Hektarski pridelek oljk je bil s 3,0 t/ha največji po letu 2005 in za kar 124 % večji kot leto prej in približno prav toliko nad povprečjem (2013–2017). V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem je bil skupni pridelek oljk za 174 % nad povprečjem.

Slika 21: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2006–2018

Vir: SURS

Na podlagi Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18) in Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, 83/16, 23/17, 69/17 in 72/18) se v registru kmetijskih gospodarstev (RKG) vodijo tudi podatki o pridelku oljk in oljnega olja za kmetijska gospodarstva, ki imajo najmanj 0,1 ha oljčnikov. Ne glede na zakonske zahteve v RKG niso vpisani vsi oljčniki, tudi pridelka oljk in oljnega olja ne prijavljajo vsi. V letu 2018 je bilo v RKG vpisanih približno 1,4 tisoč KMG (+11 %), ki pridelujejo oljke na 930 ha. Na izjemno dobro letino oljk v letu 2018 kaže tudi prijavljeni pridelek oljnega olja leta 2018, ki je bil s 350 t za kar 30 % večji kot leta 2017. Boljša kot v letu prej pa je bila tudi oljevitost pridelka oljk.

Preglednica 16: Pridelava oljk in oljnega olja po podatkih RKG; 2015–2018

	2015	2016	2017	2018
Število KMG	1.228	1.217	1.264	1.401
Prijavljena površina (ha)	808	807	844	930
Prijavljeni pridelek oljk za predelavo (t)	1.726	1.522	1.791	2.199
Prijavljeni pridelek oljnega olja (t)	263	225	270	350
Izplen (%)*	15,3	14,9	15,3	16,0

* Upoštevan je samo prijavljeni pridelek oljk pri pridelovalcih, ki imajo tudi prijavljen pridelek oljnega olja.

Vir: MKGP (RKG)

V programskem obdobju 2015–2020 lahko oljkarji na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Tudi oljkarji so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je leta 2018 povečalo s 40 % na 50 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

2.8.1 Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRIDELAVA														
Površina nasadov oljk (ha)	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	104,7
Hektarski pridelek oljk (t/ha)	2,31	1,76	2,70	2,00	2,12	1,91	0,83	1,60	0,82	1,47	1,42	1,36	3,04	224,3
Pridelek oljk skupaj (t)	1.893	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	234,9
EVIDENTIRANA PRODAJA														
Oljčno olje														
– prodaja na tržnicah (l)	2.910	1.020	700	815	840	1.530	1.770	1.660	1.705	11.525	11.390	10.595	22.420	211,6
– cene na tržnicah (EUR/l)	9,28	9,62	10,17	11,17	12,00	12,39	13,36	13,28	13,77	14,55	13,66	15,07	13,75	91,2

Vir: SURS

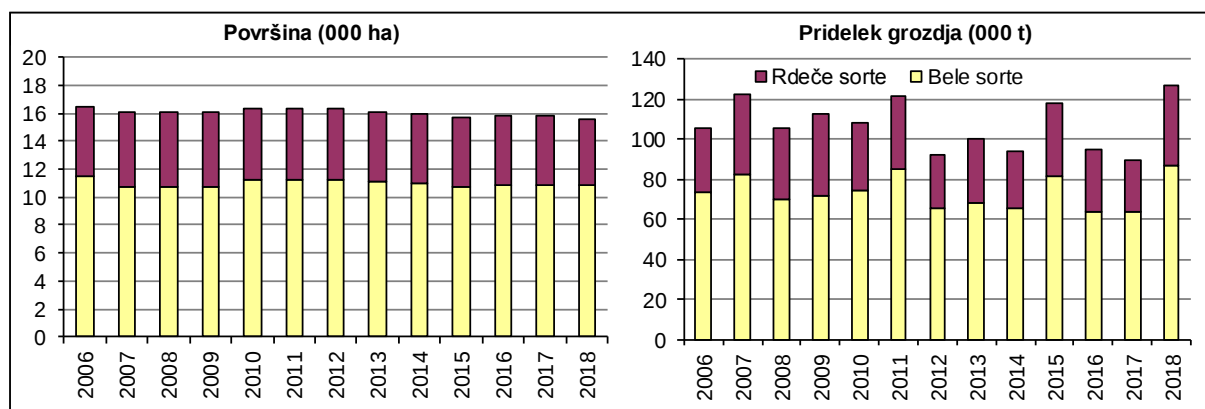
2.9 Grozdje in vino

Po letu 2006 zajemata grozdje in vino skupaj od 9,1 % do 13,9 % vrednosti kmetijske proizvodnje, kar je največ med rastlinskimi pridelki, v vrednosti rastlinske pridelave pa je ta delež od 17,5 % do 25,0 %. V letu 2018 je grozdje k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 1,9 %, vino pa 12,0 %. Pri grozdu in vinu je delež večji kot v letu 2017 in tudi nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2013–2017). To je pri grozdu največ po letu 2001 in pri vinu največ po letu 1995.

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je bilo v Sloveniji v letu 2016 23 tisoč KMG z vinogradi, ki so v povprečju obdelovala 0,66 ha vinogradov. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za 13 %, površine pod vinogradi pa so se zmanjšale za 6 %. Povprečna površina vinogradov na KMG se je v zadnjih treh letih povečala za skoraj 8 %.

Po statističnih podatkih imamo v Sloveniji 15,6 tisoč hektarjev vinogradov. Regionalno je po podatkih registra pridelovalcev grozdja in vina (RPGV) pri MKGP v povprečju zadnjih let 42 % površin vinogradov v podravski, 17 % v posavski in 41 % v primorski vinorodni deželi.

Slika 22: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2006–2018

Vir: SURS

Letina grozdja 2018 je bila rekordna; v primerjavi z zelo skromno letino 2017, ki je bila najslabša do zdaj, je bil hektarski pridelek zelo dobre kakovosti večji za kar 44 %. V vinogradih je bilo pridelanih približno 127 tisoč ton grozdja, kar je tudi največ po letu 2004.

Preglednica 17: Pridelek grozdja in vina; 2017 in 2018

	Pridelek skupaj		Indeks 2018/17	Prijavljeni pridelek*		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018	
Grozdje (t)	89.416	126.958	142,0	78.591	100.579	128,0
Vino (000 l)				52.180	67.260	128,9

* RPGV.

Vir: SURS, MKGP (RPGV)

V RPGV so vinogradniki prijavili največ grozdja in vina do zdaj, skupaj so prijavili za 28 % več grozdja, za 18 % več v podravski vinorodni, za 31 % več v primorski vinorodni deželi ter kar 43 % več v posavski vinorodni deželi, in tudi za 29 % več vina.

Zunanja trgovina z vinom se zadnje štiri leta zmanjšuje, leta 2018 se je pri večjem izvozu (+11 %) in manjšem uvozu (–9 %) zmanjšala za nadaljnja 2 %. Količinsko je bilanca zunanje

trgovine z vinom že od leta 2006 negativna, se je pa v letu 2018 primanjkljaj v zunanji trgovini z vinom nekoliko zmanjšal.

Preglednica 18: Bilanca zunanje trgovine; 2014–2018

	Bilanca (000 l)				
	2014	2015	2016	2017	2018*
Vino skupaj	-5.237	-8.632	-8.691	-5.982	-4.242
Belo vino	-1.932	-3.922	-4.510	-2.354	-806
Rdeče vino	-3.305	-4.710	-4.181	-3.628	-3.436

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz vina je leta 2018 po prvih statističnih ocenah obsegal 6,5 milijona litrov; prevladovala so vina z zaščiteno označbo porekla (ZOP) (55 %) in vina z zaščiteno geografsko označbo (ZGO) (34 %), sortnih vin brez ZOP/ZGO in nesortnih vin brez porekla pa je bilo 11 %. Izvoz vina se je leta 2018 povečal za 11 % in je bil za 3 % nad povprečjem zadnjih petih let. Uvoz vina, ki se je v obdobju 2013–2015 intenzivno povečeval, se zadnja tri leta zmanjšuje. Leta 2018 je bilo uvoženih 13 % manj vina kot v povprečju zadnjih petih let. V uvozu vina, ki je leta 2018 obsegal 10,7 milijona litrov, prevladuje vino brez označbe porekla in geografske označbe (65 % leta 2018, 77 % v obdobju 2013–2017).

Preglednica 19: Izvoz in uvoz vina; 2017 in 2018

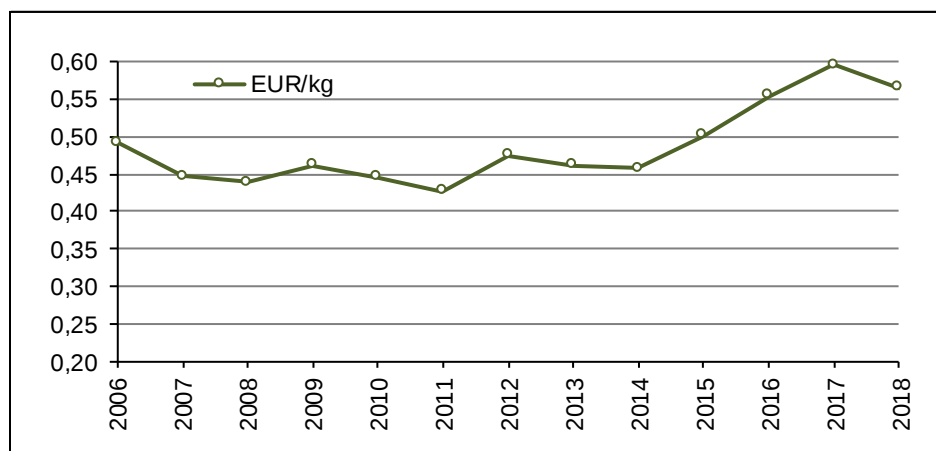
	Izvoz (000 l)		Indeks 2018/17	Uvoz (000 l)		Indeks 2018/17
	2017	2018*		2017	2018*	
Vino skupaj	5.836	6.503	111,4	11.818	10.745	90,9
Vino z ZOP	2.969	3.590	120,9	787	1.176	149,4
Vino z ZGO	2.243	2.184	97,4	1.895	2.612	137,8
Sortno vino brez ZOP/ZGO	65	90	139,2	1.764	2.568	145,6
Vino brez ZOP/ZGO	558	638	114,3	7.372	4.389	59,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Po treh letih rasti so se odkupne cene grozdja po podatkih SURS v povprečju znižale za 5 %, vendar kljub znižanju ostajajo za desetino nad ravniyo zadnjega petletnega obdobja.

Slika 23: Odkupna cena grozdja za predelavo; 2006–2018

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih ARSKTRP se je leta 2018 povprečna prodajna cena vina s slovenskim geografskim poreklom (SGP) na slovenskem trgu in trgih EU zvišala za približno 8 %, prodanih

pa je bilo 6 % manj vina kot leta 2017. V Sloveniji so bile cene višje za 9 %, na trgih EU pa za 8 %. Prodanega je bilo za 4 % manj kakovostnega in vrhunskega vina ter 19 % manj namiznega in deželnega vina. V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2013–2017) so bile povprečne cene vina višje za kar 13 %. Podatki ARSKTRP za leto 2018 tudi kažejo še, da se je prodaja vina tako na slovenskem trgu kot tudi na trgih EU zmanjšala, za 6 % v Sloveniji in za 3 % v države članice EU.

Preglednica 20: Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2014–2018

Cena vina (EUR/l)	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks
	ARSKTRP*					2018/17
Vino	2,29	2,52	2,67	2,59	2,79	107,7
Namizno in deželno	1,30	1,48	1,40	1,26	1,40	111,5
Belo, namizno in deželno	1,17	1,33	1,40	1,26	1,35	107,4
Rdeče, namizno in deželno	1,49	1,64	1,40	1,26	1,46	116,3
Kakovostno in vrhunsko	2,46	2,67	2,85	2,80	2,98	106,2
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,46	2,63	2,90	2,73	2,94	107,8
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,45	2,76	2,71	2,98	3,06	102,7

* Tržne cene vina s SGP na slovenskem trgu in trgih EU, ki jih ARSKTRP sporočajo pridelovalci vina, ki spadajo v reprezentativni trg (pridelajo več kot 500.000 litrov na leto), in prejemniki podpore iz III. poglavja in podpore iz 33. člena Uredbe o ureditvi trga z vinom.

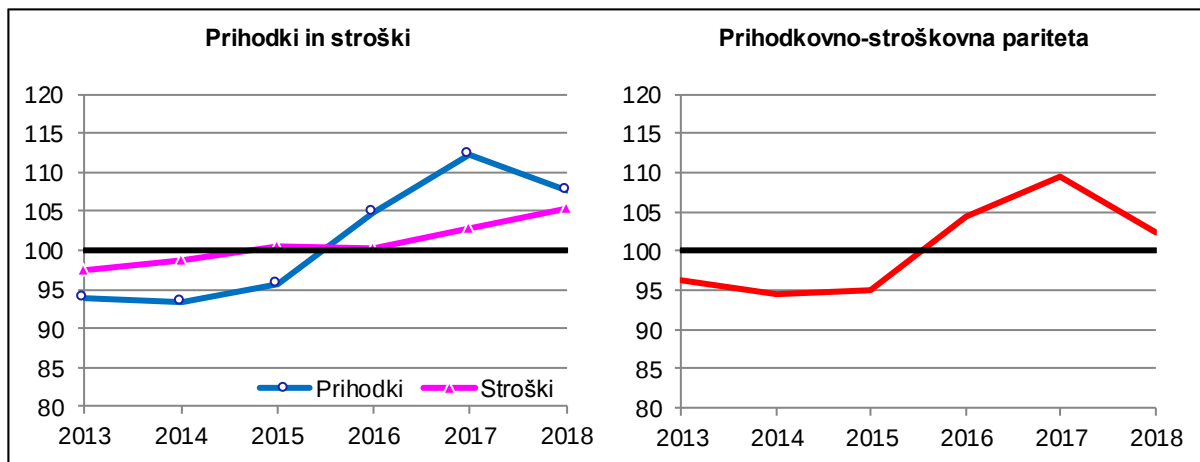
Vir: ARSKTRP, preračuni KIS

Skupna evropska tržna ureditev za vino daje vinogradnikom možnost uveljavljanja podpor za različne ukrepe kmetijske politike. Tudi v letu 2018 so se izvajali ukrep prestrukturiranja vinogradniških površin ter programi za trženje in promocijo vina, ki vključujejo promocijo na tretjih trgih in druge tržne dejavnosti. S spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 so vinogradi vključeni v shemo neposrednih plačil, zato lahko upravičenci na podlagi v letu 2015 na novo dodeljenih plačilnih pravic pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Podobno kot drugje v rastlinski pridelavi so tudi vinogradniki upravičeni do sofinanciranja premijske stopnje za zavarovanje pridelka, ki je bilo leta 2018 50-odstotno (leta 2017: 30 %), in vračila 70 % trošarine za porabljeno gorivo v kmetijske namene.

Ekonomske razmere za pridelavo grozdja so se v letu 2018 zaradi znižanja odkupnih cen grozdja (–5 %) in zvišanja stroškov pridelave, to zvišanje je bilo po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij zvišali za približno 2-odstotno, poslabšale.

Podobno kot v sadjarstvu so se zvišale skoraj vse pomembnejše skupine stroškov, razen stroškov zavarovanja pridelka, ki so se zaradi večje stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij znižali (med 15 % in 19 %). Po modelnih ocenah so bili višji stroški FFS (do 1 %), stroški najetega dela (minimalna plača, ki je podlaga za oceno stroškov najetega dela, se je zvišala za malo manj kot 5 %) in domačih strojnih storitev (+4 %). V povprečju so bile za približno 4 % višje tudi cene materiala, storitev in dela za napravo nasadov ter stroški domačega dela, ki so zaradi rasti plač zrasli za približno 3 %.

Slika 24: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža le razmerje med spremembami cen inputov in spremembami odkupnih cen, se je v letu 2018 zaradi znižanja odkupnih cen in zvišanja stroškov pridelave poslabšala. Približno 2-odstotno zvišanje stroškov pridelave in približno 5-odstotno znižanje odkupnih cen je negativno vplivalo na ekonomski položaj pridelovalcev grozdja, ki se je kljub zelo kakovostni letini poslabšal. Ekonomika pridelave grozdja je bila v letih 2016 in 2017 nekoliko boljša kot v letih prej, vendar so se z rekordnim pridelkom leta 2018 razmere na trgu z vinom zelo verjetno znova poslabšale.

2.9.1 Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Površina vinogradov (ha)	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.351	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	98,7
Bele sorte	11.511	10.715	10.715	10.715	11.246	11.246	11.246	11.086	11.033	10.794	10.889	10.895	10.827	99,4
Rdeče sorte	4.916	5.371	5.371	5.371	5.105	5.105	5.105	4.999	4.976	4.898	4.935	4.944	4.803	97,1
Hektarski pridelek grozdja (t/ha)	6,4	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,65	8,1	143,9
Belo	6,4	7,7	6,5	6,7	6,6	7,5	5,8	6,2	5,9	7,5	5,9	5,8	8,0	137,7
Rdeče	6,6	7,5	6,7	7,7	6,8	7,2	5,3	6,4	5,8	7,4	6,3	5,3	8,4	159,0
Pridelek grozdja (t)	105.486	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	142,0
Belo	73.245	82.354	69.823	71.273	74.062	84.850	65.182	68.378	65.122	81.268	63.765	63.272	86.569	136,8
Rdeče	32.240	40.189	35.896	41.582	34.479	36.546	27.141	31.799	29.087	36.318	31.015	26.144	40.389	154,5
Vino (000 l)*	73.840	85.780	74.003	78.999	75.979	84.977	64.626	70.124	65.946	82.310	66.346	62.591	88.871	142,0
Belo	51.272	57.648	48.876	49.891	51.843	59.395	45.627	47.865	45.585	56.888	44.636	44.290	60.598	136,8
Rdeče	22.568	28.132	25.127	29.107	24.135	25.582	18.999	22.259	20.361	25.423	21.711	18.301	28.272	154,5

* Za preračun iz grozdja v vino je upoštevan faktor 0,7.

Vir: SURS

2.9.2 Vinogradi po vinorodnih deželah

	2017				2018			
	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha
Vinogradi skupaj	29.382	15.341	59.775	3.897	28.743	15.340	60.047	3.914
Podravje	13.120	6.397	25.587	4.000	12.823	6.365	25.520	4.009
Štajerska Slovenija	10.570	5.904	23.188	3.927	10.257	5.875	23.135	3.938
Prekmurje	2.550	492	2.398	4.872	2.566	490	2.385	4.866
Posavje	11.012	2.681	11.636	4.339	10.733	2.596	11.299	4.353
Bela krajina	1.519	351	1.502	4.278	1.465	342	1.466	4.285
Dolenjska	7.346	1.505	6.835	4.540	7.210	1.469	6.675	4.544
Bizeljsko Sremič	2.147	825	3.299	3.999	2.058	784	3.158	4.026
Primorska	5.250	6.262	22.553	3.601	5.187	6.379	23.228	3.641
Goriška brda	716	1.788	6.768	3.785	701	1.820	7.003	3.847
Vipavska dolina	1.801	2.069	7.650	3.697	1.771	2.123	7.864	3.704
Kras	789	570	1.889	3.314	785	577	1.944	3.370
Slovenska Istra	1.944	1.835	6.245	3.404	1.930	1.859	6.417	3.453

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.3 Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah

	Grozdje (000 kg)				Indeks	Grozdje (kg/ha)				Indeks	Vino (000 l)				Indeks	Vino (l/ha)				Indeks
	2016	2017	2018	2018/17		2016	2017	2018	2018/17		2016	2017	2018	2018/17		2016	2017	2018	2018/17	
Skupaj	77.324	78.591	100.579	128,0		4.865	5.123	6.557	128,0		51.283	52.180	67.260	128,9		3.227	3.401	4.385	128,9	
Podravje	29.344	31.440	36.963	117,6		4.459	4.915	5.807	118,2		19.572	21.079	24.472	116,1		2.974	3.295	3.845	116,7	
Štajerska Slovenija	26.734	28.426	33.910	119,3		4.402	4.814	5.772	119,9		17.862	19.123	22.453	117,4		2.941	3.239	3.822	118,0	
Prekmurje	2.610	3.014	3.053	101,3		5.132	6.122	6.229	101,8		1.711	1.956	2.019	103,2		3.364	3.973	4.119	103,7	
Posavje	16.667	13.673	19.597	143,3		5.998	5.099	7.550	148,1		11.869	9.543	13.929	146,0		4.271	3.559	5.367	150,8	
Bela krajina	2.185	1.921	2.398	124,8		5.995	5.471	7.010	128,1		1.540	1.325	1.669	126,0		4.225	3.772	4.879	129,3	
Dolenjska	10.717	8.115	11.813	145,6		6.895	5.391	8.041	149,2		7.957	5.867	8.746	149,1		5.119	3.897	5.953	152,8	
Bizeljsko Sremič	3.764	3.637	5.386	148,1		4.378	4.409	6.867	155,8		2.371	2.351	3.514	149,5		2.758	2.850	4.481	157,2	
Primorska	31.314	33.479	44.019	131,5		4.793	5.346	6.901	129,1		19.842	21.559	28.858	133,9		3.037	3.443	4.524	131,4	
Goriška brda	10.908	12.001	15.718	131,0		6.006	6.711	8.635	128,7		7.027	7.684	10.289	133,9		3.869	4.297	5.652	131,5	
Vipavska dolina	8.418	11.170	15.016	134,4		3.677	5.397	7.072	131,0		5.052	7.062	9.753	138,1		2.207	3.412	4.594	134,6	
Kras	2.862	2.577	3.581	139,0		4.912	4.522	6.207	137,3		2.058	1.867	2.579	138,2		3.532	3.275	4.471	136,5	
Slovenska Istra	9.126	7.732	9.704	125,5		4.947	4.214	5.221	123,9		5.705	4.947	6.237	126,1		3.093	2.696	3.356	124,5	

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.4 Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Grozdje za predelavo (t)	24.953	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	144,4
Vino (000 l)*	29.457	28.648	26.167	26.352	27.242	24.350	23.511	27.102	22.765	21.181	20.894	21.178	19.956	94,2
Namizno in deželno	5.783	5.395	5.788	5.020	7.395	4.469	5.670	5.181	3.312	2.605	2.550	2.945	2.397	81,4
Kakovostno in vrhunsko	23.674	23.253	20.380	21.332	19.847	19.881	17.841	21.921	19.454	18.576	18.344	18.234	17.559	96,3
Belo vino	21.617	20.303	18.347	16.937	17.258	15.748	15.711	19.404	14.910	14.104	14.163	14.553	13.839	95,1
Belo, namizno in deželno	5.180	4.431	4.449	3.679	4.265	2.814	3.532	3.718	1.983	1.296	1.197	1.537	1.313	85,4
Belo, kakovostno in vrhunsko	16.437	15.872	13.898	13.258	12.992	12.934	12.179	15.686	12.927	12.808	12.965	13.016	12.526	96,2
Rdeče vino	7.840	8.345	7.821	9.415	9.984	8.602	7.800	7.698	7.855	7.077	6.731	6.625	6.118	92,3
Rdeče, namizno in deželno	604	964	1.339	1.341	3.129	1.655	2.137	1.463	1.329	1.309	1.353	1.408	1.084	77,0
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	7.236	7.382	6.482	8.074	6.855	6.947	5.662	6.235	6.526	5.768	5.379	5.217	5.033	96,5

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.9.5 Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
IZVOZ (000 l)														
Vino skupaj	5.291	4.316	5.129	6.199	5.227	5.472	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.836	6.503	111,4
– belo	4.232	3.104	3.986	3.279	3.636	3.329	3.535	7.095	5.009	4.227	3.951	4.685	5.532	118,1
– rdeče	1.059	1.212	1.143	2.920	1.591	2.143	1.147	991	2.677	1.068	725	1.150	971	84,4
Vina z ZOP	:	:	:	:	3.015	3.530	2.793	2.814	3.861	3.940	3.157	2.969	3.590	120,9
Vina z ZGO	:	:	:	:	278	243	305	4.096	1.943	865	1.062	2.243	2.184	97,4
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	219	6	45	607	47	34	17	65	90	139,2
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	1.715	1.693	1.538	569	1.835	456	441	558	638	114,3
UVOZ (000 l)														
Vino skupaj	6.498	6.624	6.757	6.415	7.116	9.868	8.685	9.426	12.923	13.927	13.368	11.818	10.745	90,9
– belo	2.185	2.384	2.991	3.163	3.881	6.192	4.631	5.221	6.941	8.149	8.461	7.040	6.338	90,0
– rdeče	4.313	4.239	3.766	3.253	3.234	3.676	4.054	4.204	5.982	5.778	4.906	4.778	4.407	92,2
Vina z ZOP	:	:	:	:	1.710	1.708	1.088	1.352	1.556	1.395	1.087	787	1.176	149,4
Vina z ZGO	:	:	:	:	3.165	2.017	1.345	1.018	1.043	1.920	1.742	1.895	2.612	137,8
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	69	67	106	273	468	556	1.595	1.764	2.568	145,6
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	2.172	6.075	6.146	6.782	9.856	10.056	8.944	7.372	4.389	59,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.9.6 Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Grozdje za predelavo (EUR/kg)	0,49	0,45	0,44	0,46	0,45	0,43	0,47	0,46	0,46	0,50	0,55	0,60	0,57	95,0
Vino (EUR/ l)	1,75	2,03	2,16	1,99	2,16	2,37	2,24	1,91	2,14	2,60	2,67	2,70	2,79	103,6
Vino (EUR/ l)*	1,51	1,60	1,69	1,57	1,90	2,11	2,10	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	2,79	107,7
Namizno in deželno	0,73	0,82	0,86	0,83	0,83	1,03	1,04	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	1,40	111,5
Kakovostno in vrhunsko	1,71	1,79	1,92	1,74	2,30	2,36	2,44	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	2,98	106,2
Belo vino	1,32	1,45	1,59	1,55	1,91	2,12	2,05	2,12	2,29	2,51	2,78	2,57	2,79	108,4
Belo, namizno in deželno	0,69	0,76	0,79	0,77	0,85	1,02	0,94	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	1,35	107,4
Belo, kakovostno in vrhunsko	1,52	1,64	1,85	1,77	2,25	2,36	2,37	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	2,94	107,8
Rdeče vino	2,04	1,98	1,91	1,60	1,90	2,11	2,20	2,70	2,29	2,55	2,45	2,61	2,78	106,2
Rdeče, namizno in deželno	1,06	1,13	1,10	0,98	0,82	1,06	1,22	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	1,46	116,3
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,12	2,10	2,07	1,70	2,39	2,36	2,58	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	3,06	102,7

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.10 Suhe stročnice

2.10.1 Pridelava suhih stročnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POVRŠINA (ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	82,5
– krmni grah	3.342	1.970	1.211	648	513	621	370	224	221	447	611	658	434	66,0
– fižol za zrnje	448	355	355	355	289	289	289	396	396	396	634	634	634	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2,68	2,57	2,69	2,03	2,17	2,89	2,04	1,34	2,20	2,24	2,29	2,06	2,32	112,8
– krmni grah	2,98	2,74	3,14	2,19	2,28	2,64	2,19	1,86	2,48	2,57	2,67	2,70	2,42	89,8
– fižol za zrnje	0,94	1,61	1,17	1,77	1,81	1,93	1,31	0,89	1,92	1,86	1,92	1,41	2,27	160,4
PRIDELEK (t)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	10.475	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	93,0
– krmni grah	9.944	5.393	3.800	1.420	1.171	1.639	812	416	548	1.151	1.633	1.774	1.051	59,2
– fižol za zrnje	422	570	414	627	522	558	380	354	761	736	1.220	896	1.437	160,4

Vir: SURS

2.10.2 Evidentirana prodaja suhih stročnic

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ODKUP IN PRODAJA NA TRŽNICAH (t)														
Fižol skupaj	88,9	92,5	78,5	138,1	90,1	65,8	71,4	46,7	65,9	81,3	81,5	z	76,8	
– odkup	2,3	0,8	2,1	1,7	5,3	1,4	1,4	0,5	9,3	9,2	8,5	z	46,7	
– prodaja na tržnicah	86,6	91,7	76,4	136,5	84,8	64,4	70,0	46,2	56,6	72,0	73,0	65,8	30,1	45,7

z – zaupno

Vir: SURS

2.11 Seme

2.11.1 Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Detelje in lucerna	84	90	70	73	39	24	13	14	24	5	65	21	19	87,8
Trave	69	76	61	87	74	86	82	44	66	16	47	59	66	111,3
Druge krmne rastline	86	89	46	41	53	60	60	29	34	67	91	65	82	125,5
Vrtnine*	1,65	0,66	0,70	0,72	1,02	0,27	0,75	0,81	0,68	1,32	1,47	0,60	0,90	150,0
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Detelje in lucerna	35,7	25,3	36,9	40,1	28,0	19,4	7,8	4,1	10,3	2,2	32,3	13,0	12,1	93,4
Trave	82,3	72,5	58,1	83,8	77,4	94,7	94,5	46,2	66,5	13,2	45,9	59,6	61,2	102,7
Druge krmne rastline	162,0	198,2	62,5	75,4	125,7	123,9	117,5	52,9	69,9	75,5	129,7	108,6	94,9	87,4
Vrtnine*	0,46	0,08	0,09	0,14	0,21	0,12	0,35	0,27	0,11	0,18	0,11	0,09	0,02	21,5

* Brez fižola, graha, čebulčka in česna.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2018; korigirani podatki za leti 2016 in 2017)⁴

⁴ http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/rastlinski_semenski_material/pridelava_in_trzenje_semenskega_materiala/pridelava_uradno_potrjenega_semena/

3 ŽIVALSKI PROIZVODI

3.1 Meso govedi

Prireja mesa govedi je poleg prireje mleka najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Prirast govedi prispeva v zadnjih letih k vrednosti kmetijske proizvodnje 11–13 % (leta 2018 12,0 %), k vrednosti živinoreje pa v zadnjih letih, tako kot leta 2018, okoli 28 %.

V govedoreji v zadnjem desetletju potekajo dokaj intenzivne strukturne spremembe, ki so se izrazile predvsem v zmanjševanju števila gospodarstev, ki redijo govedo, in povečevanju povprečnega staleža živali na KMG. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo nekaj manj kot 33 tisoč KMG. Tako kot v letu 2013 se je z govedorejo v letu 2016 ukvarjala le malo manj kot polovica vseh KMG (47 %), njihovo število pa se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo za 4 %. Povprečna velikost črede se je s 13,6 glave na KMG, kolikor je znašala v letu 2013, povečala na 14,8 glave na KMG v letu 2016.

Skupno število govedi je v zadnjem desetletju razmeroma stabilno. Po statističnih podatkih so kmetijska gospodarstva konec leta 2018 redila približno 477 tisoč glav govedi, kar je za odstotek manj kot leto prej (okoli 480 tisoč glav) in na ravni povprečja obdobja 2013–2017. Za odstotek se je zmanjšalo število živali v kategorijah mlado govedo 1 do 2 leti in govedo nad 2 leti, medtem ko je število živali v letu 2018 v kategoriji govedo do 1 leta ostalo na enaki ravni kot leta 2017.

Znotraj kategorije govedo nad 2 leti se je najbolj zmanjšalo število telic za pitanje (–11 %), zmanjšalo se je tudi število krav (–1 %), kar je posledica 6-odstotnega zmanjšanja števila krav molznic (103 tisoč živali), čeprav se je v letu 2018 število krav dojilj povečalo za +6 %, na skoraj 64 tisoč živali. V tej kategoriji se je povečalo tudi število plemenskih telic (za odstotek), opazno več pa je bilo tudi plemenskih bikov (+15 %) ter bikov in volov za pitanje (+9 %), kar pa zaradi majhnega deleža nima tako velikega vpliva.

Podoben upad števila živali kot pri govedu nad 2 leti je tudi pri kategoriji mlado govedo 1 do 2 leti. 10-odstotno zmanjšanje števila plemenskih telic v letu 2018 v primerjavi z letom prej je blažil porast števila telic za pitanje (+28 %), medtem ko je število bikov in volov do 2 leti ostalo na ravni leta 2017.

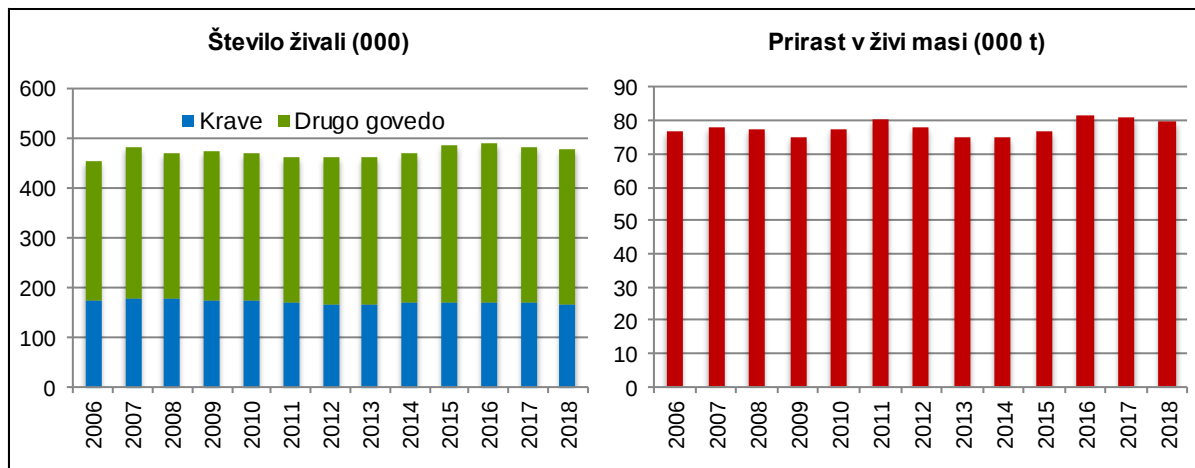
Čeprav je bilo po statističnih podatkih v letu 2018 v kategoriji mlado govedo do 1 leta manj telet za zakol (–7 %), se je število telet za nadaljnjo rejo povečalo za odstotek, kar pa za celotno kategorijo pomeni ohranitev enakega števila živali kot v letu prej.

Prerazporeditve živali v kategorijah, kot na primer manj telet za zakol in več telet za nadaljnjo rejo, več plemenskih telic nad 2 leti in manj telic za pitanje ter prekategorizacija krav molznic v krave dojilje jasno kažejo na odzivnost rejcev na razmere v prireji. Spremembe staleža po posameznih kategorijah v letu 2018 pa so verjetno tudi posledica pomanjkanja krme v prvi polovici leta zaradi slabih pridelovalnih razmer v letu 2017.

V slovenskih klavnicah se največ govejega mesa pridobi od bikov in telic za pitanje, mlajših od dveh let, a se je delež v zadnjem desetletju z okoli 60 % zmanjšal in ustalil pri okoli 50 %. Leta 2018 se je znova nekoliko povečal, in sicer na 55 % v Sloveniji zaklanih živali, kar je predvsem posledica 2-odstotnega povečanja zakola bikov do 24 mesecev (39 tisoč živali), saj se je zakol telic zmanjšal za 6 % (18 tisoč živali). V letu 2018 se je glede na leto prej zmanjšal tudi zakol bikov nad 24 mesecev (–14 %), volov (–17 %) in telet (–5 %), zakol krav pa je se je povečal za odstotek.

V letu 2018 je bilo skupno zaklanih za 4 % manj živali kot leto prej, pridobljena masa iz zakola v slovenskih klavnicah pa je bila manjša za 3 % (35 tisoč ton). To kaže na povečanje mase klavnih trupov (v povprečju za odstotek) pri vseh kategorijah, z izjemo pri volih, pri katerih se je zmanjšala za odstotek. Povprečna masa trupov govedi je tako v letu 2018 znašala 301 kg.

Slika 25: Število in prirast govedi; 2006–2018

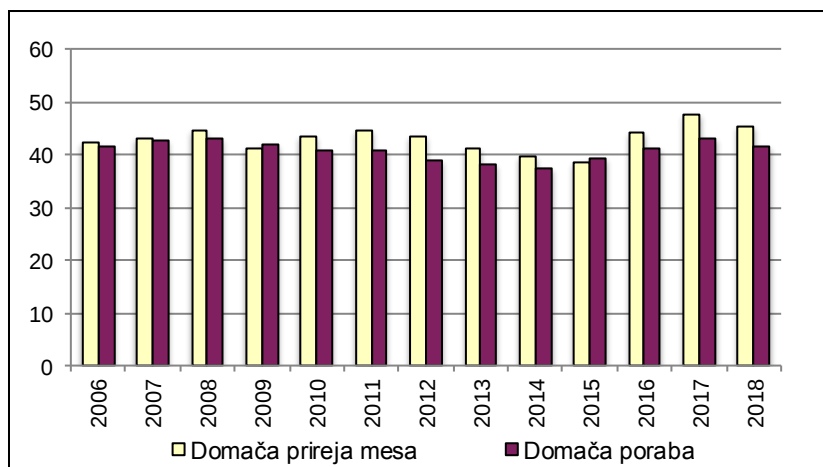

Vir: SURS

V letu 2018 se je po začasnih statističnih podatkih ob zmanjšanju števila živali zmanjšal tudi prirast govedi. Znašal je 80 tisoč ton, kar pa je še vedno med večjimi prirasti v zadnjem desetletju. Domača prireja mesa se je v letu 2018 po rekordni v letu 2017 (47,4 tisoč ton v klavni masi) zmanjšala za 5 %, na 44,9 tisoč ton. Dodaten razlog za zmanjšanje domače prireje govejega mesa je ob manjšem zakolu tudi zmanjšanje neto izvoza živih živali v primerjavi z letom 2017.

Domača poraba se je po treh zaporednih letih rasti v letu 2018 z 42,9 tisoč ton (2017) zmanjšala (–4 %) na raven iz leta 2016 (okoli 41 tisoč ton). V primerjavi z letom prej se je zmanjšala tudi poraba mesa govedi na prebivalca (20,0 kg, leta 2017 20,8 kg), kar pa je še vedno nad ravni povprečja iz obdobja 2013–2017 (19,3 kg).

Slika 26: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Po letu 2006 je bila Slovenija le v letih 2009 in 2015 neto uvoznica s primanjkljajem v zunanji trgovini, v drugih letih pa je bila zunanjetrgovinska bilanca z govedom pozitivna. V letu 2018 se je presežek glede na leto prej pomembno zmanjšal (–30 %), a je še vedno znašal 3,4 tisoč

ton. Stopnja samooskrbe se je zmanjšala, in sicer za 1,3 odstotne točke, na 109 %, kar pa je zaradi zelo nizke stopnje samooskrbe leta 2015 (99 %) za 3 odstotne točke nad povprečjem let 2013–2017.

Trend rasti obsega zunanje trgovine z govedom se je nadaljeval tudi leta 2018. V primerjavi z letom 2017 se je obseg povečal za 3 % in je prvič v samostojni Sloveniji presegel v ekvivalentu klavnih polovic 41 tisoč ton (leta 2017 40 tisoč ton). V primerjavi z letom prej se je v letu 2018 znova povečal uvoz (+8 %), izvoz govejega mesa pa je ostal na ravni iz predhodnega leta.

Izvoz živih živali, ki je v strukturi celotnega izvoza najpomembnejša kategorija, se je leta 2018 nekoliko zmanjšal (–3 %), a je še vedno pomenil visokih 65 % izvoza (leta 2017 67 %). Izvoza mesa in izdelkov sta se v primerjavi z letom prej povečala (meso +6 %, izdelki +5 %), a zaradi manjšega deleža v strukturi celotnega izvoza (leta 2018 meso 28 % in izdelki 7 %) nista imela večjega vpliva na povečanje skupnega izvoza. Ta je z 22,4 tisoč tonami ostal na ravni iz leta 2017. Skupni uvoz govedi (v ekvivalentu klavnih polovic) se je leta 2018 v primerjavi z letom prej povečal za 8 %, na rekordnih 19 tisoč ton. Uvoz govejega mesa, ki v strukturi zajema približno 70 %, se je glede na leto prej povečal za 8 %, uvoz živih živali, ta v strukturi zajema 22 %, pa za 14 %. Uvoz izdelkov se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšal za 2 %.

Preglednica 21: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2014–2018

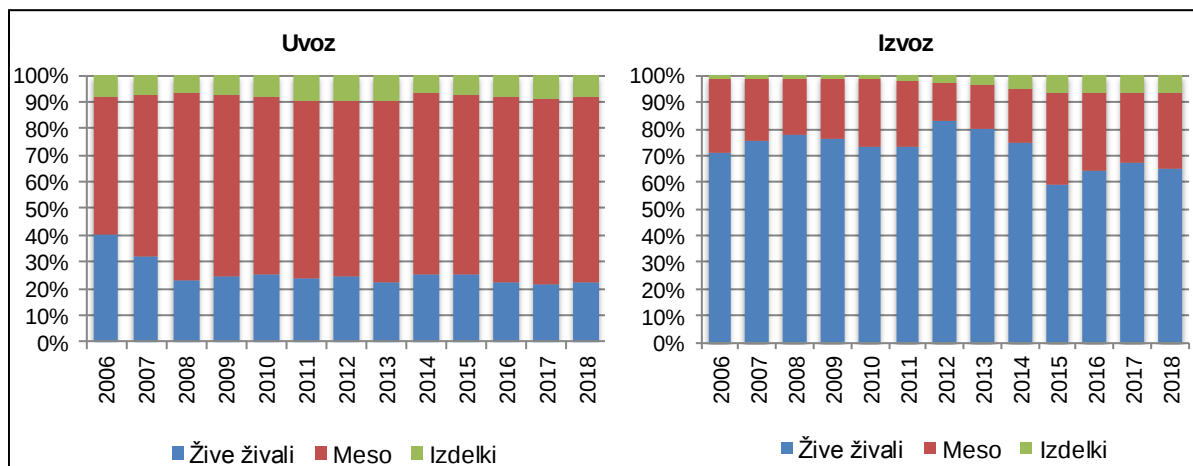
	Uvoz					Izvoz				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Žive živali	3.202	4.198	3.550	3.714	4.249	11.290	9.434	12.210	15.129	14.604
Meso	8.545	11.378	11.307	12.226	13.158	3.041	5.501	5.518	5.934	6.314
Izdelki	852	1.236	1.311	1.595	1.558	804	1.088	1.278	1.411	1.481
Govedo skupaj	12.599	16.812	16.167	17.535	18.965	15.135	16.023	19.007	22.474	22.399

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Po vstopu Slovenije v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem so bile opazne tudi precejšnje spremembe v strukturi, zlasti pri izvozu. Izvoz se je preusmeril od izvoza mesa k neposrednemu izvozu živih živali, torej od izvoza proizvodov z višjo dodano vrednostjo k izvozu osnovnih proizvodov oziroma surovin. Čeprav je izvoz mesa in izdelkov v letu 2018 skoraj trikratnik pred desetletjem, delež izvoza živih živali še vedno ostaja velik. Prav nasprotno so bile spremembe pri uvozu, ta se je od živih živali preusmeril k mesu, obseg obeh pa se je v zadnjem desetletju povečal za več kot polovico.

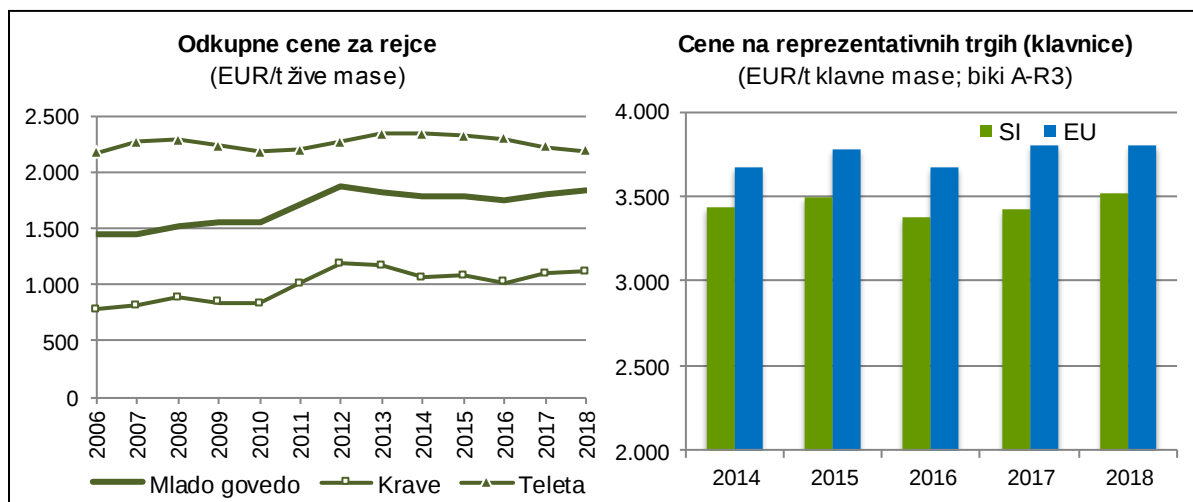
Slika 27: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkupne cene govedi za zakol pri nas v splošnem sledijo gibanju cen na trgih EU. Cene pitane govedi (v živi masi) so bile v primerjavi z letom 2017 višje za približno 2 % in za 3 % nad ravni povprečja cen petletnega obdobja 2013–2017. Po podatkih tržno informacijskega sistema (ARSKTRP) je povprečna cena v EU za klavne trupe bikov do 24 mesecev v letu 2018 ostala na ravni iz leta prej, medtem ko se je v Sloveniji pa se je zvišala za 3 %.

Slika 28: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU

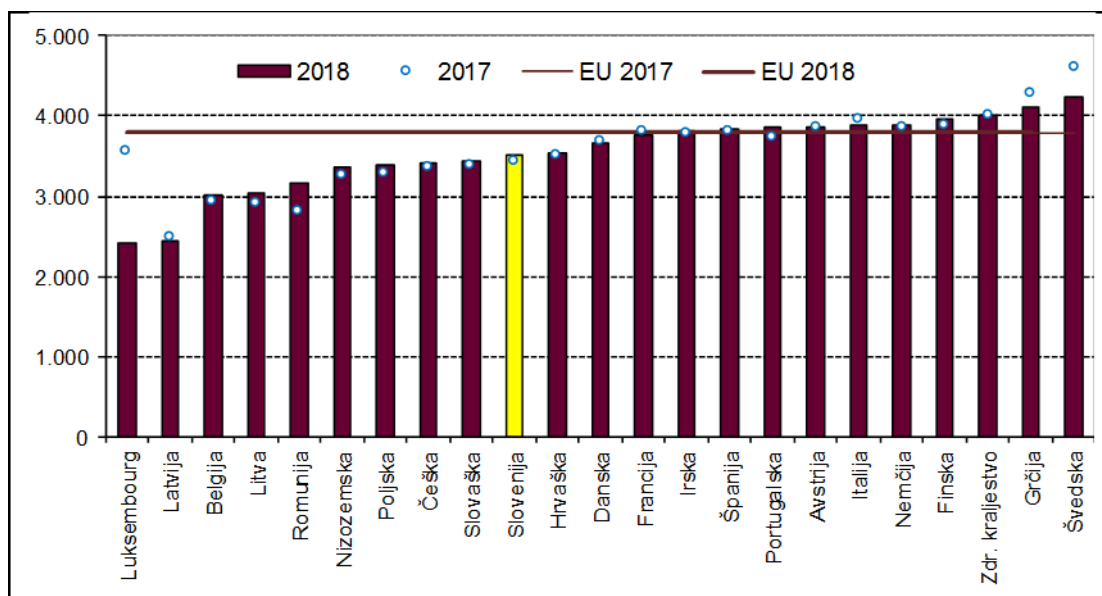

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zaradi podobnega gibanja cen govedi v Sloveniji in EU je v zadnjih letih tudi razmerje do povprečnih cen v EU razmeroma stabilno. Pri bikih do 24 mesecev, ki so najpomembnejša kategorija klavne govedi pri nas, tržne cene za standardno kakovost (R3) v zadnjih letih dosegajo okoli 92 % povprečja EU, pri telicah pa okoli 86 %. Največje razlike pri cenah navzdol so še vedno pri kravah za zakol, pri čemer so leta 2018 te cene v Sloveniji dosegle 81 % povprečne cene v EU.

Po tržni ceni bikov, telic in krav se Slovenija v EU že nekaj let uvršča v sredino. Višja cena je v večini starih držav članic EU, precej nižja pa predvsem v novih članicah EU. Od novih članic je imela leta 2018 višjo ceno kot Slovenija le Hrvaška, od starih članic pa so imeli nižjo ceno govedi Nizozemska, Belgija in Luksemburg. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 so bila uvedena proizvodno vezana plačila za rejo govedi (v preteklosti že pomemben ukrep za dopolnjevanje dohodkov rejcev govedi), in sicer za bike in vole, starejše od devet mesecev. Višina podpore v posameznem letu, ki jo lahko rejci uveljavljajo enkrat v življenju živali, je odvisna od števila upravičenih živali in je izračunana kot količnik med letno ovojnicjo za proizvodno vezana plačila za rejo govedi in številom upravičenih živali v posameznem letu. Tudi leta 2018 so bili za to shemo namenjeni 3 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je po zadnje dostopnih podatkih znašalo 51,6 EUR/glavo (2017 51,4 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci govedi podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga neposredna plačila. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2018 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz Programa razvoja podeželja (PRP). Rejci so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja, ki se je leta 2015 znižala s 30 % na 20 % zavarovalne premije, je veljala tudi leta 2018. Rejci govedi lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 % (prej 50 %).

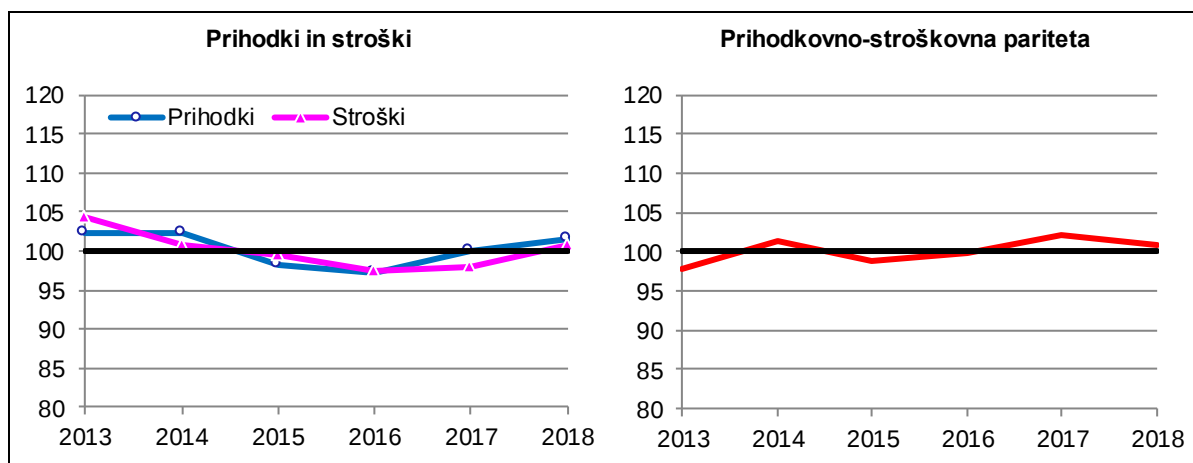
Slika 29: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2017 in 2018

Vir: Evropska komisija

Ekonomske razmere za pitanje govedi so bile leta 2018 nekoliko slabše kot leto prej. Modelni izračuni kažejo, da so se stroški prireje v letu 2018 v primerjavi z letom prej zvišali, zvišala pa se je tudi vrednost prireje, skupaj s subvencijami in stranskim proizvodom (gnojem).

Slika 30: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupni stroški pitanja govedi so bili leta 2018 za 3 % višji kot leta 2017. K temu so pripomogli prav vsi stroški. V primerjavi z letom prej se je najbolj, za 8 %, zvišal strošek telet. Stroška amortizacije in domačega dela sta se zvišala za okoli 3 %, strošek najetih storitev in zavarovanja za okoli 2 %, strošek krme pa je višji za dva odstotka (od tega le doma pridelane krme za 3 %). Kljub nekoliko nižjim subvencijam kot leta 2017 (–3 %) je zaradi večje vrednosti gnoja (kot stranskega proizvoda; +10 %) in 2-odstotnega zvišanja prodajne cene pitane govedi vrednost proizvodnje v letu 2018 za skoraj 2 % višja kot leto prej. Zaradi manjše rasti vrednosti proizvodnje od rasti stroškov reje se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko poslabšalo, vendar ostaja na ravni iz petletnega povprečja 2013–2017.

3.1.1 Število govedi konec leta

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
GOVEDO skupaj	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	99,4
Mlado govedo do 1 leta	136.617	149.750	145.375	147.338	146.770	146.203	146.560	143.848	147.644	152.524	155.052	153.234	153.195	100,0
Teleta za zakol, skupaj	10.762	14.643	15.423	21.961	24.760	13.285	12.823	14.154	14.184	10.874	11.045	13.138	12.276	93,4
– bikci	6.626	8.771	9.561	14.129	16.446	8.530	7.887	7.816	8.531	6.839	7.486	8.380	7.752	92,5
– teličke	4.136	5.872	5.862	7.832	8.314	4.755	4.936	6.338	5.653	4.035	3.559	4.758	4.524	95,1
Teleta za nadaljnjo rejo, skupaj	125.855	135.107	129.952	125.377	122.010	132.918	133.737	129.694	133.460	141.650	144.007	140.096	140.919	100,6
– bikci	67.036	74.024	69.169	65.978	63.583	70.569	70.462	67.728	69.160	72.201	73.569	71.742	71.829	100,1
– teličke	58.819	61.083	60.783	59.399	58.427	62.349	63.275	61.966	64.300	69.449	70.438	68.354	69.090	101,1
Mlado govedo od 1 do 2 let	120.813	124.780	121.925	122.996	122.428	119.055	120.016	122.966	122.310	129.370	130.766	128.476	127.757	99,4
Plemenske telice, skupaj	50.006	48.719	48.551	50.319	48.778	48.202	46.364	47.144	48.998	49.718	49.898	50.195	45.324	90,3
– breje plemenske telice	20.794	20.199	20.930	21.787	21.005	20.899	20.372	18.885	22.216	19.947	19.544	21.480	19.262	89,7
– nebreje plemenske telice	29.212	28.520	27.621	28.532	27.773	27.303	25.992	28.259	26.782	29.771	30.354	28.715	26.062	90,8
Telice za pitanje	7.263	7.364	8.234	7.454	9.154	8.886	11.346	12.765	12.168	15.051	17.594	15.607	19.995	128,1
Biki, voli	63.544	68.697	65.140	65.223	64.496	61.967	62.306	63.057	61.144	64.601	63.274	62.674	62.438	99,6
Govedo nad 2 letoma	196.603	205.051	202.683	202.544	200.953	197.042	193.487	193.762	198.299	202.298	202.780	197.904	195.854	99,0
Plemenske telice, skupaj	16.777	19.977	18.965	19.915	20.231	20.147	17.020	18.717	20.695	21.171	19.995	18.330	18.603	101,5
– breje plemenske telice	12.822	15.025	15.565	14.950	15.662	15.090	13.155	14.281	15.952	16.675	15.443	13.169	14.417	109,5
– nebreje plemenske telice	3.955	4.952	3.400	4.965	4.569	5.057	3.865	4.436	4.743	4.496	4.552	5.161	4.186	81,1
Krave, skupaj	173.021	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	98,5
– krave molznice	112.510	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	94,4
– druge krave	60.511	61.245	62.562	60.973	63.887	61.671	56.503	56.214	60.475	57.037	63.498	59.902	63.535	106,1
Telice za pitanje	973	1.106	1.677	2.237	1.501	1.050	3.730	2.135	2.004	2.994	3.409	4.297	3.830	89,1
Biki in voli za pitanje	4.860	5.270	4.676	4.441	3.967	2.770	2.269	4.690	5.652	6.864	6.878	5.553	6.026	108,5
Plemenski biki	972	1.062	1.403	1.875	1.900	2.336	2.943	2.435	1.632	1.394	1.159	997	1.149	115,2

Vir: SURS

3.1.2 Bilanca števila govedi

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Število na začetku leta	452.517	476.492	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	98,2
Skoteno	165.711	168.696	167.637	165.523	165.885	165.092	163.924	159.418	159.013	162.382	165.723	165.415	161.495	97,6
Uvoz	27.075	24.973	19.347	24.561	23.187	22.976	23.033	18.702	22.680	25.582	24.515	25.417	29.506	116,1
Izvoz	30.509	27.559	32.780	29.978	34.970	38.065	40.823	38.205	36.159	30.712	38.656	48.286	45.114	93,4
Skupno število zaklane govedi	144.859	135.065	131.867	126.401	124.441	125.448	117.455	109.679	108.788	112.108	117.141	120.858	116.450	96,4
Pogin	15.902	27.956	31.935	30.810	32.388	32.406	30.916	29.723	29.069	29.205	30.035	30.672	32.245	105,1
Število na koncu leta	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	99,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.3 Prirast govedi in prireja mesa (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
DOMAČA PRIREJA														
Prirast govedi (živa masa)	76,5	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	79,7	98,2
Domača prireja mesa (klavna masa)	42,2	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	44,9	94,7
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklane govedi (000)	144,9	135,1	131,9	126,4	124,4	125,4	117,5	109,7	108,8	112,1	117,1	120,9	116,5	144,9
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	272,0	284,3	282,1	281,6	286,9	285,4	285,2	290,8	289,6	297,9	304,8	297,9	298,8	272,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	39,4	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	39,4
Zakol v klavnicah (klavna masa)	37,9	38,1	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	37,9
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	96,2	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Domača prireja mesa	42.211	43.105	44.451	41.028	43.320	44.617	43.398	41.090	39.588	38.636	44.360	47.415	45.155	95,2
Uvoz živih živali (klavna masa)	3.282	3.289	2.487	2.979	2.988	2.829	2.746	2.594	3.202	4.198	3.550	3.714	4.249	114,4
Izvoz živih živali (klavna masa)	6.093	7.993	9.738	8.406	10.607	11.646	12.644	11.784	11.290	9.434	12.210	15.129	14.604	96,5
Vse pridobljeno meso	39.400	38.400	37.200	35.600	35.700	35.800	33.500	31.900	31.500	33.400	35.700	36.000	34.800	96,7
Začetne zaloge mesa in izdelkov	309	552	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	54,6
Uvoz mesa in izdelkov	4.890	6.930	8.437	9.043	8.765	9.129	8.286	9.174	9.397	12.614	12.617	13.821	14.716	106,5
– I. stopnja predelave (meso)	4.232	6.143	7.697	8.175	7.840	7.980	7.207	8.064	8.545	11.378	11.307	12.226	13.158	107,6
– II. stopnja predelave (izdelki)	659	787	740	868	925	1.149	1.079	1.110	852	1.236	1.311	1.595	1.558	97,7
Izvoz mesa in izdelkov	2.438	2.549	2.793	2.657	3.823	4.265	2.599	2.915	3.845	6.589	6.796	7.345	7.795	106,1
– I. stopnja predelave (meso)	2.358	2.399	2.657	2.510	3.642	3.916	2.212	2.420	3.041	5.501	5.518	5.934	6.314	106,4
– II. stopnja predelave (izdelki)	81	150	136	148	181	349	388	495	804	1.088	1.278	1.411	1.481	105,0
Končne zaloge mesa in izdelkov	552	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	170,6
Domača poraba	41.609	42.558	43.131	41.840	40.866	40.676	38.921	38.245	37.231	39.176	41.193	42.919	41.345	96,3
Poraba na prebivalca (kg)	20,7	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20	20,8	20,0	96,2
Stopnja samooskrbe (%)	101,4	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	108	110,5	109,2	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	12,1	12,1	11,6	11,5	11,4	11,1	10,8	10,4	10,5	10,6	10,8	10,8	:	
Stopnja samooskrbe (%)	96,0	96,2	98,3	97,2	100,4	102,3	101,2	99,5	100,2	101,1	102,1	102,8	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.1.5 Zakol govedi v klavnicah po kategorijah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ŠTEVILO														
Govedo skupaj	136.785	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	96,4
Teleta (vsa)	24.939	23.480	25.489	24.799	24.186	23.103	20.406	17.622	17.139	15.517	16.403	17.841	16.992	95,2
Telice	14.839	14.605	13.177	12.774	12.782	13.756	13.475	12.050	12.385	14.749	16.501	19.218	18.045	93,9
Biki do 24 mesecev	54.865	53.146	52.695	47.105	45.208	47.860	43.521	39.571	38.711	38.276	37.055	38.313	39.144	102,2
Biki nad 24 mesecev	19.871	16.621	20.076	20.020	21.881	17.749	16.280	20.233	22.071	24.326	27.129	24.090	20.809	86,4
Voli	667	398	649	546	673	774	615	535	500	470	505	562	469	83,5
Krave	21.604	19.837	19.447	20.020	20.128	21.205	21.414	20.315	17.585	18.700	19.359	20.092	20.301	101,0
MASA TRUPOV (t)														
Govedo skupaj	37.908	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	97,4
Teleta (vsa)	2.173	2.089	2.276	2.339	2.388	2.310	2.084	1.827	1.779	1.642	1.814	2.008	1.915	95,4
Telice	3.762	3.796	3.379	3.379	3.377	3.649	3.543	3.046	3.179	3.987	4.596	5.324	5.057	95,0
Biki do 24 mesecev	18.549	18.565	18.340	16.549	16.033	16.873	15.372	13.914	13.551	13.635	13.345	13.646	14.177	103,9
Biki nad 24 mesecev	7.225	6.112	7.347	7.217	8.060	6.482	5.919	7.523	8.020	8.925	10.248	9.035	7.803	86,4
Voli	210	125	204	167	214	251	193	169	157	151	158	176	146	82,9
Krave	5.989	5.517	5.398	5.610	5.700	6.005	5.979	5.626	4.880	5.243	5.495	5.606	5.772	103,0
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo skupaj	277,1	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	101,1
Teleta (vsa)	87,1	88,9	89,3	94,3	98,7	100,0	102,1	103,7	103,8	105,8	110,6	112,5	112,7	100,1
Telice	253,5	259,9	256,5	264,5	264,2	265,3	262,9	252,7	256,7	270,3	278,6	277,0	280,2	101,2
Biki do 24 mesecev	338,1	349,3	348,0	351,3	354,7	352,6	353,2	351,6	350,1	356,2	360,1	356,2	362,2	101,7
Biki nad 24 mesecev	363,6	367,7	365,9	360,5	368,3	365,2	363,6	371,8	363,4	366,9	377,8	375,1	375,0	100,0
Voli	314,4	314,4	313,8	305,8	317,9	324,5	313,0	315,1	314,0	321,5	312,7	312,8	310,8	99,4
Krave	277,2	278,1	277,6	280,2	283,2	283,2	279,2	276,9	277,5	280,4	283,9	279,0	284,3	101,9

Vir: SURS

3.1.6 Cene govedi (EUR/t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
GOVEDO ZA ZAKOL (žive živali)														
Teleta	2.167,3	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	98,5
Mlado pitano govedo (vse kategorije)	1.441,3	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	101,9
Biki do 24 mesecev	1.455,5	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	101,9
Biki nad 24 mesecev	1.424,4	1.422,0	1.489,9	1.502,0	1.469,2	1.654,2	1.851,2	1.767,0	1.709,9	1.741,1	1.676,4	1.710,1	1.777,9	104,0
Telice do 30 mesecev	1.291,2	1.290,6	1.360,3	1.352,4	1.362,3	1.491,9	1.648,4	1.698,9	1.690,2	1.693,0	1.691,9	1.726,7	1.767,7	102,4
Telice nad 30 mesecev	1.194,5	1.260,2	1.272,1	1.266,1	1.259,9	1.347,0	1.470,5	1.426,2	1.452,7	1.599,5	1.576,6	1.631,9	1.651,7	101,2
Kastrati (voli) do 30 mesecev	1.366,4	1.445,7	1.452,6	1.458,0	1.431,7	1.657,9	1.796,7	1.809,7	1.727,1	1.780,3	1.725,2	1.749,4	1.733,1	99,1
Kastrati (voli) nad 30 mesecev	1.071,6	1.394,6	1.100,5	1.394,3	1.437,0	1.537,8	1.494,5	1.365,5	1.612,3	1.297,7	1.353,1	z	z	
Krave	780,7	816,8	886,1	844,4	830,2	1.010,0	1.189,7	1.165,2	1.061,6	1.077,9	1.019,6	1.101,2	1.112,1	101,0
GOVEDO ZA NADALJNJO REJO														
Teleta za pitanje (vse kategorije)	2.446,7	2.693,2	2.718,9	2.645,1	2.806,9	2.751,9	2.977,5	2.822,4	2.697,3	2.835,9	2.708,4	2.734,6	2.919,4	106,8
Teleta do 1 meseca	2.520,3	2.817,3	2.728,1	2.645,0	3.021,0	3.221,7	3.313,3	3.129,2	2.674,4	2.246,9	2.542,3	2.467,4	2.517,5	102,0
Teličke do 1 leta	2.209,3	2.384,3	2.660,8	2.418,8	2.501,0	2.457,1	2.737,4	2.392,6	2.530,9	2.546,1	2.347,9	z	2.693,7	
Bikci, voli do 1 leta	2.608,9	2.784,4	2.737,8	2.721,0	2.801,8	2.710,3	2.980,9	2.853,3	2.736,6	3.026,3	2.923,2	2.893,9	z	107,5
GOVEDO ZA PLEME														
Breje plemenske telice, nad 2 letoma	1.817,7	2.098,7	2.045,9	1.968,9	1.885,0	2.032,9	2.072,7	2.106,1	2.268,5	2.390,8	2.090,9	z	z	
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – Slovenija														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	2.895,9	2.903,4	3.032,6	3.007,0	2.987,8	3.360,7	3.689,7	3.557,8	3.430,9	3.497,4	3.371,3	3.425,7	3.520,8	102,8
Telice (E-R3)	2.670,5	2.676,3	2.705,5	2.660,9	2.722,2	3.059,1	3.277,2	3.293,5	3.319,1	3.392,4	3.295,9	3.313,4	3.361,3	101,4
Krave (D-O3)	1.558,9	1.568,7	1.847,5	1.703,7	1.662,0	2.091,9	2.503,7	2.438,1	2.227,9	2.270,8	2.126,4	2.278,7	2.364,3	103,8
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – EU														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	3.158,2	3.014,7	3.195,8	3.193,8	3.195,7	3.520,9	3.837,3	3.815,9	3.676,0	3.772,2	3.674,8	3.796,9	3.794,8	99,9
Telice (E-R3)	3.141,8	3.144,0	3.267,0	3.124,8	3.162,1	3.506,5	3.894,4	4.120,7	3.933,6	3.969,2	3.792,3	3.865,6	3.865,6	100,0
Krave (D-O3)	2.377,8	2.297,1	2.469,4	2.269,7	2.311,9	2.681,3	3.098,3	3.112,7	2.856,5	2.917,0	2.706,6	2.908,8	2.931,3	100,8
BAZNA CENA (EUR/t klavne mase)	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.2 Meso prašičev

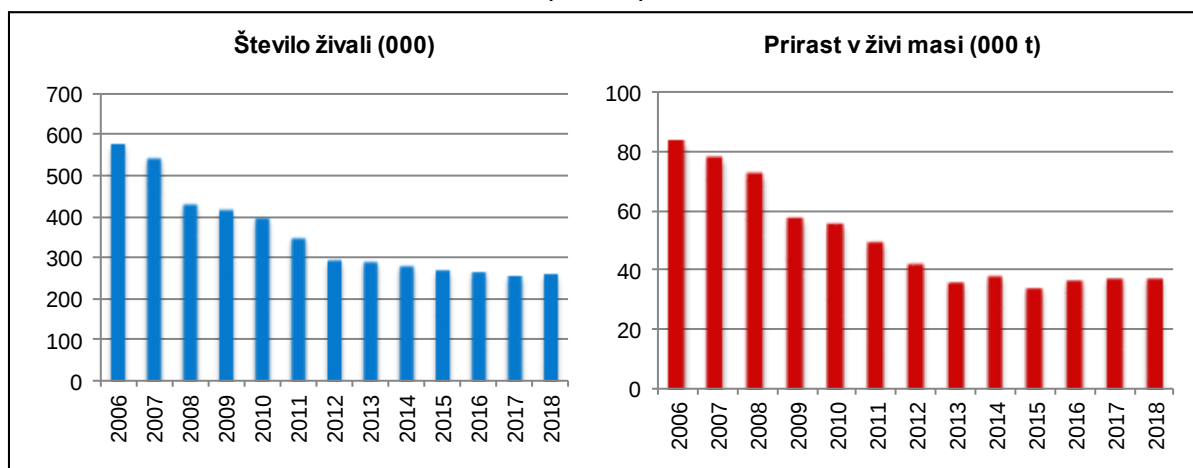
Prispevek prireje mesa prašičev k vrednosti kmetijske proizvodnje se je v zadnjem desetletju zmanjševal. Po letu 2015, ko je bil evidentiran najmanjši delež (3,3 %), se je v letih 2016 in 2017 ta malenkostno povečeval (2016 3,7 %, 2017 4,2 %), leta 2018 pa znova zmanjšal (3,7 %). K vrednosti živinoreje prašičereja od leta 2013 prispeva manj kot 10 %, leta 2018 je bil delež le 8,6 %. Oba deleža sta se od leta 2000 več kot razpolovila, kar kaže na nazadovanje panoge v primerjavi z drugimi sektorji kmetijstva.

Podobno kot v sektorju govedoreje tudi v prašičereji potekajo stalne strukturne spremembe. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s prašičerejo ukvarjalo približno 32 % KMG, pred dobrim desetletjem (leta 2005) pa je bil ta delež še 44 %. V zadnjem medpopisnem obdobju (2013–2016) se je skupno število prašičev zmanjšalo za 5 %, nekoliko manj, za dobre 4 % pa se je zmanjšalo število KMG s prašiči, tako da se je povprečno število živali na KMG zmanjšalo za manj kot odstotek.

Dolgoletni trend zmanjševanja staleža prašičev se je v zadnjih letih nekoliko umiril. Po začasnih statističnih podatkih je bilo konec leta 2018 v hlevih okoli 259 tisoč prašičev oziroma skoraj odstotek več kot v enakem obdobju leta prej oziroma za več kot polovico manj kot pred desetletjem. V primerjavi z letom prej je bilo število živali manjše pri vseh plemenskih kategorijah (plemenske svinje –9 %, mladice –8 %). Manj je bilo tudi prašičev za pitanje nad 80 kg, več pa je bilo prašičev za pitanje od 20 do 80 kg (+11 %). Čeprav podatki za leto 2018 kažejo na rahlo povečanje staleža prašičev, je stanje zaskrbljujoče, saj se v reji še naprej zmanjšuje interes po zagotavljanju plemenskega materiala, kar je podlaga za dolgoročno stabilizacijo trga s prašičjim mesom.

Sočasno z zmanjšanjem števila prašičev se je v obdobju 2007–2013 zmanjševal tudi prirast prašičev, ki pa je v zadnjih letih kljub nekaj nihanjem stabilen. Po dveh zaporednih letih povečevanja je prirast prašičjega mesa v letu 2018 ostal na ravni iz leta 2017 in je znašal 37,3 tisoč ton.

Slika 31: Število in prirast prašičev; 2006–2018

Vir: SURS

Leta 2018 je bilo v klavnicah zaklanih več prašičev kot leto prej, in to za 2 % več, za podoben delež je bila večja tudi skupna masa trupov prašičev. Z zakolom je bilo pridobljenega za dobra 2 % več mesa prašičev pitancev, zato pomembno manj pridobljenega mesa plemenskih prašičev (–15 %) ni povzročilo zmanjšanja skupne količine pridobljenega mesa prašičev.

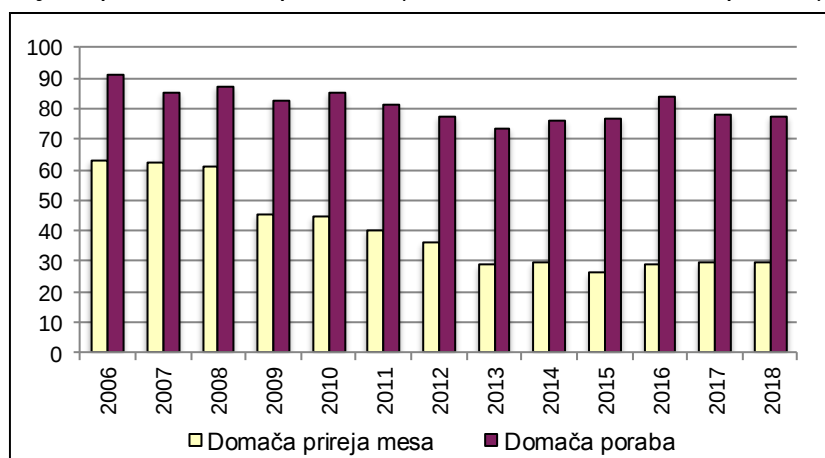
Do leta 2015 se je zakol prašičev (znašal je 6,9 tisoč ton) zunaj klavnic zmanjševal, kar je posledica upada števila predvsem manjših, rej prašičev. V obdobju 2016–2017 pa se je količina pridobljenega mesa zunaj klavnic znova povečala, in sicer na 9,5 tisoč ton mesa prašičev. V letu 2018 se je zakol zunaj klavnic v primerjavi z letom prej zmanjšal (–6 %), a je bilo zunaj klavnic še vedno pridobljenih 9,0 tisoč ton mesa. Ob ravni tradicionalnega zakola za potrebe kolin trend jasno kaže porast prodaje mesa prašičev in izdelkov na domu.

Ob skoraj nespremenjenem prirastu prašičev v letu 2018 je v primerjavi z letom prej tudi domača prireja prašičjega mesa ostala na enaki ravni in je znašala 29,5 tisoč ton. Tudi domača poraba je v letu 2018 s skoraj 78 tisoč tonami ostala na podobni ravni kot leta 2017, ko se je zmanjšala za 7 % (84 tisoč ton v letu 2016). Na podobni ravni kot leta 2017 je ostala tudi poraba prašičjega mesa na prebivalca in je znašala 37,5 kg, kar pa je enako povprečju obdobja 2013–2017.

Primerjava s podatki Evropske komisije, objavljenimi spomladi 2018, kaže, da je poraba prašičjega mesa na prebivalca v Sloveniji v zadnjem desetletju za okoli petino večja od povprečne porabe v EU, pred tem pa je zaradi drugačnega zajema držav članic EU veljalo, da je poraba prašičjega mesa v Sloveniji na prebivalca na ravni povprečja EU.

Slovenija je tradicionalna neto uvoznica prašičjega mesa, saj je domača poraba stalno večja od domače prireje. Neto uvoz se je po vstopu Slovenije v EU ob vse manjši domači prireji precej povečal, s tem pa se je znižala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom. Potem ko je bila leta 2016 najnižja v zgodovini Slovenije (34 %), je v letih 2017 in 2018 samooskrba s prašičjim mesom narasla na 38 %.

Slika 32: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Po triletnem zaporednem povečevanju skupnega obsega zunanje trgovine s prašiči (v ekvivalentu klavnih polovic) se je ta leta 2017 zmanjšal za 4 %, na 84,4 tisoč ton (leta 2016 87,6 tisoč ton), v letu 2018 pa se je znova povečal (+7 %), in sicer na 90,2 tisoč ton. Ker sta se povečala tako izvoz kot uvoz prašičjega mesa, se je primanjkljaj, ki je znašal 48,8 tisoč ton, v primerjavi z letom 2017 povečal za le malo manj kot odstotek.

Povečanje primanjkljaja v zunanji trgovini s prašiči (v ekvivalentu klavne mase) je predvsem posledica večjega uvoza prašičjega mesa. Ta je v letu 2018 znašal 69,5 tisoč ton, kar je 3,1 tisoč ton (+5 %) več kot leto prej. Za 4 % se je povečal uvoz mesa prašičev, ki v strukturi skupnega uvoza zajema največji delež (okoli 85 %), povečal se je tudi uvoz izdelkov (+10 %), ki v letu 2018 zajema 12-odstotni delež v skupnem uvozu mesa prašičev. Uvoz živih živali je ostal na ravni iz leta 2017.

Medtem, ko je bil uvoz živih živali v letih 2013–2015 skoncentriran na uvoz pujskov za nadaljnjo rejo iz Avstrije, v letih 2016–2018 pa predvsem iz Nemčije in Nizozemske (2.300 ton oziroma okoli 83.000 živali letno), se največ prašičjega mesa in izdelkov v Slovenijo uvozi iz Avstrije (približno tretjina celotnega uvoza prašičjega mesa), Nemčije, Italije, Hrvaške, Belgije in Nizozemske.

Po podatkih zunanje trgovine je mogoče sklepati, da je uvoz mesa iz nekaterih držav po vsej verjetnosti povezan tudi z lastniško strukturo trgovskih verig v Sloveniji. Tako je uvoz prašičjega mesa (brez živih živali) do leta 2014 temeljil na uvozu iz Avstrije in Nemčije (iz obeh držav je bilo uvoženega okoli 55 % skupnega uvoza), skupaj z uvozom iz Nizozemske pa je zajemal kar dve tretjini skupnega uvoza. Deleža uvoženega mesa iz Avstrije in Nemčije po letu 2014 ostajata podobna, močno pa je upadel delež uvoženega mesa iz Nizozemske. V sredini leta 2014 se je spremenila lastniška struktura enega izmed trgovcev na drobno, nakar se je uvoz prašičjega mesa iz Hrvaške začel hitro povečevati in je v letu 2018 zajemal že 14 % celotnega uvoza (podobno, kot je bil pred tem delež uvoženega mesa iz Nizozemske).

Tudi izvoz prašičev (v ekvivalentu klavnih polovic) se je v letu 2018 povečal. Povečevanje izvoza, ki se je začelo po letu 2013, je v letu 2018 znova doseglo rekordno vrednost, saj je bilo izvoženih več kot 20 tisoč ton prašičjega mesa (+15 % več kot v letu 2017).

Preglednica 22: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2014–2018

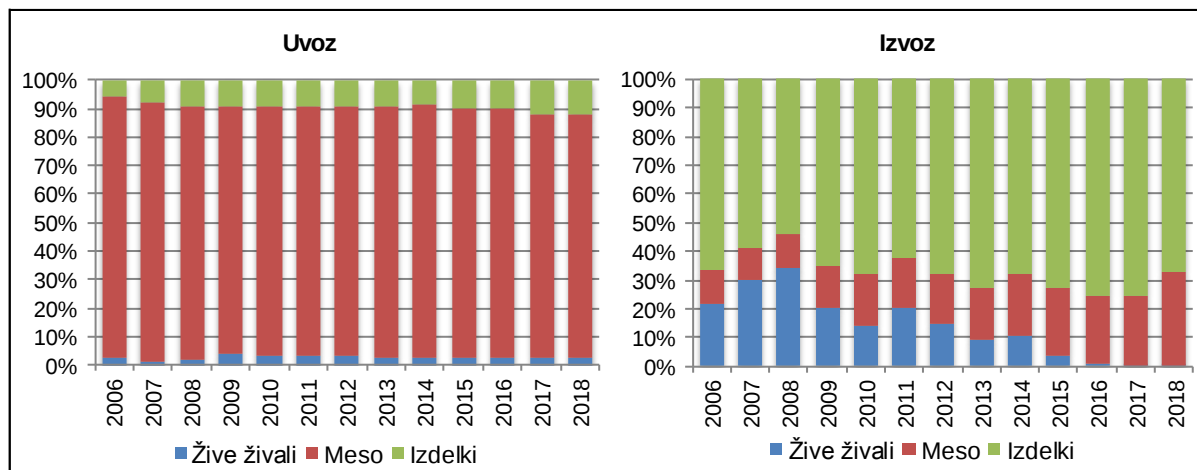
	Uvoz					Izvoz				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Žive živali	1.666	1.500	1.969	1.866	1.864	1.533	594	171	2	42
Meso	54.162	58.204	62.233	56.738	59.057	3.083	3.818	3.772	4.458	6.829
Izdelki	5.303	6.682	7.260	7.789	8.575	9.873	11.676	12.158	13.567	13.868
Skupaj (t)	61.131	66.386	71.462	66.393	69.497	14.489	16.088	16.100	18.026	20.739

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

V strukturi izvoza ima izvoz izdelkov iz prašičjega mesa največji delež. Po letu 2008, ko je dosegel najnižjo vrednost v samostojni Sloveniji (54 %), se je ob letnih nihanjih povečeval in je v letu 2018 znašal 67 % skupnega izvoza (v letih 2016 in 2017 približno 75 %). V okviru izvoza prašičjega mesa in izdelkov (20,7 tisoč ton) je znašala količina izdelkov 13,9 tisoč ton. Trend izrazitega zmanjševanja izvoza živih živali, ki se je začel po letu 2008, se je nadaljeval tudi v letu 2018, ko je bil z 42 tonami (0,2 % skupnega uvoza) skoraj nič.

Slika 33: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2006–2018

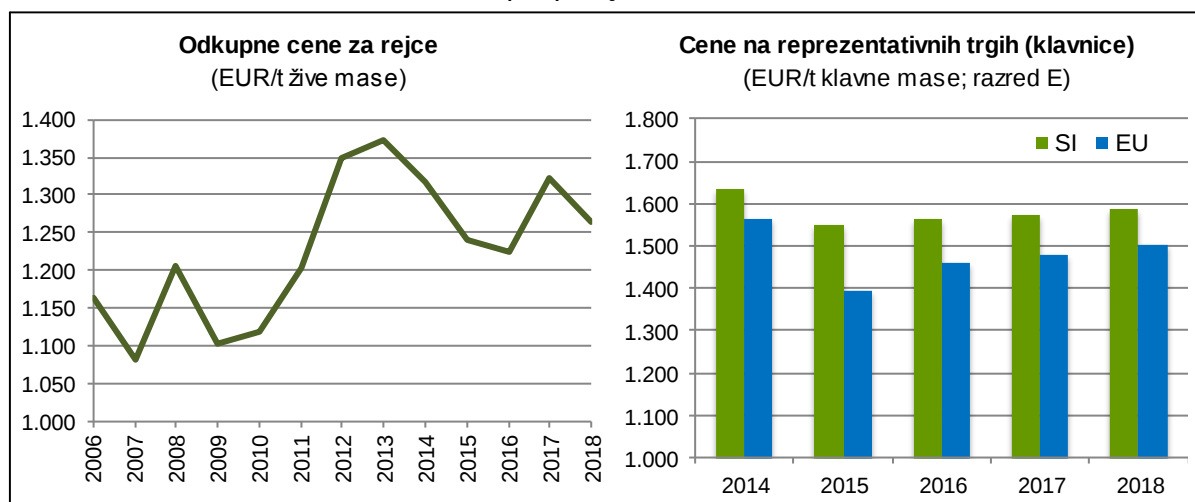

Vir: SURS, preračuni KIS

Slovenija je v obdobju 2013–2018 največ prašičjega mesa prek izdelkov izvozila na Balkan (več kot dve tretjini celotnega izvoza), od tega največ na Hrvaško (v povprečju 25 % celotnega izvoza), Kosovo, Makedonijo, Srbijo in Romunijo.

Cene prašičev se v Sloveniji oblikujejo pod močnim vplivom cen na evropskem trgu, ki med leti ciklično zelo nihajo. Po podatkih SURS so se v letu 2018 cene pomembnejših kategorij prašičev za zakol (v živi masi) znižale, zvišale pa so se le pri kategoriji prašički za zakol (do 25 kg) in kategoriji težki prašiči nad 150 kg. Pri najpomembnejši kategoriji, to je pitanih prašičih (25–150 kg), so se v primerjavi z letom prej znižale za 4 %. Gibanje cen pitanih prašičev je pogosto odvisno predvsem od gibanja cen krme in/ali cen pujskov. Cene pujskov za nadaljnjo rejo so se v letu 2018 glede na leto prej znižale za 6 %.

Slika 34: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

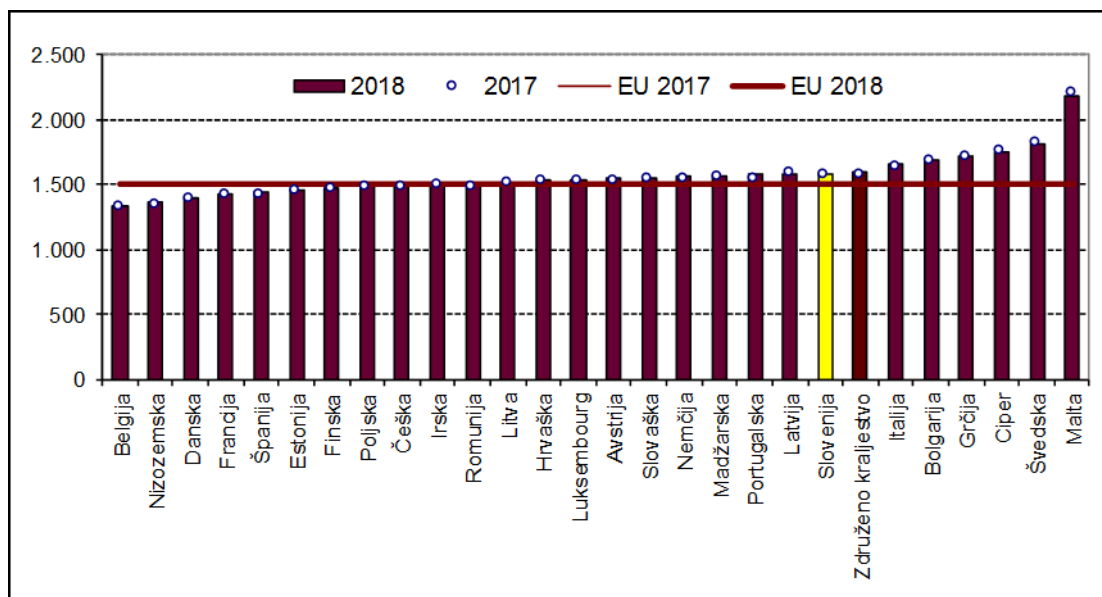
Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Nasprotno od statističnih podatkov pa kažejo podatki tržno informacijskega sistema (ARSKTRP). Po podatkih o povprečni ceni v reprezentativnih klavnicah za kakovostni razred E (v klavni masi) se je povprečna cena pitanih prašičev leta 2018 v primerjavi s predhodnim letom zvišala za odstotek. Podobno kot na slovenskem trgu so se v povprečju zvišale tudi cene prašičjega mesa v EU.

Slovenija se je po vstopu v EU postopoma premaknila iz skupine držav z visokimi cenami prašičev v skupino držav članic z najnižjimi cenami. Po letu 2014 se je znova premaknila v zgornjo polovico, kar je bila posledica manjšega znižanja cen na domačem trgu kot v EU. Tako se Slovenija že nekaj let zapored uvršča v prvo tretjino držav z najvišjo odkupno ceno. Ta je pri nas v letu 2018 podobno kot leto prej okoli 6 % nad povprečjem EU.

Slovenski odkupovalci prašičjega mesa se za določanje odkupnih cen prašičev že vrsto let orientirajo glede na gibanje cen na sosednjem avstrijskem trgu. Do leta 2014 so bile povprečne cene prašičev kakovostnega razreda E v Sloveniji za okoli 2 % nižje kot v Avstriji, od leta 2014 pa so nekoliko višje kot v Avstriji. Za 3 % so bile višje tudi v letu 2018. V primerjavi z letom prej se je cena prašičev v letu 2018 v Sloveniji in Avstriji zvišala za odstotek.

Slika 35: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2017 in 2018

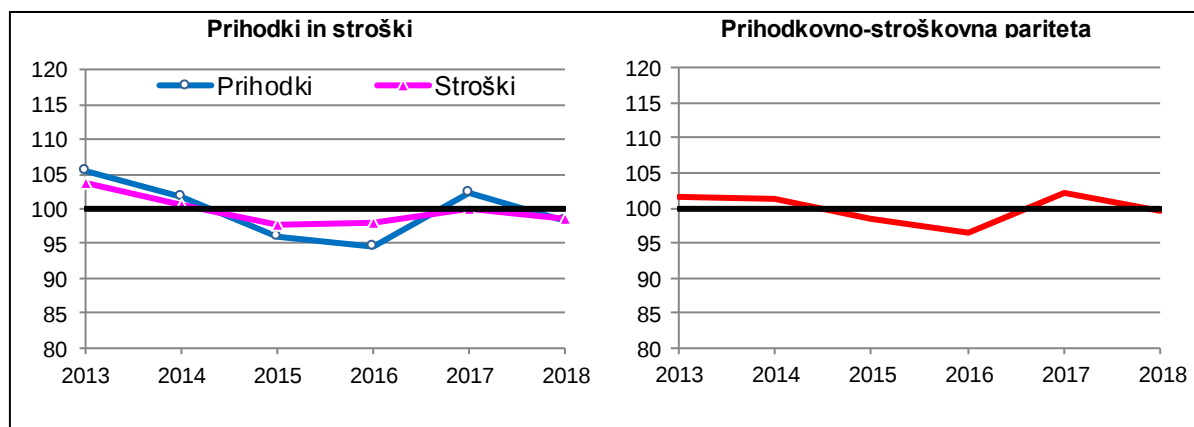
Vir: Evropska komisija

Kmetijska politika za trg prašičjega mesa ne predvideva proizvodno vezanih neposrednih plačil. Ukrepi neposrednih podpor rejcem so bili tudi v preteklosti uporabljeni le izjemoma za blažitev poslabšanja ekonomskega položaja. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v programskem obdobju 2014–2020 podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili leta 2018 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Od leta 2007 so rejci upravičeni tudi do sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni. Leta 2015 se je sofinanciranje znižalo s 30 % na 20 % zavarovalne premije, stopnja sofinanciranja pa je ostala na tej ravni tudi leta 2018. Rejci prašičev lahko uveljavljajo tudi vračilo dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Ekonomskega položaja prašičerejcev je več kot desetletje na splošno slab. Dohodki so se po letu 2006 močno znižali in so med najnižjimi v sklopu kmetijskih proizvodnih usmeritev. Modelne ocene za leto 2018 sicer kažejo, da so bile ekonomske razmere za prašičerejo v primerjavi z letom prej slabše, a še vedno boljše kot v letih 2015 in 2016.

Slika 36: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroški reje prašičev so se leta 2018 pri kombiniranem načinu reje glede na leto 2017 znižali za manj kot 2 %, za podoben odstotek so bili nižji tudi v rejah, v katerih prašiče pitajo s kupljeno krmo. Manjši stroški reje so posledica za 6 % nižje cene pujskov, krma, ki je najpomembnejši strošek pri pitanju prašičev, pa se je podražila za odstotek. Višji stroški kot leto prej so bili v letu 2018 tudi strošek amortizacije, strošek dela in kapitala (v obeh primerih +3 %) ter strošek najetih storitev (+2 %).

Kljub povečanju vrednosti gnoja kot stranskega proizvoda se je zaradi znižanja odkupne cene za prašiče zmanjšala vrednost proizvodnje (–4 %), in sicer bolj, kot so se znižali stroški priraje (–2 %). To je povzročilo poslabšanje prihodkovno-stroškovne paritete, ki je leta 2018 pri obeh načinih reje na ravni povprečja iz obdobja 2013–2017.

3.2.1 Število prašičev

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRAŠIČI skupaj	575.116	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	100,7
Pujski do 20 kg	161.598	153.985	121.686	108.620	99.043	81.593	65.975	67.488	63.590	59.498	57.534	58.657	58.006	98,9
Mladi prašiči 20–50 kg	118.546	107.376	81.322	81.377	82.250	69.713	58.927	63.254	55.835	52.006	50.757	46.854	52.984	113,1
Prašiči v pitanju nad 50 kg	241.327	232.753	185.879	185.823	179.305	166.160	146.806	133.828	140.226	138.727	137.328	130.419	128.788	98,7
– 50–80 kg	86.435	81.892	61.497	57.234	58.818	47.350	50.326	41.221	42.454	39.247	35.723	33.733	36.251	107,5
– 80–110 kg	76.541	76.462	56.998	54.174	52.080	48.624	36.732	35.682	35.687	36.572	39.751	37.863	37.147	98,1
– 110 kg in več	78.351	74.399	67.384	74.415	68.407	70.186	59.748	56.925	62.085	62.908	61.854	58.823	55.390	94,2
Plemenski prašiči nad 50 kg	53.645	48.476	43.124	39.410	34.995	29.844	24.389	23.780	21.668	21.154	20.125	21.311	19.347	90,8
– Merjasci	1.404	1.476	1.261	1.373	1.385	1.131	954	863	868	855	891	842	694	82,4
– Nebreje mladice	4.265	4.930	5.537	4.436	3.982	3.204	3.175	2.769	2.243	2.153	2.079	2.294	2.164	94,3
– Breje mladice	5.475	5.016	4.826	4.460	3.576	3.206	2.694	2.808	2.147	2.260	2.009	2.347	2.108	89,8
– Plemenske svinje, od tega:	42.501	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	90,9
<i>nebreje plemenske svinje</i>	15.356	14.067	12.160	11.787	10.223	8.739	7.278	7.084	6.872	6.430	6.084	6.010	5.886	97,9
<i>breje plemenske svinje</i>	27.145	22.987	19.340	17.354	15.829	13.564	10.288	10.256	9.538	9.456	9.062	9.818	8.495	86,5

Vir: SURS

3.2.2 Bilanca števila prašičev

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Število na začetku leta	547.432	575.116	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	96,8
Skoteno	950.331	795.538	670.285	528.766	494.588	415.457	336.465	312.796	312.382	277.855	282.162	278.553	286.618	102,9
Uvoz	20.381	19.009	28.885	66.620	63.038	63.636	71.012	69.671	76.089	65.827	84.981	81.280	86.095	105,9
Izvoz	42.989	67.672	91.363	45.461	26.693	36.692	22.886	19.621	25.400	12.427	1.952	80	506	632,5
Skupno število zaklanih prašičev	689.456	639.713	599.231	475.478	469.941	420.074	382.876	323.026	323.008	298.739	327.148	325.944	325.354	99,8
Pogin	210.584	139.687	119.156	91.228	80.629	70.610	52.928	47.567	47.095	42.449	43.684	42.312	44.970	106,3
Število na koncu leta	575.116	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	100,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.3 Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
DOMAČA PRIREJA														
Prirast prašičev (živa masa)	83,1	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	100,3
Domača prireja mesa (klavna masa)	63,1	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	99,7
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklanih prašičev (000)	689,5	639,7	599,2	475,5	469,9	420,1	382,9	323,0	323,0	298,7	327,1	325,9	325,4	99,8
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	88,8	89,6	91,1	92,7	94,1	92,8	93,0	91,0	91,9	91,4	93,8	96,3	96,2	99,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	61,2	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	99,7
Zakol v klavnicah (klavna masa)	33,6	33,2	31,4	24,1	24,9	23,0	21,0	19,0	20,2	20,4	22,7	21,9	22,3	101,9
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	54,9	57,9	57,5	54,7	56,3	58,9	59,1	64,5	68,0	74,6	73,9	69,7	71,3	102,3
Zakol izven klavnic (klavna masa)	27,6	24,1	23,2	20,0	19,3	16,0	14,6	10,4	9,5	6,9	8,0	9,5	9,0	94,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Domača prireja mesa	63.203	62.524	61.299	45.349	44.499	40.188	36.012	28.999	29.567	26.394	28.902	29.535	29.478	99,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	889	376	918	2.116	1.742	1.766	1.674	1.520	1.666	1.500	1.969	1.866	1.864	99,9
Izvoz živih živali (klavna masa)	2.893	5.600	7.617	3.365	2.041	2.954	2.086	1.120	1.533	594	171	2	42	
Vse pridobljeno meso	61.200	57.300	54.600	44.100	44.200	39.000	35.600	29.400	29.700	27.300	30.700	31.400	31.300	99,7
Začetne zaloge mesa in izdelkov	572	1.034	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	107,3
Uvoz mesa in izdelkov	40.503	40.777	46.956	51.404	53.650	53.612	54.735	55.239	59.465	64.886	69.493	64.527	67.633	104,8
– I. stopnja predelave (meso)	38.251	37.463	42.554	46.406	48.563	48.408	49.570	49.988	54.162	58.204	62.233	56.738	59.057	104,1
– II. stopnja predelave (izdelki)	2.252	3.313	4.401	4.998	5.087	5.204	5.165	5.252	5.303	6.682	7.260	7.789	8.575	110,1
Izvoz mesa in izdelkov	10.523	12.902	14.518	13.140	12.496	11.690	12.144	11.283	12.956	15.494	15.929	18.024	20.697	114,8
– I. stopnja predelave (meso)	1.641	1.969	2.569	2.387	2.622	2.539	2.470	2.288	3.083	3.818	3.772	4.458	6.829	153,2
– II. stopnja predelave (izdelki)	8.882	10.933	11.949	10.753	9.874	9.151	9.675	8.995	9.873	11.676	12.158	13.567	13.868	102,2
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.034	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	127,5
Domača poraba	90.719	84.912	87.284	82.743	85.150	81.186	77.477	73.181	75.903	76.369	84.008	77.729	77.531	99,7
Poraba na prebivalca (kg)	45,2	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,5	99,6
Stopnja samooskrbe (%)	69,7	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	38,0	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	32,8	33,9	32,9	31,9	32,3	32,5	31,8	31,3	32,0	32,5	32,2	32,1	:	
Stopnja samooskrbe (%)	106,3	106,3	108,4	107,6	108,9	110,6	110,7	111,1	109,5	110,0	113,0	112,0	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.2.5 Zakol prašičev v klavnicah po kategorijah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ŠTEVILO														
Prašiči skupaj	409.590	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	101,8
Prašički	18.892	22.148	22.024	21.023	21.224	20.876	21.248	19.332	19.110	18.071	19.962	20.198	22.006	109,0
Pitani prašiči	386.248	379.190	356.154	267.981	265.038	251.101	229.457	207.003	218.150	218.649	234.624	221.527	224.738	101,4
Plemenski prašiči	3.595	3.131	2.027	2.230	2.798	1.613	1.513	1.115	1.273	2.314	2.876	3.324	2.821	84,9
Mladi pitani merjasci	855	842	498	354	243	314	294	406	338	275	285	328	251	76,5
MASA TRUPOV (t)														
Prašiči skupaj	33.626	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	101,9
Prašički	316	378	366	359	363	363	386	356	350	335	369	366	403	110,0
Pitani prašiči	32.828	32.399	30.773	23.433	24.129	22.361	20.446	18.433	19.667	19.690	21.867	20.997	21.464	102,2
Plemenski prašiči	421	349	230	297	393	208	180	135	167	326	430	498	426	85,4
Mladi pitani merjasci	62	61	36	25	17	22	21	29	24	20	20	23	18	77,7
POVPREČNA MASA (kg)														
Prašiči skupaj	82,1	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	100,1
Prašički	16,7	17,1	16,6	17,1	17,1	17,4	18,2	18,4	18,3	18,6	18,5	18,1	18,3	101,0
Pitani prašiči	85,0	85,4	86,4	87,4	91,0	89,1	89,1	89,0	90,2	90,1	93,2	94,8	95,5	100,8
Plemenski prašiči	117,0	111,4	113,4	133,1	140,6	129,0	119,1	121,1	131,3	140,7	149,5	149,9	150,9	100,7
Mladi pitani merjasci	72,1	72,3	72,5	71,5	71,6	71,6	71,1	71,8	70,9	71,0	70,4	69,7	70,7	101,5

Vir: SURS

3.2.6 Cene prašičev (EUR/t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRAŠIČI ZA ZAKOL (živa masa)														
Prašički do 25 kg	1.852,2	1.759,2	1.680,5	1.685,4	1.518,2	1.670,9	1.996,2	1.965,4	1.977,4	1.890,1	1.963,0	1.759,4	1.789,2	101,7
Pitani prašiči 25–150 kg	1.162,4	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	95,7
Lahki pitani prašiči 25–50 kg	1.644,9	1.823,3	1.820,5	1.778,5	1.654,2	1.782,5	2.067,4	2.060,1	1.945,8	1.855,7	1.677,5	2.122,0	2.104,8	99,2
Pitani prašiči 50–150 kg	1.160,7	1.077,4	1.201,8	1.100,0	1.115,0	1.199,5	1.337,5	1.365,2	1.311,5	1.234,2	1.217,9	1.317,2	1.259,7	95,6
Težki prašiči nad 150 kg	778,9	675,8	699,1	817,5	713,6	772,2	804,6	923,2	890,5	913,3	861,3	935,0	1.062,2	113,6
PRAŠIČI ZA NADALJNJO REJO														
Prašički in pujski za pitanje	1.939,9	1.730,7	1.779,8	1.846,1	1.889,9	1.949,2	2.301,6	2.472,2	2.368,3	2.212,0	2.298,0	2.470,0	2.328,9	94,3
CENE KLAVNIH PRAŠIČEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa; razred E)														
Slovenija	1.478,6	1.365,5	1.501,6	1.377,8	1.368,5	1.510,3	1.683,8	1.696,2	1.634,3	1.548,8	1.562,3	1.570,7	1.586,4	101,0
EU	1.452,3	1.351,7	1.532,4	1.422,2	1.402,4	1.531,9	1.705,2	1.754,8	1.566,0	1.395,8	1.459,6	1.479,8	1.500,3	101,4

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

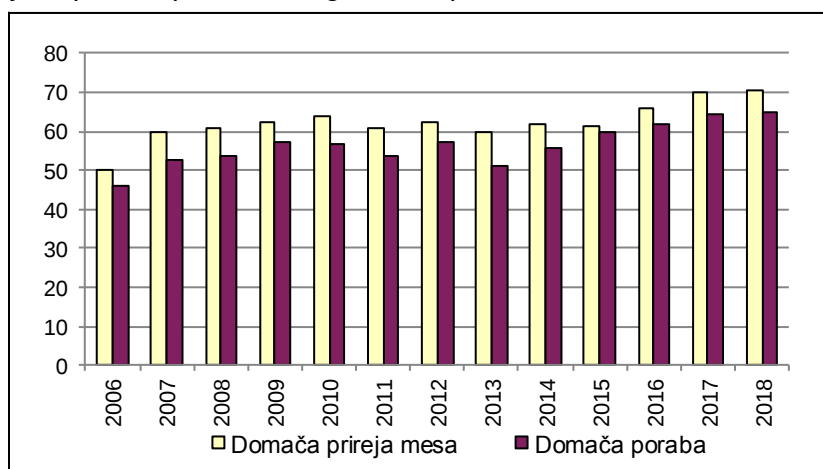
3.3 Perutninsko meso

Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je v zadnjem desetletju dosegla okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa že okoli 18 %.

Po podatkih popisov kmetijstva se je v obdobju od leta 2000 do 2010 število gospodarstev, ki redijo pitovne piščance, več kot prepolovilo, od leta 2010 pa do leta 2016 pa ponovno povečevalo. Leta 2010 je pitovne piščance redilo 2.911 KMG, leta 2013 4.652, leta 2016 pa že 5.514 KMG. Ocene na podlagi statističnih podatkov po velikostnih razredih kažejo na porast števila rej pri velikostnih razredih z manjšim številom živali (do 100 živali in od 100 do 500 živali) in pri tržno usmerjenih rejah, to je tistih, ki redijo nad 10.000 živali (pretežno so to kooperanti).

Leta 2018 se je po do zdaj znanih statističnih podatkih prirast perutnine v živi masi povečal za odstotek, na 97 tisoč ton, kar je največ od leta 1991. Od povprečja obdobja 2013–2017 (87 tisoč ton) je večji za kar 12 %. Za odstotek je večja tudi domača prireja perutninskega mesa, ki je v klavni masi znašala 71 tisoč ton. V strukturi zakola v klavnicah pitani piščanci že od leta 2012 k skupni masi prispevajo več kot 90 %, v letih 2017 in 2018 so prispevali celo 92 %. V tem obdobju se je delež puranov v skupni masi ustalil med 7 in 8 odstotki (leta 2018 je znašal 7,5 %), delež druge perutnine (predvsem kokoši) pa v zadnjih letih pri manj kot odstotku. Zmanjševanje deleža druge perutnine v skupnem zakolu je po vsej verjetnosti posledica povečevanja izvoza starih kokoši (prodaja klavnicam v tujini), saj se je masa izvoženih kokoši v primerjavi z letom 2013 povečala za okoli 58 %.

Slika 37: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

V zadnjem desetletju se je domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem stalno povečevala in je leta 2018 dosegla rekordnih 65 tisoč ton, kar je v primerjavi z letom 2017 za odstotek več. Za podoben odstotek je bila večja tudi poraba perutninskega mesa na prebivalca, ki je leta 2018 znašala že 31,4 kg (leta 2017 31,1 kg) in je za 11 % nad ravni povprečne porabe v obdobju 2013–2017 (28,3 kg). Zaradi večje domače porabe, ta je večja zaradi večje prireje in večjega uvoza nad izvozom, se je stopnja samooskrbe s perutninskim mesom v letu 2018 nekoliko znižala (0,5 odstotne točke), na približno 109 %, kar je tudi manj od ravni povprečja obdobja 2013–2017 (malo manj kot 110).

Slovenija še naprej ostaja neto izvoznica perutnine. Po močnem zmanjšanju leta 2015 (s 6,3 tisoč ton na 2,1 tisoč ton) se je presežek zunanje trgovine s perutninskim mesom v letih 2017

in 2018 znova precej približal ravni iz leta 2014 in je znašal 6,0 oziroma 6,1 tisoč ton. Trend rasti skupnega obsega zunanje trgovine se je nadaljeval tudi v letu 2018, ko je bila za 8 % večja kot leto prej.

Tako uvoz kot izvoz perutnine sta se v letu 2018 znova povečala. Uvoz je bil glede na leto 2017 večji za 10 %, izvoz pa za 8 %, po do zdaj znanih podatkih pa je bil presežek izvoza nad uvozom 22-odstoten.

Preglednica 23: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2014–2018

	Uvoz					Izvoz				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Žive živali	1.078	747	1.346	1.738	1.029	2.539	2.756	2.703	2.666	2.103
Meso	17.698	20.061	20.117	20.418	22.927	20.854	17.813	20.668	23.098	25.355
Izdelki	2.078	2.323	2.843	2.803	3.374	3.749	4.671	5.076	5.246	5.887
Skupaj	20.853	23.131	24.306	24.958	27.330	27.141	25.240	28.448	31.010	33.346

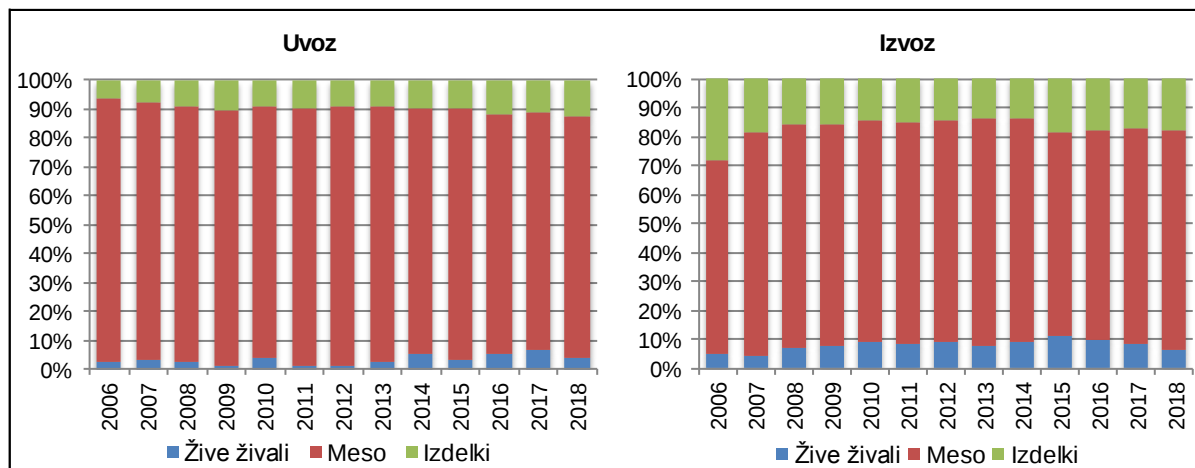
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

K povečanju izvoza perutnine sta prispevala povečan izvoz mesa in izdelkov (+10 %), saj se je izvoz živih živali drugo leto zapored zmanjšal in je bil v primerjavi z letom 2017 manjši za 21 %. V izvozu mesa in izdelkov se je izvoz mesa povečal za skoraj 10 %, izvoz izdelkov pa za 12 %. V izvozu perutnine prednjači izvoz mesa (leta 2018 76 %), ki v zadnjih letih v strukturi skupnega izvoza dosega okoli 75 %.

K večjemu uvozu perutnine v letu 2018 sta prispevala večji uvoz mesa (+12 %) in uvoz izdelkov (+20 %), uvoz živih živali pa se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 41 %. Tudi pri uvozu je daleč najpomembnejša kategorija uvoz mesa, ki v strukturi uvoza v zadnjih letih dosega med 80 % in 90 % (leta 2018 84 %).

Slika 38: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2006–2018

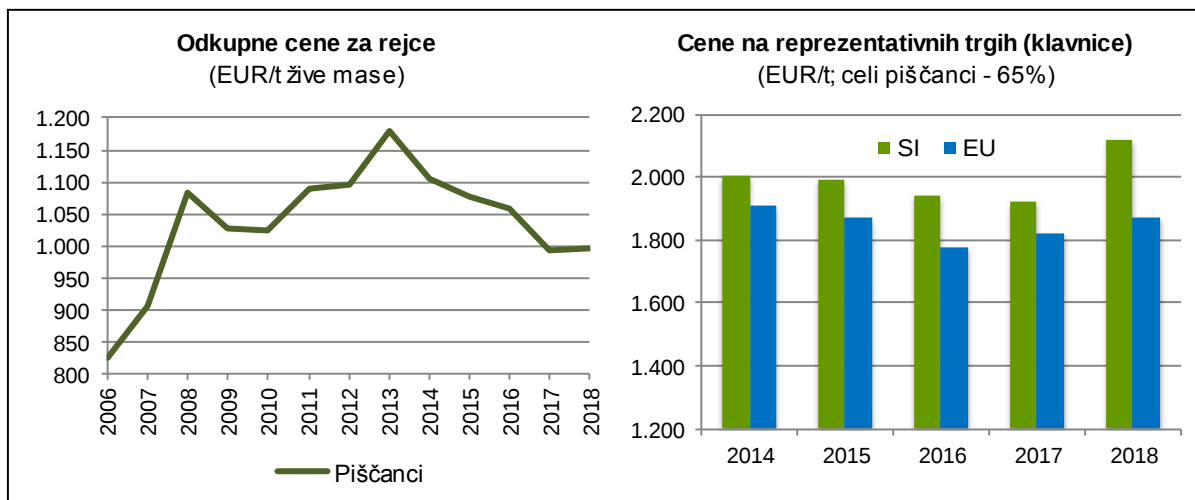
Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi vpetosti na mednarodni trg, velikega obsega zunanje trgovine in odvisnosti od nabave večine surovin na tujih trgih se odkupne cene perutnine pri nas gibajo podobno kot v EU.

Leta 2018 so se po statističnih podatkih odkupne cene perutnine za rejce agregatno zvišale za malo manj kot odstotek, pri čemer so cene pitanih piščancev v kategoriji perutnina za zakol (žive živali) ostale na ravni iz leta 2017. Po podatkih reprezentativnih klavnic se je tržna cena zaklanih piščancev (tj. 65 % piščancev) v letu 2018 zvišala za 10 %, kar je v primerjavi z

gibanjem povprečne cene v EU opazno več, saj se je cena piščancev za zakol na evropski ravni v primerjavi z letom 2017 v povprečju zvišala za skoraj 3 %.

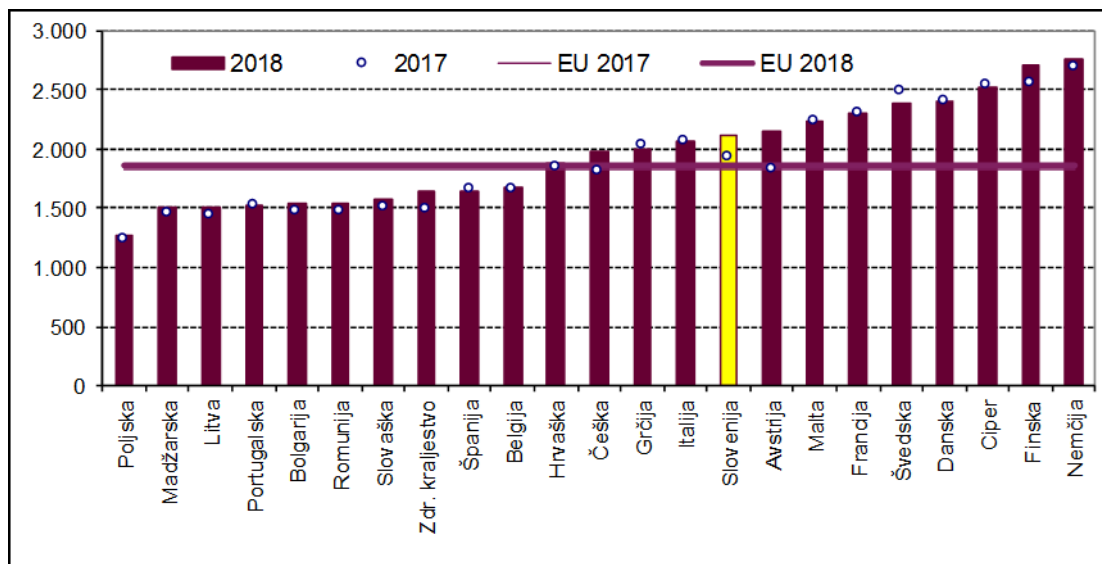
Slika 39: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Slovenija se je leta 2009 glede na raven cen piščancev premaknila iz sredine v zgornjo tretjino držav članic EU. Od leta 2014 je med temi državami znova v sredini (razen v letu 2016), kjer ostaja tudi leta 2018. V tem letu je po razpoložljivih podatkih Evropske komisije višjo tržno ceno celih piščancev kot Slovenija imelo osem držav članic EU.

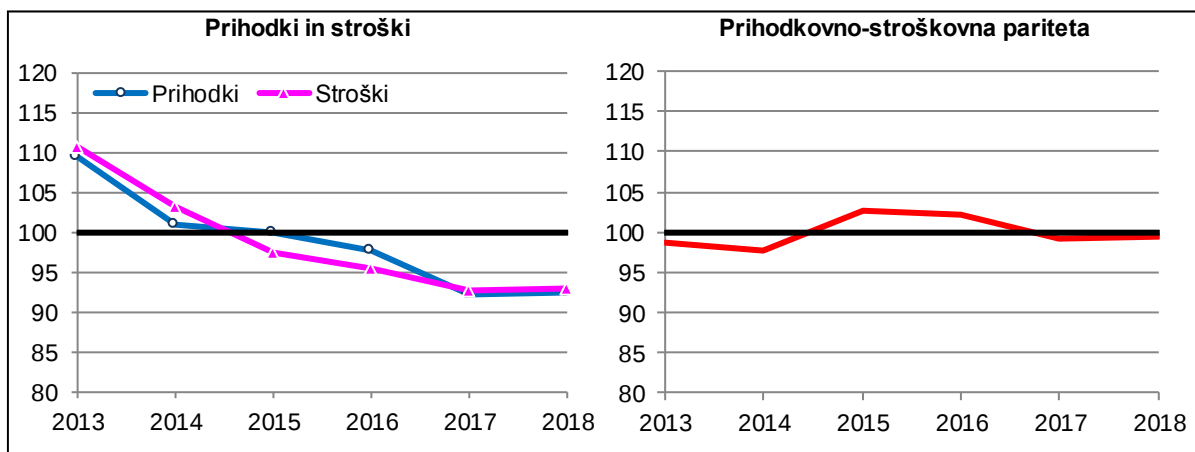
Slika 40: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2017 in 2018

Vir: Evropska komisija

Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga ima v strukturi stroškov krma, spremembe odkupnih cen perutnine praviloma sledijo spremembam cen krme. Po znižanju stroška krme za piščance v letu 2017 se je ta v letu 2018 po ocenah modelnih kalkulacij za pitane piščance zvišal za okoli 2 %. Bolj kot strošek krme so se v letu 2018 zvišali stroški najetih storitev (+4 %), zavarovanja ter dela in kapitala (vsi za dobre 3 %). Nasprotno pa se je strošek dan starih piščancev znižal, in sicer za 10 %, kar na agregatu pomeni, da so skupni stroški prireje piščančjega mesa ostali na ravni stroškov iz leta 2017.

Slika 41: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Na podobni ravni kot leta 2017 je ostala tudi skupna vrednost proizvodnje, kar pomeni, da je prihodkovno-stroškovno razmerje ostalo na ravni iz leta 2017 in je podobno povprečju zadnjega petletnega obdobja (2013–2017).

3.3.1 Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Prirast perutnine (živa masa)	68,8	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	100,7
Domača prireja mesa (klavna masa)	50,1	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	101,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	49,6	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	100,6
Zakol v klavnicah (klavna masa)	48,1	58,9	58,7	59,5	61,4	58,3	58,7	57,1	59,8	58,8	64,0	68,7	69,2	100,7
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	97,1	99,0	98,0	97,0	98,8	98,5	97,3	98,1	98,8	98,9	98,9	99,1	99,2	100,2
Zakol zunaj klavnice	1,5	0,6	1,2	1,9	0,8	0,9	1,6	1,1	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	83,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.3.2 Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Domača prireja mesa	50.087	59.845	60.872	62.546	63.721	60.977	62.338	59.832	61.961	61.409	66.058	70.228	70.774	100,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	258	350	307	179	613	194	189	499	1.078	747	1.346	1.738	1.029	59,2
Izvoz živih živali (klavna masa)	745	694	1.279	1.325	2.135	1.970	2.227	2.131	2.539	2.756	2.703	2.666	2.103	78,9
Vse pridobljeno meso	49.600	59.500	59.900	61.400	62.200	59.200	60.300	58.200	60.500	59.400	64.700	69.300	69.700	100,6
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.673	589	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	96,6
Uvoz mesa in izdelkov	9.716	10.328	11.795	12.908	15.446	16.858	18.920	18.823	19.776	22.384	22.960	23.220	26.301	113,3
I. stopnja predelave (meso)	9.055	9.534	10.693	11.572	14.014	15.234	17.212	17.011	17.698	20.061	20.117	20.418	22.927	112,3
II. stopnja predelave (izdelki)	662	794	1.102	1.336	1.432	1.624	1.708	1.811	2.078	2.323	2.843	2.803	3.374	120,4
Izvoz mesa in izdelkov	14.116	16.100	17.903	16.636	21.503	22.142	22.542	25.703	24.603	22.484	25.745	28.344	31.243	110,2
I. stopnja predelave (meso)	9.891	13.056	14.851	13.824	18.100	18.484	19.043	21.907	20.854	17.813	20.668	23.098	25.355	109,8
II. stopnja predelave (izdelki)	4.226	3.045	3.052	2.813	3.402	3.658	3.499	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246	5.887	112,2
Končne zaloge mesa in izdelkov	589	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	79,1
Domača poraba	46.284	52.613	53.908	57.309	56.800	53.806	57.045	50.985	55.641	59.576	61.903	64.215	64.988	101,2
Poraba na prebivalca (kg)	23,0	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,4	101,0
Stopnja samooskrbe (%)	108,2	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	108,9	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	19,0	19,9	19,9	20,3	20,6	20,8	21,3	21,4	22,1	22,9	23,8	23,8	:	
Stopnja samooskrbe (%)	101,3	99,8	100,3	100,7	103,1	103,9	104,0	104,3	104,3	104,1	104,9	105,4	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.3.3 Zakol perutnine v klavnicah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ŠTEVILO (tisoč)														
Perutnina skupaj	26.626	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	99,3
Pitani piščanci	25.683	32.492	33.086	32.400	31.887	31.016	31.377	31.579	32.949	32.662	35.275	37.811	37.579	99,4
Odrasle kokoši	397	298	290	327	320	333	260	348	265	243	297	254	201	79,3
Purani	546	567	516	460	472	495	404	388	380	417	415	435	458	105,3
Druga perutnina	0	0	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
MASA TRUPOV (t)														
Perutnina skupaj	48.137	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	100,7
Pitani piščanci	41.396	51.185	51.073	52.183	53.478	51.816	53.224	51.794	54.933	53.618	58.572	63.046	63.479	100,7
Odrasle kokoši	1.259	1.060	970	1.130	1.147	1.087	731	985	706	637	785	729	536	73,6
Purani	5.482	6.664	6.648	6.231	6.806	5.382	4.706	4.310	4.160	4.506	4.649	4.888	5.153	105,4
Druga perutnina	1	1	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
POVPREČNA MASA (kg)														
Perutnina skupaj	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	101,7
Pitani piščanci	1,6	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	101,2
Odrasle kokoši	3,2	3,6	3,3	3,5	3,6	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7	2,9	2,7	92,7
Purani	10,1	11,8	12,9	13,5	14,4	10,9	11,7	11,1	11,0	10,8	11,2	11,2	11,3	100,1
Druga perutnina	42,9	37,8	35,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	

Vir: SURS

3.3.4 Cene perutnine

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PERUTNINA ZA ZAKOL (EUR/t žive mase)														
Pitani piščanci	824,3	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	100,2
PERUTNINA ZA NADALJNJO REJO (EUR/000)														
Enodnevni piščanci (vsi)	424,7	477,6	539,1	527,4	494,1	500,7	512,3	504,0	498,0	499,0	457,0	z	z	
Enodnevni piščanci za pitanje	421,5	475,1	537,9	525,9	492,3	499,0	511,0	501,3	494,9	496,1	z	z	z	
Enodnevni piščanci za nesnice	576,3	582,9	595,8	614,4	609,3	599,2	597,4	683,6	675,5	639,8	z	z	z	
Jarkice (EUR/kg)	2.462,4	2.397,9	2.746,0	2.649,6	2.607,5	3.053,4	3.111,8	3.292,3	3.282,2	3.321,8	z	3.358,1	3.238,7	
CENE PIŠČANCEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase; 65 % piščanci)														
Slovenija	1.715,8	1.837,9	1.961,4	1.877,3	1.925,6	2.003,2	2.023,4	2.080,1	2.004,4	1.990,6	1.938,7	1.924,4	2.119,5	110,1
EU	1.513,0	1.757,9	1.803,0	1.696,7	1.701,0	1.870,4	1.919,3	1.949,4	1.910,5	1.869,9	1.778,8	1.821,0	1.870,5	102,7

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

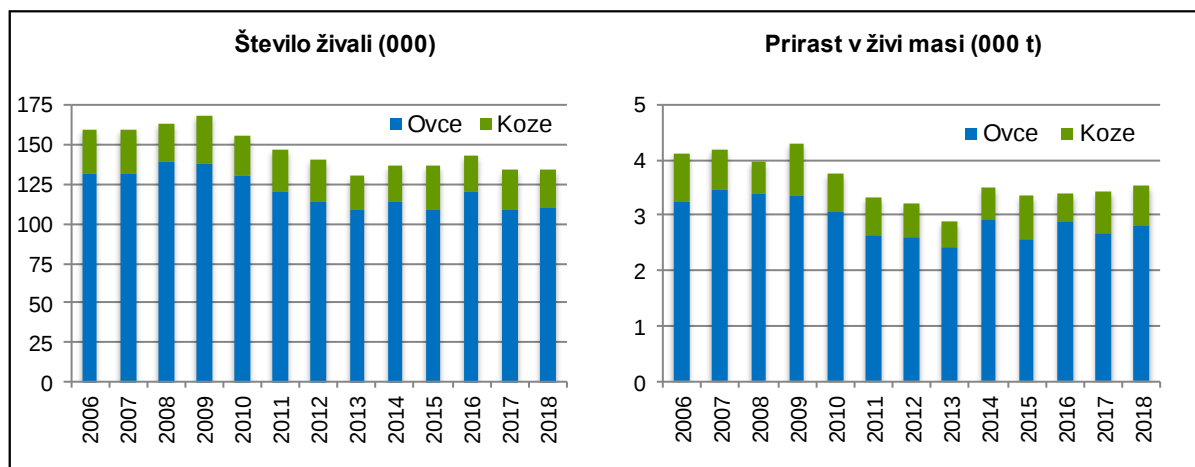
3.4 Ovčje in kozje meso

Prireja mesa drobnice k vrednosti kmetijske proizvodnje prispeva malo manj kot odstotek (leta 2018 0,7 %), k vrednosti živinorejske proizvodnje pa dober odstotek (leta 2018 1,6 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev leta 2016 se je število gospodarstev z drobnico v primerjavi z letom 2013 povečalo. K skupnemu povečanju KMG je prispeval porast števila KMG s kozami (+14 %), število KMG z ovcami pa se je zmanjšalo za dober odstotek. Po podatkih zadnjega raziskovanja se je število drobnice povečalo za 5 %. Pri tem se je stalež koz povečal za 12 %, ovac pa za 3 %. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG v obdobju 2013–2016 povečalo z 20,9 na 21,9 živali, pri kozah pa nekoliko zmanjšalo, z 8,6 na 8,4 živali na KMG.

Statistični podatki kažejo, da se je po hitri rasti obsega reje do leta 2009 trend obrnil navzdol in se leta 2014 ustavil. Po treh letih povečevanja se je število drobnice v letu 2017 zmanjšalo na 134 tisoč živali in v letu 2018 ostalo skoraj na enaki ravni kot leto prej. Leta 2018 je bilo v reji skoraj 135 tisoč živali, od tega skoraj 110 tisoč ovac (+1 % v primerjavi z letom prej). Hkrati se je število koz v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 2 %. Tako je bilo ob koncu leta 2018 v reji 24,7 tisoč živali (leta 2017 25,2 tisoč).

Slika 42: Število drobnice in prirast; 2006–2018

Vir: SURS

Prirast drobnice v živi masi se je v letu 2018 v primerjavi z letom prej povečal za 3 %, na približno 3,5 tisoč ton, kar je približno 7 % nad ravni povprečja zadnjih petih let. K povečanju prirasta drobnice je prispeval prirast ovac (+5 %), saj se je prirast koz v enakem obdobju zmanjšal za dobre 4 %. V strukturi skupnega prirasta drobnice prispevajo ovce okoli 80 % (v letu 2017 78 %).

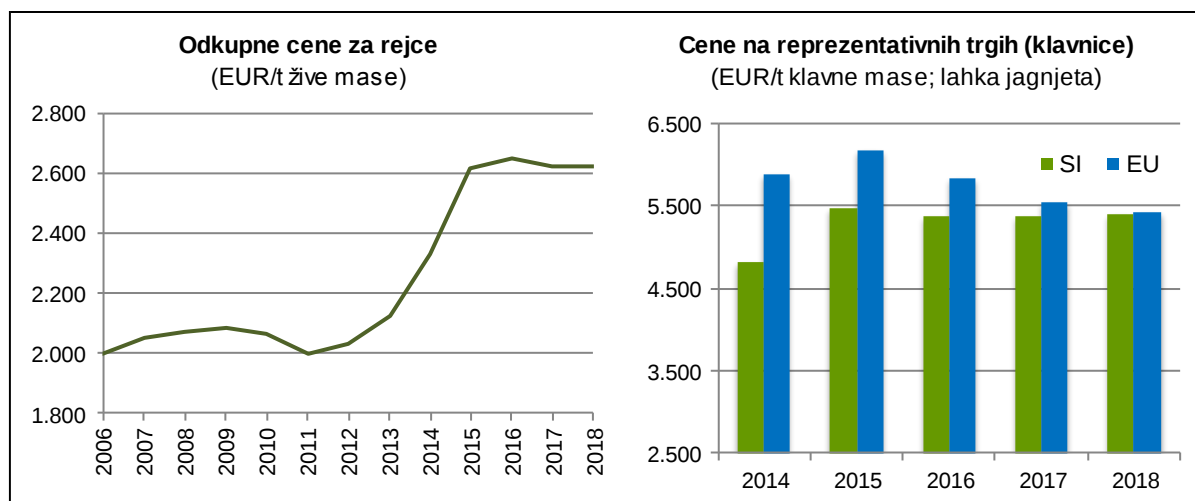
Domača prireja mesa drobnice se je v letu 2018 z 1,72 tisoč ton povečala na 1,81 tisoč ton (+5 %). Od leta 2013 se zakol drobnice v klavnicah povečuje, a se še vedno največ mesa drobnice pridobi iz zakola zunaj klavnic (povprečje obdobja 2013–2017 je okoli 93 %).

Prav tako kot domača prireja mesa se je v letu 2018 tudi domača poraba mesa drobnice povečala na 1,96 tisoč ton (+3 % glede na leto 2017). Potem ko je leta 2016 presegla dva tisoč ton oziroma je bila po letu 2010 znova kilogram na prebivalca, je bila domača poraba v letih 2017 in 2018 znova pod mejo dva tisoč ton. Z 0,95 kg na prebivalca je domača poraba mesa drobnice za približno polovico manjša od povprečne porabe mesa drobnice v EU.

Obseg zunanje trgovine z drobnico je v primerjavi z drugimi živalskimi proizvodi skromen. Po zmanjšanju zunanjetrgovinskega obsega leta 2011 se je ta z leti močno povečeval do leta 2016, ko je znašal že skoraj 441 ton. V letu 2017 se je skoraj prepolovil (235 ton) in se v letu 2018 zmanjšal še za 24 %, na 179 ton. Izrazito zmanjšanje obsega zunanje trgovine je predvsem posledica zmanjševanja uvoza mesa in izdelkov drobnice, ki v obsegu zunanje trgovine z drobnico tudi prevladujejo. Tako se je uvoz mesa in izdelkov z 209 ton, kolikor je znašal leta 2017, zmanjšal na 166 ton (–21 %). Po ustavitvi večletnega zniževanja stopnje samooskrbe z mesom drobnice v letu 2017 se je stopnja samooskrbe v letu 2018 zvišala (+1,8 odstotne točke). Z dobrimi 92 % je za 4 odstotne točke nad povprečjem obdobja 2013–2017.

Po trendu zviševanja odkupnih cen jagnjet v obdobju 2011–2016 so cene v zadnjih letih dokaj stabilne. Po statističnih podatkih so odkupne cene jagnjet (žive živali) v povprečju ostale na ravni iz leta 2017, podobno kažejo tudi podatki o tržnih cenah jagnjet na reprezentativnem trgu (v klavni masi), ki so neposredno primerljive s cenami lahkih jagnjet v drugih državah članicah EU.

Slika 43: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Cene drobnice se v Sloveniji oblikujejo precej lokalno in na njihovo gibanje razmere na evropskem trgu EU nimajo pomembnega vpliva. Cene na domačem trgu so se daljše obdobje v primerjavi z evropskimi gibale različno intenzivno in v različnih smereh, v zadnjih treh letih pa so v glavnem ostajale na podobni ravni. Vmesna zniževanja in zviševanja cen niso bila intenzivna.

Povprečne cene lahkih jagnjet v EU, za katere so reprezentativni predvsem trgi sredozemskih držav ter Vzhodne Evrope in Balkana, so se v letu 2018 znižale za dobra 2 %. Razlika med povprečno ceno EU za lahka jagnjeta in ceno lahkih jagnjet v Sloveniji se je v zadnjem desetletju zmanjševala. Še leta 2013 je znašala 41 %, v letu 2018 pa so bile povprečne EU cene lahkih jagnjet od slovenskih višje le še za malo manj kot odstotek.

Po letu 2014 se cena lahkih jagnjet v Sloveniji giblje med sredino in spodnjo tretjino držav članic EU. Leta 2018 so od držav, kjer se tržijo lahka jagnjeta, nižjo ceno od Slovenije imele le Grčija, Poljska, Litva, Romunija in Estonija.

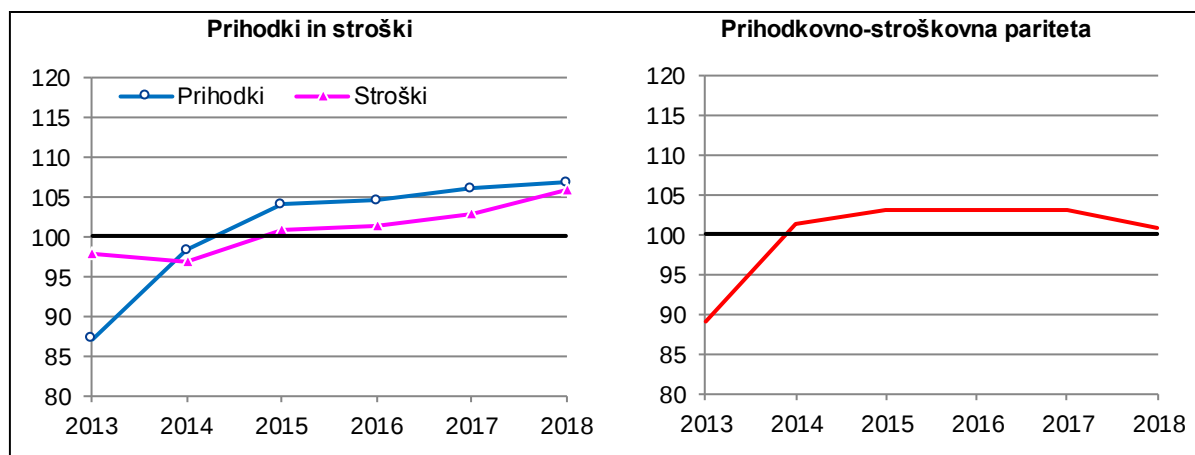
Rejci drobnice lahko v programskem obdobju 2014–2020 prek kmetijskih zemljišč, podobno kot v preteklem programskem obdobju, pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2018 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Rejci drobnice so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja, ki se je leta 2015 znižala s 30 % na 20 % zavarovalne premije, je veljala tudi leta 2018. Uveljavljajo lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Prihodkovno-stroškovno razmerje se je v primerjavi z letom 2017 poslabšalo. K temu so kljub večji vrednosti skupne proizvodnje, ta je bila v primerjavi z letom 2017 večja za skoraj odstotek, prispevali višji skupni stroški reje drobnice (+3 %). Med stroški so se leta 2018 za okoli 3 % zvišali strošek krme, strošek amortizacije ter strošek dela in kapitala, stroški najetih storitev pa so se zvišali za 2 %.

Slika 44: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Po ugodnem obdobju 2015–2017 so se razmere za rejo drobnice v letu 2018 poslabšale, vendar prihodkovno-stroškovno razmerje še vedno ostaja približno odstotek nad ravniyo povprečja obdobja 2013–2017.

3.4.1 Število drobnice

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
DROBNICA skupaj	159.326	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	100,4
Plemenske ovce in koze	109.335	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	98,3
– mlečna plemenska drobnica	8.259	8.950	9.934	12.015	9.636	9.599	9.119	8.212	9.566	9.813	8.740	10.216	10.885	106,5
– druga plemenska drobnica	101.076	100.853	101.891	105.112	100.651	91.011	84.980	79.881	83.584	83.836	87.392	85.754	83.418	97,3
Jagnjeta, kozlički, mlade ovce in koze	41.122	40.826	42.245	40.765	36.944	37.303	37.659	34.305	35.187	34.797	36.907	30.446	31.550	103,6
Jalove ovce in koze	1.316	1.115	2.330	2.378	2.078	1.825	2.296	2.070	1.503	1.809	2.218	1.002	2.074	207,0
Ovni in kozli	7.553	7.664	6.786	7.734	6.676	6.883	6.452	5.551	6.091	6.110	6.993	6.560	6.615	100,8
OVCE skupaj	131.528	131.180	138.958	138.108	129.788	119.976	114.152	108.779	113.648	109.406	119.845	108.761	109.832	101,0
Plemenske ovce	89.120	90.800	94.988	95.245	90.851	81.525	77.288	73.424	77.970	75.204	81.470	77.903	76.493	98,2
– mlečne ovce	4.066	3.989	4.930	5.283	4.378	5.021	4.763	4.035	4.641	3.927	4.610	5.322	5.006	94,1
– druge ovce	85.054	86.811	90.058	89.962	86.473	76.504	72.525	69.389	73.329	71.277	76.860	72.581	71.487	98,5
Jagnjeta in mlade ovce	36.220	34.185	37.264	35.514	32.535	32.380	30.901	29.806	30.239	28.745	31.469	25.855	27.359	105,8
Jalove ovce	698	718	1.722	1.734	1.482	1.233	1.495	1.536	953	1.141	1.646	686	1.357	197,8
Ovni	5.490	5.477	4.984	5.615	4.920	4.838	4.470	4.013	4.486	4.316	5.260	4.317	4.623	107,1
KOZE skupaj	27.798	28.228	24.228	29.896	26.197	26.645	26.351	21.240	22.283	26.959	22.405	25.217	24.710	98,0
Plemenske koze	20.215	19.003	16.837	21.882	19.436	19.085	16.811	14.669	15.180	18.445	14.662	18.067	17.810	98,6
– mlečne koze	4.193	4.961	5.004	6.732	5.258	4.578	4.356	4.177	4.925	5.886	4.130	4.894	5.879	120,1
– druge koze	16.022	14.042	11.833	15.150	14.178	14.507	12.455	10.492	10.255	12.559	10.532	13.173	11.931	90,6
Kozlički in mlade koze	4.902	6.641	4.981	5.251	4.409	4.923	6.758	4.499	4.948	6.052	5.438	4.591	4.191	91,3
Jalove koze	618	397	608	644	596	592	801	534	550	668	572	316	717	226,9
Kozli	2.063	2.187	1.802	2.119	1.756	2.045	1.982	1.538	1.605	1.794	1.733	2.243	1.992	88,8

Vir: SURS

3.4.2 Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
DROBNICA skupaj														
Prirast drobnice (živa masa)	4,10	4,18	3,96	4,31	3,74	3,33	3,21	2,90	3,51	3,36	3,40	3,43	3,54	103,0
Domača prireja mesa (klavna masa)	2,02	2,09	1,94	1,99	2,03	1,89	1,76	1,61	1,62	1,67	1,64	1,72	1,81	105,2
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	2,00	2,08	1,93	1,98	2,03	1,89	1,75	1,60	1,62	1,66	1,64	1,72	1,81	105,2
Zakol v klavnicah (klavna masa)	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,12	0,12	0,09	0,11	0,12	0,13	0,15	0,17	111,3
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	5,9	6,5	6,5	6,0	5,7	6,3	6,6	5,8	7,1	7,2	8,0	8,8	9,3	105,9
OVCE														
Prirast ovc (živa masa)	3,24	3,47	3,41	3,35	3,06	2,65	2,62	2,42	2,91	2,57	2,91	2,68	2,81	105,0
Domača prireja mesa (klavna masa)	1,65	1,71	1,61	1,67	1,64	1,54	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,42	1,44	101,3
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,63	1,69	1,60	1,66	1,63	1,54	1,41	1,31	1,34	1,36	1,31	1,42	1,44	101,3
KOZE														
Prirast koz (živa masa)	0,86	0,71	0,55	0,96	0,68	0,68	0,59	0,48	0,60	0,78	0,49	0,76	0,72	95,6
Domača prireja mesa (klavna masa)	0,37	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,30	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	123,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	0,37	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,29	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	123,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.4.3 Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Domača prireja mesa	2.016	2.098	1.939	1.981	2.053	1.890	1.762	1.608	1.622	1.666	1.640	1.720	1.811	105,3
Uvoz živih živali (klavna masa)	0	0	0	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0	
Izvoz živih živali (klavna masa)	12	20	11	3	29	2	10	4	4	2	0	0	2	
Vse pridobljeno meso	2.004	2.078	1.928	1.978	2.027	1.888	1.752	1.604	1.624	1.664	1.640	1.720	1.809	105,2
Začetne zaloge mesa in izdelkov	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	28	57	53	61	49	31	40	88	240	296	404	209	165,8	79,5
Izvoz mesa in izdelkov	8	18	13	6	3	8	13	7	8	9	37	26	11	41,8
Končne zaloge mesa in izdelkov	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	2.024	2.117	1.968	2.034	2.073	1.911	1.778	1.686	1.856	1.951	2.007	1.902	1.964	103,2
Poraba na prebivalca (kg)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,92	0,95	103,0
Stopnja samooskrbe (%)	99,6	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,2	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	2,5	2,4	2,3	2,2	2,0	2,0	1,8	1,79	1,77	1,82	1,80	1,74	1,73	99,6
Stopnja samooskrbe (%)	81,0	80,8	79,6	79,0	81,1	83,6	86,7	87,4	88,2	86,2	87,4	91,5	90,6	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.4.4 Cene drobnice za zakol

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
EUR/t žive mase														
Jagnjeta (vsa)	1.998,2	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	99,2
Sesna jagnjeta	2.046,3	2.085,8	1.982,2	1.988,8	2.043,2	1.983,0	2.142,9	2.209,2	2.320,0	2.656,1	z	z	z	
Pitana jagnjeta	1.973,7	2.027,9	2.098,4	2.122,9	2.071,3	2.005,0	1.994,4	2.085,8	2.335,3	2.610,7	2.645,8	z	z	
Ovce	1.514,1	938,9	866,2	877,9	779,7	753,4	792,0	720,5	822,1	1.139,1	1.055,1	1.109,9	1.117,0	105,2
CENE LAHKIH JAGNJET NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase)														
Slovenija	3.954,3	4.137,0	4.216,5	4.146,5	4.073,7	4.027,5	4.040,2	4.173,2	4.817,5	5.467,7	5.373,7	5.364,9	5.389,3	100,5
EU	5.946,2	5.863,1	6.073,3	6.376,9	5.843,0	5.905,2	5.998,8	5.896,6	5.890,1	6.169,2	5.838,2	5.552,6	5.420,7	97,6

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

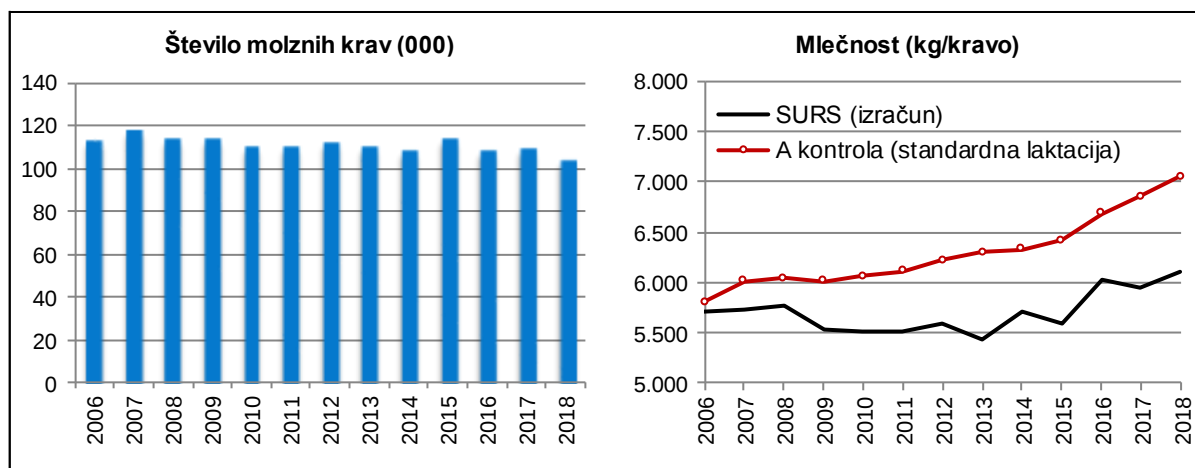
3.5 Mleko

Proizvodnja kravjega mleka še naprej ostaja najpomembnejša usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 15 % (leta 2018 13,9 %), k vrednosti živinoreje pa približno 33 % (leta 2018 32,3 %).

Kot kažejo podatki statističnih raziskav, so bile pri mlečni proizvodnji strukturne spremembe v zadnjem desetletju, še zlasti po letu 2007, najintenzivnejše med vsemi živinorejskimi usmeritvami. Tako se je v obdobju 2007–2010 število KMG, ki redijo molzne krave, zmanjšalo za več kot 40 %, v obdobju 2010–2016 pa se je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev število KMG zmanjšalo še za dodatnih 13 %. Tako se je v letu 2016 s proizvodnjo kravjega mleka ukvarjalo malo manj kot 14 % vseh KGM (leta 2007 še 25 %). Število molznih krav v Sloveniji se je leta 2013 zmanjšalo na 104 tisoč, leta 2016 pa jih je bilo evidentiranih 111 tisoč, tj. za 7 % več. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo se je v obdobju 2005–2016 povečevalo in je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 znašalo 11,6 molznice na KMG, kar kaže na nadaljevanje trenda povečevanja tega števila in specializacije rej.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2018 v reji približno 103 tisoč molznic, kar je za skoraj 6 % manj kot v enakem obdobju leta 2017 (109 tisoč molznic). V primerjavi z letom 2017 pa se je povprečna mlečnost povečala (+3 %) in je po statističnih podatkih znašala 6,1 tisoč kg mleka na molznico. Podobno kažejo tudi podatki centralne podatkovne zbirke (CPZ) Govedo (KIS), po katerih pa se je leta 2018 povprečna mlečnost v standardni laktaciji povečala za skoraj 3 % in je prvič znašala več kot 7.000 kg/kravo molznico. Za dobre 3 % se je povečala tudi povprečna mlečnost na kravo molznico v celotni laktaciji in je leta 2018 znašala 8.120 kg (leta 2017 7.851 kg).

Slika 45: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2006–2018

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo)

Po statističnih podatkih se je rast skupne količine namolzenega mleka, ki jo spremljamo od leta 2014, leta 2018 ustavila. Tako je bilo po začasnih podatkih namolzenih 627 tisoč ton mleka, kar je za 3 % manj kot leta 2017 (648 tisoč ton).

Mlekarne so leta 2018 odkupile za dober odstotek manj mleka kot leto prej. Količinsko je odkup mleka znašal približno 571 tisoč ton, kar je 91 % celotne količine namolzenega mleka. V okviru organiziranega odkupa mleka so domače mlekarne glede na leto 2017 odkupile podobno količino mleka, pri tujih mlekarnah pa se je odkup slovenskega mleka znova zmanjšal (–5 %) in je v letu 2018 znašal dobrih 176 tisoč ton.

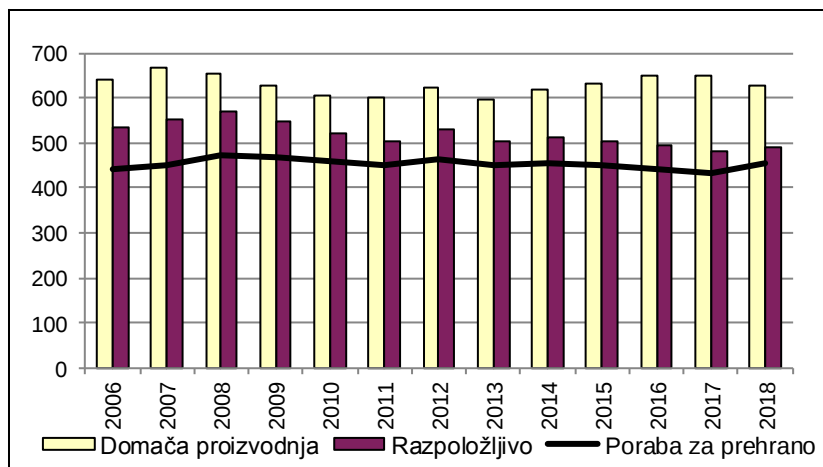
Povprečna vsebnost maščob v odkupljenem mleku je v letu 2018 znašala 4,15 %, vsebnost beljakovin pa 3,37 %, kar je v obeh primerih malce več kot leto prej.

Leta 2018 se je delež mleka, ki ne spada v ekstra in prvi kakovostni razred, v primerjavi z letom prej povečal na 9 % (leta 2017 7 %). Po znanih podatkih do leta 2015 je v zadnjem desetletju opazen trend zmanjševanja deleža mleka v ekstra kakovostnem razredu in povečevanje tega deleža v prvem kakovostnem razredu. Povečeval pa se je delež mleka, ki po kakovosti ne spada v ekstra in prvi bakteriološki razred. Takšnega mleka je bilo v zadnjih petih letih med 5,3 in 11,6 %.

Že dobro desetletje del mleka odkupijo neposredno tuje mlekarne (večinoma italijanske, v zadnjih letih pa tudi hrvaške). Ta prodaja se je opazno povečevala do leta 2015, ko je dosegla 214 tisoč ton oziroma 39 % celotnega odkupa. V zadnjih treh letih se je odkup tujih mlekar zmanjševal, manjšal pa se je tudi delež v celotnem odkupu (leta 2018 31 %).

Proizvodnja mleka v Sloveniji stalno presega domačo porabo. Po začasni statistični podatki je bila poraba mleka v letu 2018 v primerjavi z letom prej za malo manj kot 2 % večja in je v ekvivalentu surovega mleka znašala 491 tisoč ton, kar je primerljivo z letom 2016 (493 tisoč ton). Poraba se je povečala predvsem zaradi za 5 % večje porabe mleka za prehrano (454 tisoč ton, leta 2017 434 tisoč ton). Tako je bila v letu 2018 tudi poraba mleka na prebivalca večja kot leto prej, in sicer 219,2 kg (leta 2017 209,9 kg), kar pa je tudi za dober odstotek več od povprečne porabe obdobja 2013–2017 (216,1 kg).

Slika 46: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Po petih letih rasti stopnje samooskrbe se je ta leta 2018 znižala. V primerjavi z letom 2017 se je znižala za dobrih 6 odstotnih točk, na 128 %, kar je še vedno za 2 odstotni točki nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V zadnjih nekaj letih obseg zunanje trgovine z mlekom nekoliko niha, a narašča. Leta 2018 se je obseg znova povečal in je bil rekordnih 654 tisoč ton (v ekvivalentu surovega mleka). V primerjavi z letom prej se je uvoz mleka in mlečnih izdelkov povečal (+9 %), izvoz pa je ostal na podobni ravni.

Presežek izvoza nad uvozom se je tako leta 2018 zmanjšal. V primerjavi z letom 2017 je bil manjši za 13 % in je znašal 139 tisoč ton. V strukturi skupnega izvoza že več let prevladuje izvoz surovega mleka. Po letih od 2013 do 2015, ko je znašal 60 % in več, se delež izvoza surovega mleka zmanjšuje in je leta 2018 znašal 45 %. Povečal pa se je delež izvoženih mlečnih izdelkov, ki je leta 2018 v strukturi zajemal že 44 %. V strukturi skupnega uvoza še

vedno prevladujejo mlečni izdelki (94 %). V primerjavi z letom prej se struktura v skupnem uvozu ni spremenila.

Preglednica 24: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2014–2018

	Uvoz					Izvoz				
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Mleko skupaj (ekvivalent surovega mleka)	211,4	231,6	238,3	235,6	257,5	313,9	355,0	396,4	396,3	396,8
– od tega surovo mleko	13,8	8,7	6,7	16,0	15,8	199,3	214,3	210,8	185,5	176,4
Mlečni izdelki										
Sveže konzumno mleko**	54,7	50,1	41,6	39,4	48,5	72,4	89,9	107,4	126,9	127,5
Fermentirani izdelki	14,4	14,1	13,3	13,1	12,9	8,3	7,0	10,3	16,5	15,7
Smetana	1,7	2,4	4,6	5,0	5,0	1,0	1,0	1,4	0,8	0,9
Sir in skuta	17,6	21,4	23,3	24,9	27,2	3,6	5,3	8,1	10,0	10,2
Maslo	1,7	2,1	2,3	2,0	2,3	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1

* Začasni podatki.

** Skupaj z uvozom mleka za predelavo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Med izvozom mlečnih izdelkov sta se leta 2018 v primerjavi z letom prej povečala le izvoz smetane (+9 %) ter sirov in skute (+1 %), ki pa ne spadata med pomembnejše izvozne mlečne izdelke. Med pomembnejše spadata izvoz fermentiranih izdelkov, ki se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšal za 4 %, in svežega trajnega mleka, katerega izvoz je leta 2018 ostal na ravni iz leta prej. Za 28 % se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal tudi izvoz masla.

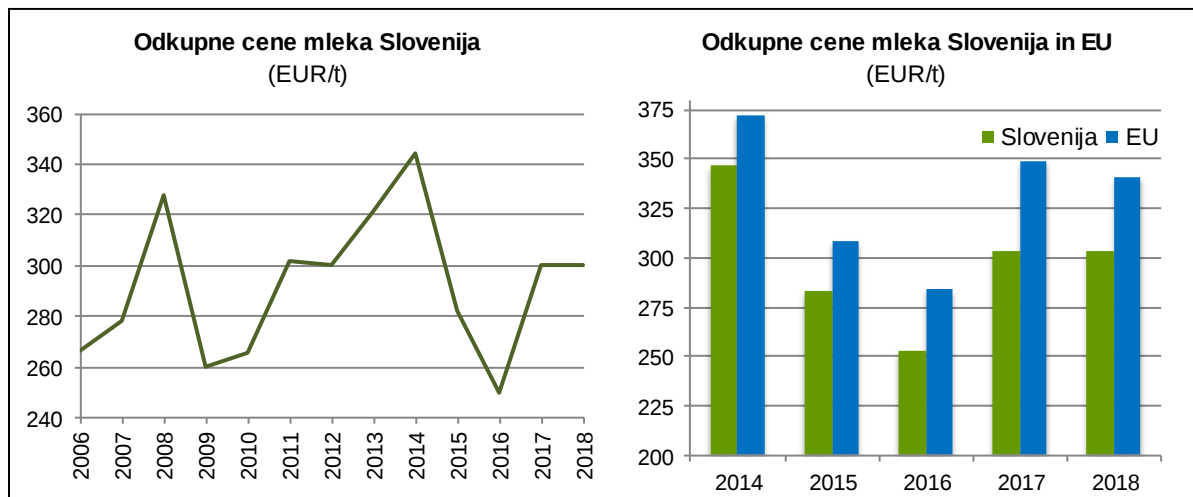
V letu 2018 so se v uvozu mlečnih izdelkov povečali uvoz svežega in trajnega mleka (+40 %), sira in skute (+9 %) ter masla (+14 %), uvoz fermentiranih izdelkov se je zmanjšal (–1 %), uvoz smetane pa je ostal na ravni iz leta 2017.

S spremembami v lastništvu mlekarin so se spremenili tudi zunanjetrgovinski tokovi za posamezne kategorije mlečnih izdelkov. To se v zadnjih nekaj letih kaže na primer v izrazitem povečanju izvoza svežega konzumnega mleka, v katerem je zajeto tudi mleko za predelavo, ki se nato znova prikazuje predvsem kot večji uvoz sirov in skute.

Tudi za spremembe odkupnih cen mleka za rejce velja, da te večinoma sledijo spremembam na evropskem trgu. V zadnjem desetletju so cene mleka na evropski ravni in v Sloveniji precej nihale. Po občutnem znižanju cen v letih 2015 in 2016 (250 EUR/t v letu 2016) se je cena mleka v letu 2017 zvišala na okoli 300 EUR/t in na tej ravni ostala tudi v letu 2018.

Na nam najbolj zanimivem, italijanskem trgu se je odkupna cena mleka v letu 2018 v povprečju znižala (–3 %), a je bila po podatkih Evropske komisije še vedno v povprečju za 18 % višja kot v Sloveniji.

Slika 47: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU

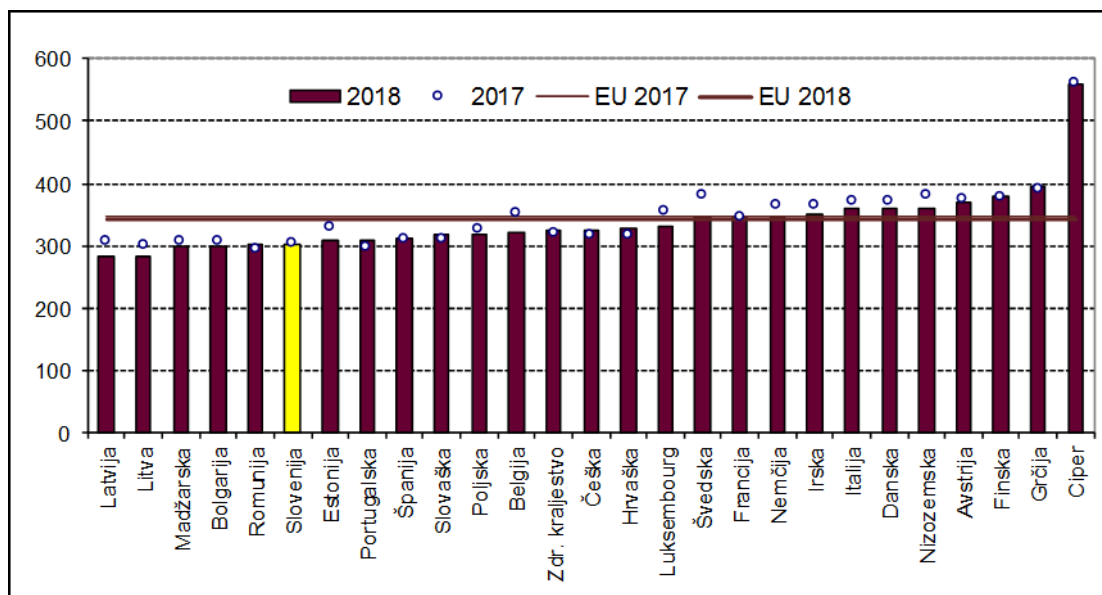

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Leta 2018 so se odkupne cene surovega mleka zvišale le v sedmih državah članicah EU, v štirih (med drugimi v Sloveniji) pa se odkupne cene mleka niso spremenile. Na avstrijskem trgu se je odkupna cena mleka znižala za odstotek, na hrvaškem trgu pa se je v povprečju zvišala za 5 %.

Po ceni surovega mleka spada Slovenija med države članice EU z nizko ceno, med njimi pa je bila tudi leta 2018, čeprav se je v primerjavi z letom 2017 povzpela za tri mesta. Nižjo ceno mleka so imele le Romunija, Bolgarija, Madžarska, Litva in Latvija. Na hrvaškem trgu, ki zadnja leta postaja vse bolj zanimiv za izvoz slovenskega surovega mleka, je bila odkupna cena mleka za dobrih 8 % višja kot v Sloveniji.

Slika 48: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2017 in 2018

Vir: Evropska komisija

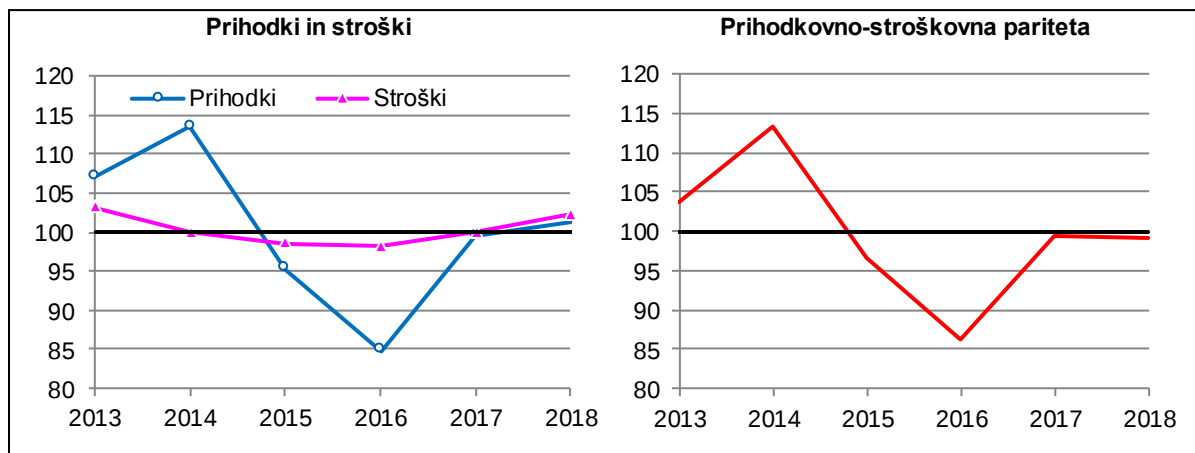
V okviru skupne ureditve kmetijskih trgov je leta 2015 prenehal veljati sistem mlečnih kvot, uveden v obdobju prevelike ponudbe mleka leta 1984, kar je med drugim vplivalo na povečano nestabilnost razmer v sektorju.

Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 se je ohranilo le proizvodno vezano plačilo za prirejo mleka v gorskih območjih (podpora v obliki plačila na glavo ženskih govedi). Do proizvodno vezane podpore za mleko so upravičena kmetijska gospodarstva, razvrščena v gorska območja, ki so v kvotnem obdobju 2014–2015 oddala in prodala več kot 5.167 kg mleka in v posameznem letu redijo eno ali več ženskih govedi. Višina proizvodno vezane podpore za mleko na gorskih območjih je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za mleko na gorskih območjih in številom upravičenih ženskih govedi v posameznem letu. Tudi v letu 2018 je bilo za to shemo namenjenih 3,5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je bilo 127,3 EUR/glavo, kar je manj kot leto prej (130,8 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni, ki se je leta 2015 znižal s 30 % na 20 % zavarovalne premije. Takšen delež je ostal tudi leta 2018. Rejci pa lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Z ekonomskega vidika so bile razmere za proizvodnjo mleka leta 2018 stabilne in podobne kot v letu 2017 in precej ugodnejše kot v letih 2015 in 2016. Ob zvišanju povprečne odkupne cene mleka (za dober odstotek) so se po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v povprečju nekoliko zvišali tudi stroški prireje mleka (+2 %).

Slika 49: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Za podoben odstotek kot skupni stroški prireje so se zvišali tudi stroški materiala in storitev, v okviru teh za podoben odstotek tudi stroška plemenske živine in krme. Za okoli 3 % sta se leta 2018 zvišala tudi stroška amortizacije ter dela in kapitala.

Zaradi večje vrednosti stranskih proizvodov se je vrednost skupne proizvodnje kljub nekoliko nižjim subvencijam povečala (+2 %). Ker sta bili rasti vrednosti proizvodnje in stroškov podobni, je v letu 2018 prihodkovno-stroškovna pariteta prireje mleka ostala podobna kot leto prej, v primerjavi z obdobjem 2013–2017 pa malce podpovprečna.

3.5.1 Proizvodnja kravjega mleka

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Proizvodnja mleka														
Število molznic	112.510	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	94,4
Povprečna mlečnost (kg/kravo)**	5.708	5.726	5.764	5.531	5.517	5.516	5.593	5.435	5.718	5.598	6.024	5.954	6.106	102,5
Namolzeno mleko (t)	642.262	666.472	653.682	625.521	603.930	601.591	620.943	595.496	616.581	631.671	649.675	647.986	627.164	96,8
Odkupljeno mleko (t)	511.017	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	98,6
– domače mlekarne (t)	389.473	383.161	361.122	355.789	363.863	364.606	356.372	328.886	332.360	339.364	363.934	393.365	394.239	100,2
– tuje mlekarne (t)	121.544	147.213	163.189	161.003	155.637	160.986	178.685	188.085	199.334	214.314	210.780	185.487	176.397	95,1
Delež tujih mlekar v odkupu (%)	23,8	27,8	31,1	31,2	30,0	30,6	33,4	36,4	37,5	38,7	36,7	32,0	30,9	96,5
Delež mleka v odkupu (%)	79,6	79,6	80,2	82,6	86,0	87,4	86,2	86,8	86,2	87,7	88,5	89,3	91,0	101,9
Kakovost mleka														
Vsebnost mlečne masti (%)	4,08	4,11	4,13	4,12	4,14	4,15	4,17	4,20	4,17	4,12	4,12	4,14	4,15	100,2
Vsebnost beljakovin (%)	3,31	3,34	3,35	3,35	3,37	3,36	3,37	3,37	3,36	3,36	3,38	3,36	3,37	100,4
Bakteriološki razred ekstra (%)	90,15	85,92	79,65	73,89	75,44	80,78	78,42	76,77	66,71	:	:	:	:	
Bakteriološki razred 1 (%)	7,63	11,16	16,58	16,60	18,52	14,89	16,66	17,66	21,65	:	:	:	:	
Bakteriološki razred ekstra in 1 (%)***	97,78	97,08	96,23	90,49	93,96	95,67	95,08	94,43	88,36	92,10	94,65	93,24	91,13	97,7
Rezultati A–kontrola														
Število krav v kontroli mlečnosti	81.513	82.344	82.875	83.019	83.172	82.856	82.132	79.329	80.708	81.995	81.772	80.305	79.156	98,6
– delež od vseh krav molznic (%)	72,4	70,7	73,1	73,4	76,0	76,0	74,0	72,4	74,8	72,7	75,8	73,8	77,1	104,4
Mlečnost v standardni laktaciji (kg/kravo)	5.803	6.016	6.043	6.012	6.062	6.110	6.224	6.303	6.328	6.424	6.690	6.858	7.052	102,8
Mlečnost v celi laktaciji (kg/kravo)	6.505	6.778	6.826	6.789	6.877	6.942	7.086	7.210	7.210	7.350	7.680	7.851	8.120	103,4
Vsebnost mlečne masti – cela laktacija (%)	4,14	4,10	4,10	4,06	4,03	4,05	4,06	4,07	4,08	4,07	4,08	4,07	4,06	99,8
Vsebnost beljakovin – cela laktacija (%)	3,31	3,31	3,33	3,37	3,37	3,39	3,39	3,39	3,38	3,39	3,40	3,39	3,39	100,0

* Začasni podatki.

** Namolzeno mleko, deljeno s številom krav.

*** Preračun KIS kot razlika med skupno količino odkupljenega mleka in količino mleka z več kot 100.000 mikroorganizmi/ml (združeni kakovostni razredi 2, 3 in 4); od leta 2015 ni več spremljanja podatkov o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred.

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo), ARSKRTP

3.5.2 Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
OVCE														
Število mlečnih ovc**	2.876	2.767	2.904	3.139	3.511	3.753	3.035	2.648	3.501	2.977	2.679	3.192	3.810	119,4
Povprečna mlečnost (kg/ovco)***	186	145	170	184	172	174	126	131	190	133	150	186	200	107,5
Namolzeno mleko (t)	397	418	470	534	541	612	473	397	504	467	447	498	638	128,0
KOZE														
Število mlečnih koz** (konec leta)	3.222	3.817	3.947	4.958	4.333	3.180	3.192	3.188	3.992	4.468	3.388	3.812	4.806	126,1
Povprečna mlečnost (kg/kozy)***	395	438	403	446	267	259	374	318	452	422	285	435	464	106,5
Namolzeno mleko (t)	1.347	1.412	1.539	1.760	1.326	1.123	1.188	1.017	1.441	1.684	1.274	1.475	1.767	119,8
MLEČNA DROBNICA skupaj														
Število mlečne drobnice** (konec leta)	6.098	6.584	6.851	8.097	7.844	6.933	6.227	5.836	7.493	7.445	6.067	7.004	8.616	123,0
Namolzeno mleko (t)	1.744	1.830	2.009	2.294	1.867	1.735	1.661	1.413	1.945	2.151	1.721	1.973	2.405	121,9

* Začasni podatki.

** Samo živali, ki so že kotile.

*** Preračuni KIS (namolzeno mleko/število živali ob koncu predhodnega leta).

Vir: SURS

3.5.3 Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Namolzeno mleko	642,3	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	627,2	96,8
Začetne zaloge	12,9	13,1	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	130,1
Uvoz	139,9	155,0	198,9	188,5	231,9	217,9	223,1	220,7	211,4	231,6	238,3	235,6	257,5	109,3
– uvoz za predelavo	36,1	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	15,8	98,6
– uvoz izdelkov	103,7	129,5	159,0	166,6	190,0	180,4	188,3	192,9	197,6	222,9	231,6	219,6	241,7	110,1
Izvoz	247,5	268,1	275,3	267,0	311,9	313,3	326,4	313,5	313,9	355,0	396,4	396,3	396,8	100,1
– izvoz surovega mleka	121,5	147,2	163,2	161,0	155,6	161,0	178,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5	176,4	95,1
– izvoz mleka za predelavo	34,1	23,4	15,1	18,7	22,6	21,5	26,9	17,9	8,5	31,0	46,6	47,7	47,0	98,6
– izvoz izdelkov	91,9	97,5	97,0	87,3	133,6	130,8	120,8	107,6	106,1	109,7	139,0	163,1	173,3	106,3
Končne zaloge	13,1	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	86,5
Razpoložljivo za porabo	534,4	554,0	570,6	549,6	519,1	502,4	528,8	503,8	512,7	505,0	493,1	482,5	490,7	101,7
– izgube	17,1	17,4	17,1	16,3	16,1	16,1	21,7	15,5	15,8	16,1	16,7	17,1	16,6	97,6
– poraba za krmo	77,6	85,0	80,1	63,7	44,4	37,0	42,6	38,2	43,7	37,7	36,2	31,8	20,4	64,1
– poraba za prehrano	439,7	451,6	473,3	469,7	458,5	449,3	464,4	450,1	453,3	451,2	440,2	433,7	453,7	104,6
Poraba na prebivalca (kg)	218,9	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	219,2	104,4
Stopnja samooskrbe (%)	120,2	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	127,8	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.5.4 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
SVEŽE IN TRAJNO MLEKO**														
Proizvodnja iz domačega mleka	120,1	139,0	115,7	120,7	121,5	118,2	116,9	125,2	140,7	146,6	150,5	161,0	152,2	94,5
Uvoz mleka za predelavo	36,1	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	15,8	98,6
Proizvodnja skupaj	156,2	164,5	155,6	142,6	163,4	155,7	151,6	153,0	154,6	155,3	157,2	177,1	168,0	94,9
Začetne zaloge	5,1	4,3	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	133,5
Uvoz	16,5	14,0	24,0	33,0	42,2	44,9	50,8	44,9	40,8	41,4	34,9	23,4	32,7	139,8
Izvoz	70,4	69,9	60,3	61,5	95,7	90,7	95,6	83,8	72,4	89,9	107,4	126,9	127,5	100,5
Končne zaloge	4,3	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	86,0
Domača poraba	103,1	109,7	117,4	114,4	109,6	109,5	106,7	114,2	121,4	105,5	86,0	71,2	74,6	104,7
Poraba na prebivalca (kg)	51,3	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	36,0	104,5
Stopnja samooskrbe (%)	116,5	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	204,2	
FERMENTIRANI IZDELKI**														
Proizvodnja	34,5	33,3	33,2	32,1	31,6	33,7	33,9	34,9	30,8	29,7	34,3	42,1	43,8	104,0
Začetne zaloge	0,9	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	101,9
Uvoz	9,9	12,2	13,8	16,3	17,0	15,5	16,1	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	12,9	98,6
Izvoz	8,8	9,4	10,7	9,6	8,8	9,9	10,7	12,0	8,3	7,0	10,3	16,5	15,7	95,5
Končne zaloge	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	96,1
Domača poraba	35,4	36,1	36,0	38,8	39,8	40,1	39,3	37,8	36,9	36,8	37,1	38,7	41,0	105,9
Poraba na prebivalca (kg)	17,6	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,8	105,7
Stopnja samooskrbe (%)	97,3	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	106,7	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.5 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
SMETANA**														
Proizvodnja	13,8	15,2	15,9	14,9	14,7	14,2	13,3	12,8	12,1	12,1	12,1	12,2	12,1	99,6
Začetne zaloge	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	75,1
Uvoz	0,3	2,3	3,7	2,8	1,2	1,8	1,2	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	5,0	100,0
Izvoz	0,2	1,7	2,4	2,1	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8	0,9	109,3
Končne zaloge	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	130,4
Domača poraba	13,9	15,7	17,2	15,5	12,8	13,9	12,6	13,2	12,8	13,5	15,3	16,4	16,2	98,5
Poraba na prebivalca (kg)	6,9	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	98,3
Stopnja samooskrbe (%)	99,4	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	
SIR IN SKUTA**														
Proizvodnja	20,4	18,7	19,5	18,5	18,7	18,7	18,0	16,3	17,0	15,5	15,6	16,9	16,5	97,7
Začetne zaloge	1,5	1,5	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	164,6
Uvoz	9,3	11,9	14,4	14,9	15,0	14,8	15,1	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	27,2	109,1
Izvoz	3,4	2,9	3,1	3,9	4,3	4,0	3,0	3,6	3,6	5,3	8,1	10,0	10,2	101,4
Končne zaloge	1,5	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	57,6
Domača poraba	26,2	28,2	30,3	30,0	29,3	29,3	30,1	29,9	30,6	31,9	31,1	31,3	34,1	108,9
Poraba na prebivalca (kg)	13,0	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,5	108,7
Stopnja samooskrbe (%)	77,8	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	48,5	
MASLO**														
Proizvodnja	2,9	2,5	2,3	2,3	2,6	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,7	2,6	96,1
Začetne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	122,8
Uvoz	0,5	0,6	0,7	1,1	1,2	0,9	1,2	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	2,3	113,8
Izvoz	0,9	0,7	0,6	0,7	0,9	0,6	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	71,5
Končne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	90,6
Domača poraba	2,5	2,5	2,5	2,6	2,9	3,0	3,4	3,6	3,8	4,2	4,5	4,6	4,8	105,6
Poraba na prebivalca (kg)	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	105,4
Stopnja samooskrbe (%)	119,4	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,4	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Povprečna odkupna cena za rejce (EUR/t)	266,6	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	99,8
Cena surovega mleka na vratih mlekarne (EUR/t)	282,0	295,7	347,7	285,0	287,2	323,0	322,7	341,1	368,7	306,3	275,7	325,3	327,7	100,7
Intervencijska cena (EUR/t)														
– maslo	2.824,4	2.595,2	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	
– posneto mleko v prahu	1.849,7	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	
Cene izdelkov na vratih mlekarne (EUR/t)														
– maslo ('maslo I. vrste', > 82 % M in < 16 % V, 25 kg)	3.032,2	3.163,7	3.587,3	3.429,4	3.619,7	3.476,5	3.553,9	3.597,6	4.377,1	3.856,3	3.665,9	4.466,5	5.304,9	118,8
– posneto mleko v prahu (> 31,4 % B v SS, < 1 % M, < 3,5 % V, 25 kg)	3.044,0	3.224,2	3.463,5	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.089,8	3.777,1	2.576,6	3.549,4	3.518,2	2.388,2	67,9

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

3.6 Jajca

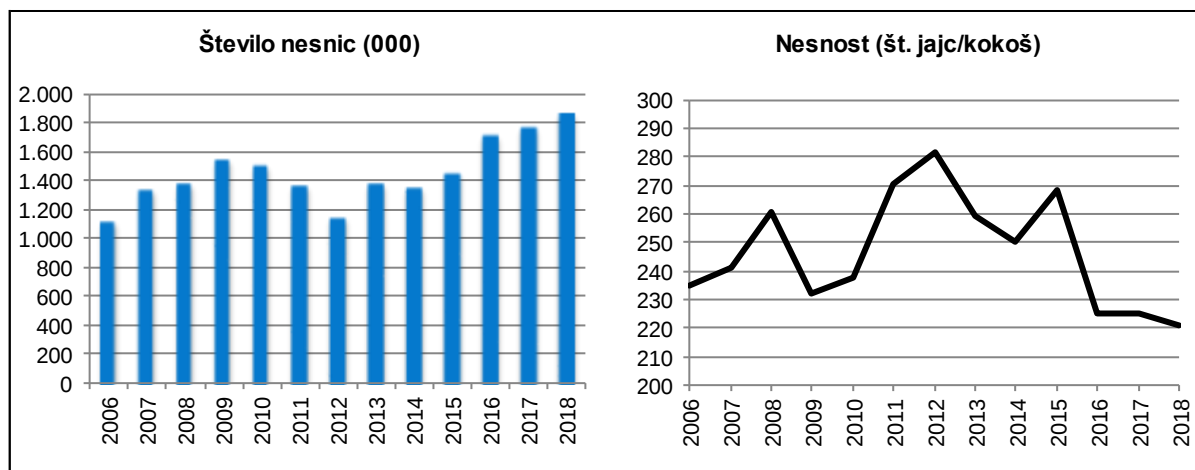
Obseg reje kokoši nesnic se med leti precej spreminja. Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3,0 %, k vrednosti živinoreje pa 6,6 % (leta 2018 6,8 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je v letu 2016 kokoši nesnice redilo nekaj manj kot 37 tisoč KMG (leta 2013 35 tisoč). Med zadnjima raziskovanjema se je število KMG z nesnicami povečalo za dobre 3 %, precej bolj pa se je povečalo število živali (za 37 %). Povečanje števila živali je opazno skoraj pri vseh razredih, predvsem pri razredih z večjim številom kljunov na KMG.

Po dostopnih statističnih podatkih se je leta 2018 število nesnic (stanje ob koncu leta) v primerjavi z enakim obdobjem leta 2017 povečalo za skoraj 6 %, kar je za 22 % več kot v zadnjem petletnem povprečju. Uhlevljenih je bilo rekordnih 1.870 tisoč nesnic. Po začasnih podatkih naj bi bilo leta 2018 znesenih 413 mio jajc, kar je za 4 % več kot leta 2017 in največ po letu 1991. Hkrati pomeni, da se je povprečna nesnost v primerjavi z letom 2017 zmanjšala z 225 na 221 jajc/nesnico. Pri tem se je evidentirana prodaja konzumnih jajc (odkup in prodaja na tržnicah), ki v zadnjih dveh letih pomeni okoli 50 % proizvodnje (leta 2017 48 % in leta 2018 49 %), povečala za 6 %. Prodaja konzumnih jajc na tržnicah, ki je še pred dobrim desetletjem zajemala 3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc (leta 2008 3,64 jajc), se je zmanjševala in je v letu 2018 znašala le 0,79 jajc.

Ob upoštevanju povprečne mase 0,06 kg na jajce je domača prireja jajc v letu 2018 znašala 24,8 tisoč ton (leta 2017 23,8 tisoč ton).

Slika 50: Število kokoši in povprečna nesnost; 2006–2018

Vir: SURS

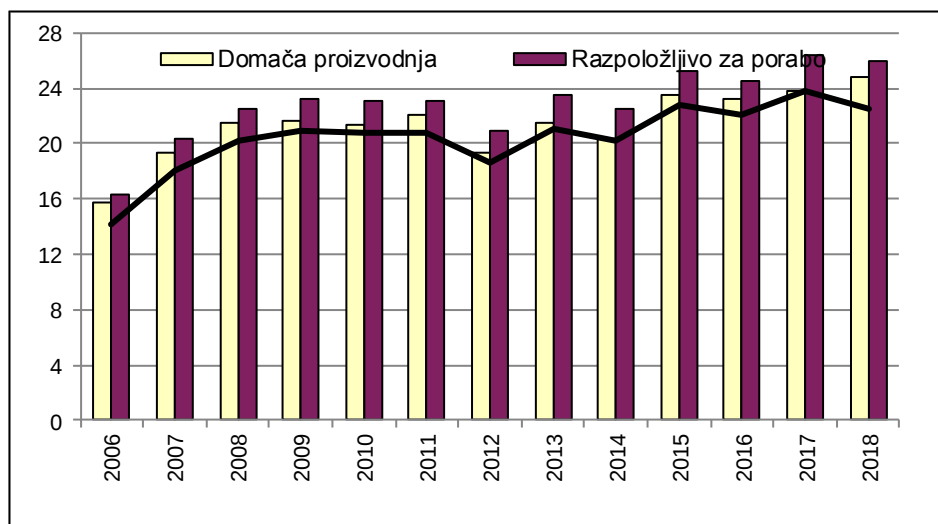
Obseg zunanje trgovine z jajci (v ekvivalentu svežih jajc) se je po rekordnem letu 2017 (6,6 tisoč ton) leta 2018 zmanjšal za 17 %, na 5,5 tisoč ton. Zunanja trgovina se je do leta 2010 povečevala, nato pa tri leta zmanjševala, po letu 2013 pa nihala. Slovenija je v zadnjem desetletju neto uvoznica jajc in to ostaja tudi v letu 2018. Leta 2018 se je uvoz v primerjavi z letom prej zmanjšal (–27 %), kar je ob povečanju izvoza (+7 %) izboljšalo zunanjetrgovinsko bilanco. Tako je primanjkljaj v letu 2018 znašal 1,1 tisoč ton (leta 2017 2,5 tisoč ton).

Izvoz valilnih jajc, ki je v strukturi skupnega izvoza še leta 2013 zajemal skoraj tri četrtine, se je v zadnjih letih zmanjševal in v letu 2018 znašal manj kot polovico. Približno polovico v skupnem izvozu v letu 2018 zajema tudi izvoz konzumnih jajc.

V skupnem uvozu jajc je v obdobju 2007–2016 prevladoval uvoz konzumnih jajc, v letih 2017 in 2018 pa največji delež v uvozu jajc pomeni uvoz predelanih jajc (leta 2017 54 %, leta 2018 59 %). V letu 2018 je uvoz konzumnih jajc pomenil 1,3 tisoč ton, kar je 39 % skupnega uvoza.

Po začasnih podatkih je domača poraba jajc v letu 2018 s 25,9 tisoč tonami v primerjavi s predhodnim letom manjša za skoraj 2 %, a še vedno za 6 % presega povprečje obdobja 2013–2017. Neposredna primerjava porabe konzumnih in valilnih jajc med letoma 2017 in 2018 zaradi spremembe v metodologiji spremljanja podatkov ni mogoča.

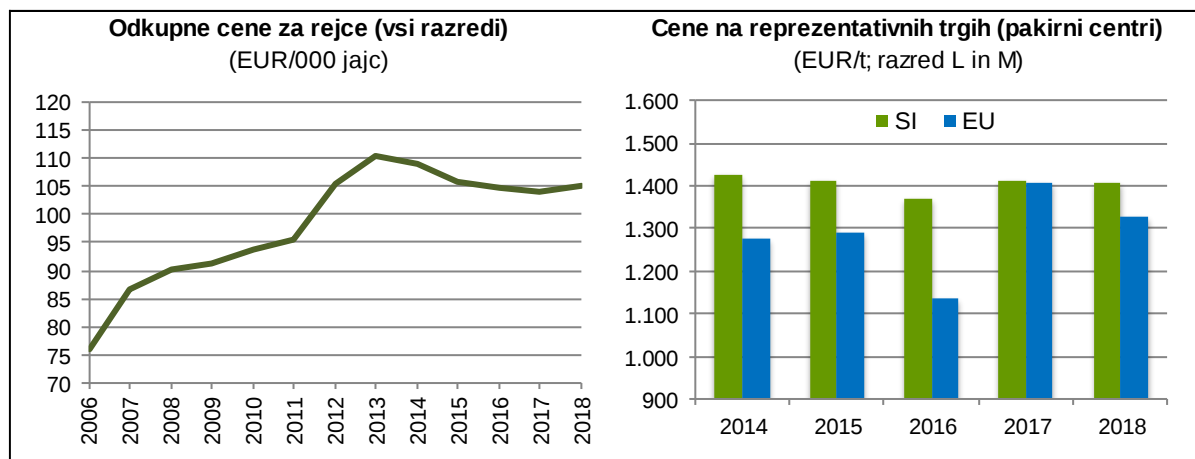
Slika 51: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2006–2018

Vir: SURS, KIS

Po statističnih podatkih se je odkupna cena konzumnih jajc leta 2018 v primerjavi z letom prej zvišala za odstotek, po podatkih pakirnih centrov pa je cena konzumnih jajc razredov L in M ostala na ravni iz leta 2017.

Slika 52: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

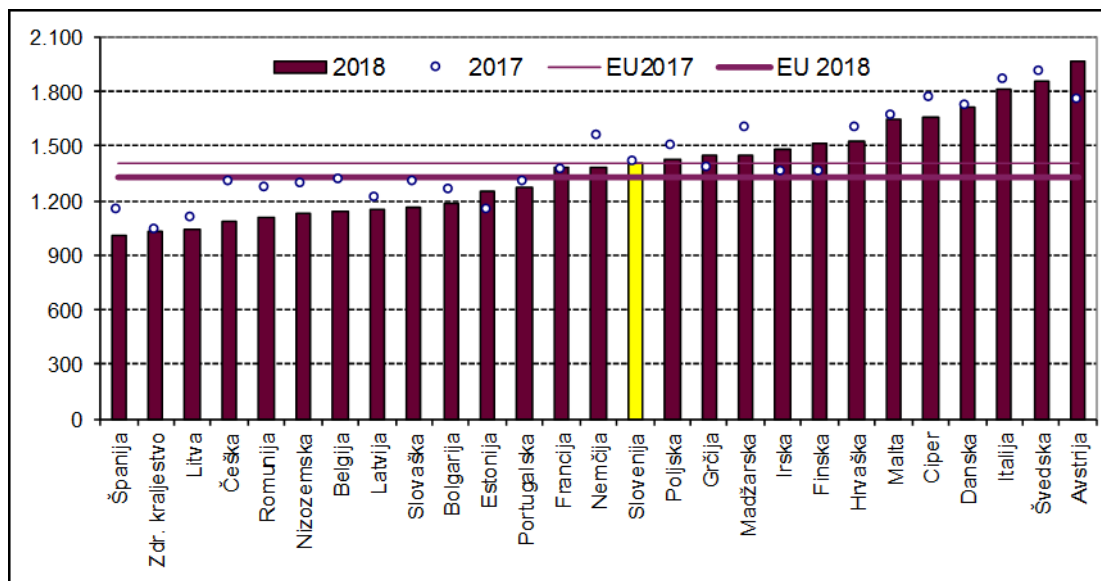

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Med konzumnimi jajci so nižje cene evidentirane pri kakovostnih razredih XL in S, pri čemer so se najbolj pocenila jajca kakovostnega razreda S (–7 %), ki v strukturi jajc po kakovostnih razredih v zadnjih letih zajema okoli 6-odstotni % delež (leta 2018 7,6 %). Cene jajc kakovostnih razredov M in L, ki skupaj v strukturi tržnega odkupa zadnja leta zajemata med 80 % in 90 %, so ostale na ravni cen iz leta 2017.

Po podatkih Evropske komisije so se povprečne cene jajc na evropskem trgu leta 2018 znižale za 6 %. Za podoben odstotek so bile cene jajc v Sloveniji višje tudi od povprečnih cen v EU. V letu 2018 je imelo višje cene kot Slovenija 12 držav članic EU.

Slika 53: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2017 in 2018

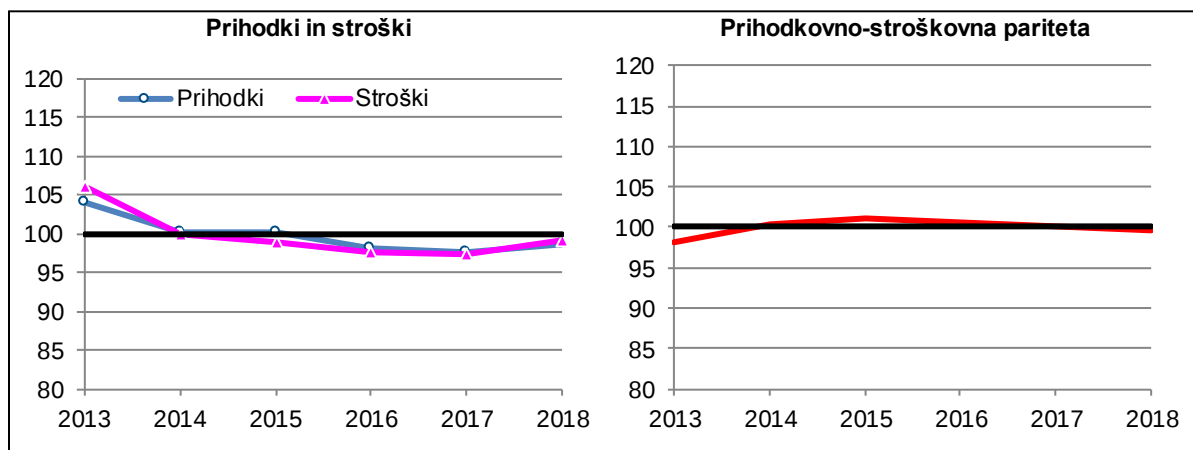
Vir: Evropska komisija

Na splošno so razlike v cenah konzumnih jajc med državami članicami EU zelo velike, kar kaže na razmeroma zaprt trg s svežimi jajci. Zaradi pokvarljivosti blaga in s tem povezanimi zahtevami poteka glavnina trgovanja s konzumnimi in valilnimi jajci med bližnjimi državami članicami EU, širše pa je zunanja trgovina omejena na predelane proizvode. Razširitev notranjega trga po vstopu Slovenije v EU zato ni pomembneje vplivala na domačo prirajo jajc in se prilagaja predvsem domači porabi.

Zvišanje skupnih stroškov priraje jajc za približno 2 %, pri čemer je bila vrednost priraje večja le za dober odstotek, je v letu 2018 povzročilo rahlo poslabšanje ekonomskih razmer za proizvodnjo jajc.

Višji strošek priraje je v letu 2018 posledica dražje krme za kokoši nesnice, višja pa sta bila tudi stroška amortizacije ter dela in kapitala, oba za približno +3 %.

Slika 54: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2013–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Prihodkovno-stroškovno razmerje pri proizvodnji jajc je pred letom 2014 precej nihalo, v zadnjih letih pa so razmere med leti precej podobne. Ekonomski rezultati pri proizvodnji jajc leta 2018 so na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja. Tako ocenjujemo, da je kljub spremembam predvsem v tehnologijah pridelave na slovenskem trgu z jajci stanje v prireji jajc zadnja leta stabilno.

3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Število nesnic	1.120	1.338	1.378	1.553	1.504	1.365	1.145	1.380	1.358	1.458	1.718	1.764	1.870	106,0
Povprečna proizvodnja (jajc/nesnico)	235	241	260	232	237	270	282	259	251	268	225	225	221	98,1
Znesena jajca	263.353	322.411	358.822	360.300	357.086	369.204	322.704	357.589	340.323	391.253	386.939	397.006	412.982	104,0
Evidentirana prodaja jajc	161.441	148.090	149.630	141.713	150.562	161.224	154.891	156.553	155.591	160.511	172.164	:	:	
– valilna jajca (odkup)	23.920	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	
– konzumna jajca (odkup)	134.263	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	104,9
– konzumna jajca (tržnice)	3.257	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	107,7
Delež prodaje od vseh znesenih jajc (%)	61,3	45,9	41,7	39,3	42,2	43,7	48,0	43,8	45,7	41,0	44,5	:	:	:

z – zaupno

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Proizvodnja**	15.801	19.345	21.529	21.618	21.425	22.152	19.362	21.455	20.419	23.475	23.216	23.820	24.779	104,0
Uvoz	2.250	2.699	3.034	3.500	3.705	3.149	3.391	3.498	4.043	3.655	3.791	4.550	3.314	72,8
Izvoz	1.730	1.703	1.988	1.890	2.008	2.278	1.767	1.467	1.884	1.897	2.511	2.033	2.168	106,6
Razpoložljivo za porabo	16.321	20.340	22.576	23.228	23.122	23.022	20.986	23.487	22.578	25.233	24.497	26.337	25.925	98,4
– poraba za nasad (valilna jajca)***	2.199	2.348	2.298	2.329	2.324	2.253	2.304	2.334	2.414	2.413	2.462	2.535	3.412***	
– poraba za prehrano	14.122	17.992	20.278	20.899	20.798	20.770	18.681	21.148	20.160	22.819	22.027	23.799	22.472	94,4
– industrijska raba	0	0	0	0	0	0	0	5	4	1	7	3	42	1.411,2
Poraba na prebivalca (kg)	7,0	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	94,2
Stopnja samooskrbe (%)	96,8	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	13,2	13,0	12,3	11,9	12,1	11,9	11,7	12,2	12,3	:	:	:	:	
Stopnja samooskrbe (%)	102,4	102,3	102,4	101,7	102,2	103,5	102,9	103,6	104,1	:	:	:	:	

* Začasni podatki.

** 1 jajce = 0,06 kg.

*** Zaradi spremembe metodologije poročanja podatki za zadnji dve leti niso neposredno primerljivi.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.6.3 Cene jajc

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Odkup in prodaja na tržnicah (EUR/000 kosov)														
Jedilna jajca	76,1	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	101,1
Jedilna jajca na tržnicah	115,2	133,1	148,1	166,7	140,8	159,6	130,1	128,0	182,6	186,3	187,6	193,8	197,9	102,1
Valilna jajca	144,0	174,7	211,8	198,4	190,0	172,7	191,3	214,8	212,2	192,5	197,3	z	z	
Pakirni centri (ponderirana cena) (EUR/000 kosov)														
Razred XL	83,4	92,5	97,6	94,9	100,3	106,5	112,5	122,0	117,1	110,8	114,7	120,2	115,6	96,2
Razred L	77,3	78,1	85,6	81,3	80,4	83,2	87,0	93,4	92,8	92,5	87,0	92,7	92,2	99,5
Razred M	70,6	72,7	79,0	76,2	75,9	78,1	80,5	87,4	86,6	85,6	83,6	84,2	84,1	99,9
Razred S	57,5	64,4	73,4	58,5	54,0	51,8	53,7	67,8	74,4	72,0	70,5	79,8	73,9	92,6
CENE NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (pakirni centri, povprečje jajc L in M); EUR/t														
Slovenija	1.173,6	1.192,0	1.309,1	1.249,6	1.244,4	1.288,4	1.336,3	1.439,1	1.427,4	1.414,1	1.370,7	1.410,7	1.406,0	99,7
EU	957,3	1.104,1	1.132,1	1.198,9	1.116,8	1.150,6	1.623,5	1.289,5	1.275,7	1.288,8	1.138,3	1.409,2	1.326,7	94,1

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.7 Konji

3.7.1 Zakol konj v klavnicah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Konji – skupaj														
Število	1.096	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	80,8
Masa trupov (t)	253,4	324,4	305,3	351,8	382,2	381,2	381,4	306,8	344,0	317,0	318,6	287,2	235,3	81,9
Povprečna masa (kg)	231,3	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	101,4

Vir: SURS

3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Domača prireja mesa	467	553	481	539	574	665	668	696	744	584	633	636	604	95,0
Uvoz živih živali (klavna masa)	3	2	6	2	1	3	1	0	0	65	1	1	2	184,2
Izvoz živih živali (klavna masa)	216	231	181	189	192	286	288	389	400	332	315	350	371	106,1
Vse pridobljeno meso	253	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	81,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	10	10	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	42	21	32	15	20	17	12	11	9	10	10	18	19	100,9
Izvoz mesa in izdelkov	1	1	2	0	0	4	7	5	3	4	30	1	1	104,3
Končne zaloge mesa in izdelkov	10	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	
Domača poraba	295	353	333	366	404	394	386	318	350	322	301	304	252	83,0
Poraba na prebivalca (kg)	0,15	0,17	0,16	0,18	0,20	0,19	0,19	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	0,12	82,8
Stopnja samooskrbe (%)	158,4	156,6	144,3	147,3	142,1	168,9	173,4	219,1	212,8	181,5	210,4	208,9	239,3	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.7.3 Odkupne cene konj za zakol

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
EUR/t žive mase														
Konji za zakol	1.584,2	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	

z – zaupno

Vir: SURS

3.8 Med

3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Natočeni med	2.250	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	217,2
Evidentirana prodaja medu	576	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	
– odkup	525	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	
– prodaja na tržnicah	51	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	97,4
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	25,6	24,6	20,2	23,6	20,3	16,0	19,2	8,0	22,2	5,8	8,1	13,3	:	

z – zaupno

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Pridelava	2.250	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	217,2
Začetne zaloge	406	502	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	58,4
Uvoz	717	349	495	445	585	685	678	982	1.425	1.402	920	1.128	1.076	95,4
Izvoz	92	98	96	51	40	32	67	51	103	79	234	293	378	129,3
Končne zaloge	502	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	215,0
Domača poraba	2.779	1.899	1.936	2.245	2.256	2.901	2.015	2.919	2.346	2.902	2.204	1.788	2.203	123,2
Poraba na prebivalca (kg)	1,4	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	123,0
Stopnja samooskrbe (%)	81,0	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,2	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.8.3 Cene medu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Odkup (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	2,21	1,78	1,98	2,41	3,18	3,68	3,39	4,04	4,32	4,84	4,66	4,78	z	
Cvetlični med	2,13	1,63	1,91	2,28	3,00	3,46	3,15	3,75	4,14	4,53	4,46	4,59	z	
Gozdni med	2,35	2,23	2,38	3,23	4,13	4,40	4,09	4,59	4,76	5,28	5,02	5,12	5,38	105,1
Prodaja na tržnicah (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	4,70	4,91	5,26	5,47	5,67	6,24	7,05	7,83	8,08	9,49	9,85	9,86	9,91	100,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si